

**Національна бібліотека України
імені В. І Вернадського НАН України**

І. П. Антоненко, О. В. Баркова

**КАТАЛОГІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

Київ 2007

ББК Ч737.118 с51
УДК 025.32:004
К-29

Антоненко І.П. Каталогізація електронних ресурсів : наук.-метод. посібник / І. П. Антоненко, О. В. Баркова ; Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. - К. : НБУВ, 2007. - 115 с. - ISBN 978-966-02-4608-9.

У посібнику подаються науково-методичні рекомендації з каталогізації електронних ресурсів із застосуванням формату UNIMARC (УКРМАРК), розроблені на основі чинних міжнародних, міждержавних та національних стандартів, а також інших нормативних і методичних документів. Представлено термінологічні визначення об'єктів каталогізації, їх типологія, методика складання бібліографічного опису та форматне представлення бібліографічної інформації. Текст супроводжується таблицями, які сприяють використанню стандартів бібліографічного опису та формату UNIMARC (УКРМАРК) для формування каталогізаційних записів на електронні ресурси. Методика каталогізації електронних ресурсів як специфічних об'єктів каталогізації проілюстрована схемами бібліографічного опису та широким спектром прикладів. Базові терміни щодо електронних ресурсів та супутні терміни подано у глосарії.

Ключові слова: *електронні ресурси, методика каталогізації, бібліографічний опис.*

Науковий редактор: канд. іст. наук, с. н. с. *О. В. Воскобойнікова-Гузєва*

Рекомендовано до друку Вченою радою Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України

Рецензенти: д-р техн. наук, професор *А. А. Крючин*,
канд. іст. наук, с. н. с. *Т. В. Добко*

ISBN 978-966-02-4608-9

© І. П. Антоненко, 2007

© О. В. Баркова, 2007

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	7
Основні поняття	7
Джерела відомостей про електронний ресурс	8
Мова опису	9
Пунктуація	11
МОДЕЛЬ КАТАЛОГІЗАЦІЙНОГО ЗАПИСУ ДЛЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ	12
Загальна модель та складові каталогізаційного запису для електронного ресурсу	12
Представлення стандартного бібліографічного опису електрон- ного ресурсу в полях/підполях UNIMARC (УКРМАРК)	15
Використання спеціальних полів/підполів даних UNIMARC (УКРМАРК) для каталогізації електронних ресурсів	18
МЕТОДИКА КАТАЛОГІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ	35
Особливості створення каталогізаційних записів для електронних ресурсів	35
Особливості створення бібліографічних описів електронних ресурсів	36
Загальна схема бібліографічного опису електронного ресурсу	37
Схеми бібліографічного опису різних типів і видів електронних ресурсів	46
ПРИКЛАДИ	51
ГЛОСАРІЙ	69
Термінологічна карта	69
Базові визначення та супутні терміни	81
ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ І ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ	109

ВСТУП

За умов активного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в електронному середовищі вагомою складовою документно-інформаційного ресурсу сучасної бібліотеки є електронні інформаційні ресурси, відомості про які мають бути включені до бібліотечних інформаційно-пошукових систем. Це вимагає відповідної організації електронної інформації, обліку й технологічного опрацювання електронних документів, що зумовлює необхідність розробки нормативно-методичного забезпечення зазначених процесів. Даний посібник створено з метою подання докладних науково-методичних рекомендацій з каталогізації *електронних ресурсів* як нових об'єктів бібліотечно-інформаційних технологій.

Вихідними нормативними документами для розробки посібника слугували міжнародні стандарти бібліографічного опису: "ISBD(ER): International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources", "ISBD(CR): International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources"; міждержавні стандарти: "ГОСТ 7.82—2001. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления", "ГОСТ 7.83—2001. Электронные издания: Основные виды и выходные сведения", "ГОСТ 7.80—2000. Библиографическая запись. Заголовок. Общие требования и правила составления"; "ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003)".

Розробку посібника було започатковано у рамках проекту створення Національного формату представлення бібліографічних даних УКРМАРК¹ на базі міжнародного комунікативного формату UNIMARC² ("UNIMARC Manual: Bibliographic Format"). UNIMARC обраний засобом формування каталогізаційних даних про електронні ресурси як потужна інформаційна мова, що відображає різноманіття бібліографічного опису та включає набір полів для опису специфічних характеристик електронних ресурсів. Цей формат є специфічною реалізацією міжнародного стандарту обміну бібліографічною інформацією ISO 2709—1981, який визначає структуру записів, що містять бібліографічні дані. У роботі також використано Guideline № 6 — керівництво з використання формату UNIMARC для формування записів на електронні ресурси, а також "Российский коммуникативный формат представления библиографических записей в машиночитаемой форме" (RUSMARC).

Методика каталогізації електронних ресурсів, викладена в посібнику, підпорядковується загальним принципам, стандартам і правилам каталогізації з використанням вимог формату UNIMARC (УКРМАРК) у частині структури запису, тобто схемі розміщення компонентів запису, загального набору полів і підполів, визначників змісту, які ідентифікують і доповнюють інформацію про елементи даних.

¹УКРМАРК: Національний формат представлення бібліографічних даних (проект) [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України імені В.І. Вернадського, Нац. парламент. б-ка України, Наук. б-ка ім. М. Максимовича Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. — 2002 — 2003. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/library/ukrmarc.html>.

²Далі по тексту — UNIMARC (УКРМАРК)

У посібнику подано Загальну модель *каталогізаційного запису* електронного ресурсу. Основною частиною цієї моделі є *бібліографічний опис* — сукупність бібліографічних відомостей про електронний ресурс (об'єкт опису), які дозволяють ідентифікувати електронний ресурс, надати відомості про його інформаційний вміст, фізичні характеристики, системні вимоги, режими доступу тощо. Бібліографічні відомості подаються за чинними стандартами, які встановлюють порядок і спосіб наведення бібліографічних областей та елементів. Також виокремлено набір специфічних елементів даних, необхідних для складання опису електронних ресурсів, визначено їх місцезнаходження в UNIMARC (УКРМАРК) та методику наведення.

До посібника включено: перелік полів UNIMARC (УКРМАРК) для електронних ресурсів, необхідних і достатніх для формування повного каталогізаційного запису; перелік областей та елементів бібліографічного опису із зазначенням їх місцезнаходження в UNIMARC (УКРМАРК); методичні вказівки щодо їх заповнення та приклади опису. Для основних видів локальних і віддалених електронних ресурсів складено схеми бібліографічного опису. Спеціальні поняття та терміни щодо електронних ресурсів і супутні терміни подаються у глосарії.

Посібник складається з чотирьох розділів, глосарію та переліку нормативних документів і використаних публікацій.

Розділ "Загальні положення" містить основні поняття щодо електронних ресурсів та їх типів, правила вибору джерел відомостей про елементи бібліографічного опису, вимоги до мови опису та пунктуації.

У розділі "Модель каталогізаційного запису для електронного ресурсу" визначено загальну модель каталогізаційного запису для електронного ресурсу і подано таблиці, що стосуються: складових каталогізаційного запису та їх місцезнаходження в UNIMARC (УКРМАРК); відповідності областей бібліографічного опису полям UNIMARC (УКРМАРК); співвідношення полів і підполів UNIMARC (УКРМАРК) з областями та елементами бібліографічного опису; переліку спеціальних полів UNIMARC (УКРМАРК) для опису електронних ресурсів з прикладами заповнення підполів; позначень та прикладів типів електронних ресурсів.

У розділі "Методика каталогізації електронних ресурсів" викладено основні особливості складання каталогізаційних записів на електронні ресурси. Докладно розглянуто методику подання специфічних відомостей про електронний ресурс, зокрема, для визначення типу ресурсу подано таблицю позначень типів електронних ресурсів. У розділі також наведено схеми основних видів бібліографічних описів електронних ресурсів.

У розділі "Приклади" подано приклади бібліографічних описів різних електронних ресурсів і відповідні кожному опису каталогізаційні записи в форматі UNIMARC (УКРМАРК). Для прикладів використано електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, записи електронного каталогу Національної бібліотеки України для дітей, матеріали методичних рекомендацій Книжкової палати України ім. Івана Федорова, а також приклади UNIMARC, RUSMARC, BELMARC.

Глосарій складається з Термінологічної карти, Базових визначень та супутніх термінів.

Посібник призначено для каталогізації електронних ресурсів у бібліотеках, органах науково-технічної інформації, центрах державної бібліографії, інших установах, які здійснюють бібліографічну діяльність, і розраховано на фахівців бібліотечної справи і розробників автоматизованих бібліотечних інформаційних систем та електронних бібліотек.

Автори щиро вдячні за корисні рекомендації та зауваження, які були надані в процесі підготовки посібника Т. В. Добко, Г. І. Солоіденко, Т. Л. Кулаковській, Н. Й. Дзюбі, Н. В. Косів.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Основні поняття

Електронні ресурси — це новий об'єкт каталогізації. Вони визначаються як інформаційні ресурси, які створюються, керуються та використовуються за допомогою комп'ютера і містять дані та/або програми, зафіксовані в електронній (цифровій) формі на певних носіях, у тому числі тих, що вимагають застосування периферійного пристрою, безпосередньо приєднаного до комп'ютера (наприклад, CD-ROM-пристрій), або зв'язку з комп'ютерною мережею (наприклад, з Internet).

Методика каталогізації електронних ресурсів визначається відповідно до виду доступу (*ресурси локального, віддаленого та комбінованого доступу*) з урахуванням виду об'єкта каталогізації (*завершений або продовжуваний ресурс*) та його структури (*одночастинний, багаточастинний ресурс* або складова частина ресурсу). Кожна з категорій ресурсів має декілька рівнів поділу, що забезпечує гнучкий підхід до методики каталогізації різних типів і видів ресурсів. Типологія електронних ресурсів обумовлює і певний набір схем їх бібліографічного опису.

Ресурси локального доступу, або локальні електронні ресурси — електронні ресурси, вміст яких зафіксовано на носіях (компакт-диск, дискета, касета, картридж тощо), призначених для використання в режимі прямого доступу (локально), тобто тих, що вимагають застосування периферійного пристрою, безпосередньо приєднаного до комп'ютера або допоміжного обладнання.

Ресурси віддаленого доступу (віддалені або мережеві ресурси) — електронні ресурси, розміщені на вінчестері або інших пристроях для запам'ятовування; призначені для надання в інформаційних мережах (зокрема, ресурси, розміщені на Internet-серверах), доступні потенційно необмеженій кількості користувачів.

Електронні ресурси комбінованого доступу — електронні ресурси, які можуть використовуватися як у режимі локального доступу, так і в режимі віддаленого доступу через комп'ютерні мережі.

Види ресурсів — це групи ресурсів, які мають спільні ознаки, зокрема, такі, як цільове призначення, структура багаточастинних документів, періодичність тощо. Види електронних документів практично відповідають видовій структурі традиційних документів (видам документів і видань відповідно до "ГОСТ 7.83—2001. Электронные издания. Основные виды и выходные сведения"). За ознакою періодичності виокремлюються два види електронних ресурсів: *завершені та продовжувані* (див. ISBD(CR)).

Завершені ресурси — такі, які випускаються одноразово або протягом деякого періоду часу із заздалегідь визначеною кількістю частин або ітерацій; включають *монографічні та завершені інтегровані ресурси*.

Продовжувані ресурси — такі, які виходять протягом деякого періоду часу, термін якого заздалегідь не визначено; включають *серіальні та продовжувані інтегровані ресурси*.

Інтегровані ресурси — це ресурси віддаленого доступу, які оновлюються, тобто до їх основного вмісту робляться зміни або додавання, що не є окремими частинами, а інтегруються до основного вмісту.

Основні типи *інтегрованих електронних ресурсів*:

1) електронні ресурси типу "*дані*", що оновлюються у спосіб додавання (інтеграції) складових до основного вмісту, наприклад, бібліографічні бази даних;

2) електронні ресурси типу "*програми*", до основного вмісту яких робляться зміни або додавання, наприклад, чергові версії систем керування базами даних (СКБД);

3) *електронні ресурси комбінованого типу*, що оновлюються у спосіб змін та/або додавання, наприклад, Web-сайти.

Методика каталогізації електронних ресурсів передбачає необхідність наведення таких специфічних відомостей про об'єкт опису, як тип електронного ресурсу та його статус.

Типи ресурсів визначаються *типом вмісту* або *типом даних*.

Основні типи вмісту: *електронні дані*, *електронні програми* (програмне забезпечення) або *комбінація* цих типів в одному ресурсі — *дані* та *програми* (в тому числі мультимедіа).

Електронні дані — це інформація, закодована у цифровій формі у вигляді чисел, букв, символів, зображень (включаючи графічну, відеоінформацію тощо) або їх комбінації; *електронні програми* — це набір операторів або підпрограм, які задають комп'ютеру послідовність виконання певних операцій, включаючи обробку даних.

До *типів даних* відносяться *числові*, *текстові* (символьні), *звукові дані*, *зображення*, включаючи *графічну*, *відеоінформацію* та *анімацію*.

Електронні програми поділяються на *системні* та *прикладні*.

За *статусом* електронні ресурси поділяються на *оригінали*, *електронні копії*, *електронні версії* та *електронні аналоги* традиційних видань.

Джерела відомостей про електронний ресурс

Інформація, яка використовується для опису електронних ресурсів, береться з певних джерел у приписаній черговості переваг їх використання.

Джерела даних, які є необхідними для бібліографічного опису, поділяються на *внутрішні* та *зовнішні*.

Внутрішні джерела — це джерела, внутрішні відносно електронного ресурсу: титульний екран, головне меню, відомості про програму, інформація першого файлу (інформація, що виводиться на екран першою), заголовок (Head, Subject, заголовок TEI) індексного файлу чи домашньої сторінки або інша інформація, виокремлена на екрані. Ці джерела забезпечують офіційність інформації про електронний ресурс.

Зовнішні джерела — це джерела, зовнішні відносно електронного ресурсу. Це джерела на фізичному носії (постійно прикріплені ярлик чи етикетка або маркування, надруковане на фізичному носії ресурсу); документація чи інший супровод-

жувальний матеріал (наприклад, лист видавця) або контейнери (коробка, конверт, папка тощо); будь-який інший опублікований опис ресурсу (наприклад, бібліографічні бази даних, довідкові видання, рецензії).

Черговість використання джерел для виявлення відомостей про електронний ресурс. За приписаною стандартами черговістю використання джерел пріоритет надається внутрішнім джерелам інформації.

Якщо інформація внутрішнього джерела є недостатньою або недоступною, можуть бути обрані зовнішні джерела у такому порядку:

- етикетки або маркування на фізичному носії ресурсу;
- контейнер, документація або інший супроводжувальний матеріал;
- довідкові видання та інші джерела поза електронним ресурсом.

Якщо інформація у зазначених джерелах відрізняється ступенем повноти, перевага надається джерелу, яке містить більш повну або детальнішу інформацію.

Якщо електронний ресурс складається з декількох фізичних частин (наприклад, інтерактивну мультимедійну одиницю скомплектовано з електронного оптичного диска та відеодиска), кожна з яких має своє власне джерело інформації, перевага надається джерелу з інформацією, що стосується ресурсу в цілому та включає загальну назву, навіть якщо така інформація міститься на контейнері (наприклад, якщо у контейнері декілька одиниць і тільки контейнер містить загальну назву, слід використовувати відомості, зазначені на контейнері, а не етикетки окремих одиниць).

Якщо необхідна інформація відсутня у будь-якому із зазначених джерел, мають бути використані існуючі описи ресурсу (наприклад, бібліографічні бази даних, довідкові видання, огляди) та інші джерела.

Приписані джерела інформації. Кожній області опису електронного ресурсу за ISBD(ER) приписуються певні джерела інформації, які наведено у табл. 1.

Відомості про електронний ресурс також можуть бути сформульовані каталогізатором на основі аналізу електронного ресурсу. Відомості, що сформульовані каталогізатором, або ті, що наводяться не з приписаного для певної області джерела, подаються у квадратних дужках.

Мова опису

Опис складається мовою або графікою, якими дані наведені у ресурсі.

Відомості про загальне визначення матеріалу, тип, розмір ресурсу та його фізичні характеристики, а також примітки та відомості, що розміщуються в області стандартного номера, можуть бути наведені мовою бібліографуючої установи.

Опис ресурсу мовою або у графіці, відмінними від мови або графіки бібліографуючої установи, можуть бути подані у транслітерації або транскрипції і наведені без квадратних дужок.

Відповідність приписаних джерел інформації областям бібліографічного опису

№ п/п	Область бібліографічного опису	Приписані джерела інформації
1.	Область назви та відомостей про відповідальність	<p>Внутрішні джерела: титульний екран, головне меню, відомості про програму, інформація першого файлу (перше виведення інформації на екран), заголовок індексного файлу чи домашньої сторінки</p> <p>Зовнішні джерела: етикетка, маркування на фізичному носії; документація, інший супроводжувальний матеріал або контейнер</p>
2.	Область видання	<p>Внутрішні джерела: титульний екран, головне меню, відомості про програму, інформація першого файлу (перше виведення інформації на екран), заголовок індексного файлу чи домашньої сторінки</p> <p>Зовнішні джерела: етикетка, маркування на фізичному носії; документація, інший супроводжувальний матеріал або контейнер</p>
3.	Область типу та розміру ресурсу	Будь-яке джерело
4.	Область вихідних даних	<p>Внутрішні джерела: титульний екран, головне меню, відомості про програму, інформація першого файлу (перше виведення інформації на екран), заголовок індексного файлу чи домашньої сторінки</p> <p>Зовнішні джерела: етикетка, маркування на фізичному носії; документація, інший супроводжувальний матеріал або контейнер</p>
5.	Область фізичної характеристики	Будь-яке джерело
6.	Область серії	<p>Внутрішні джерела: титульний екран, головне меню, відомості про програму, інформація першого файлу (перше виведення інформації на екран), заголовок індексного файлу чи домашньої сторінки</p> <p>Зовнішні джерела: етикетка, маркування на фізичному носії; документація, інший супроводжувальний матеріал або контейнер</p>
7.	Область приміток	Будь-яке джерело
9.	Область стандартного номера (або його альтернативи) та умов доступності	Будь-яке джерело

Пунктуація

При каталогізації електронних ресурсів пунктуація регламентується чинними стандартами бібліографічного опису та вимогами UNIMARC (УКРМАРК) щодо заповнення полів/підполів.

Кожний елемент опису, виключаючи перший елемент першої області, передується та замикається приписаною пунктуацією. Приписана пунктуація передується та замикається пробілом, за винятком коми (,) та крапки (.), які тільки замикаються пробілом. Дужки розглядаються як єдиний знак та відокремлюються пробілом перед першою та після останньої дужками.

Кожній області, за винятком першої, передує крапка і тире (. —) з пробілами з обох сторін тире. Якщо область починається з абзацу, опис попередньої області закінчується крапкою.

У межах областей приписані такі розділові знаки:

- . крапка
- , кома
- : двокрапка
- ; крапка з комою
- / коса риса
- // дві коси риси
- () круглі дужки
- [] квадратні дужки
- + знак плюс
- = знак рівняння

У межах елементів бібліографічного опису пунктуацію застосовують відповідно до норм мови, якою складено опис.

UNIMARC (УКРМАРК) надає рекомендації щодо занесення знаків пунктуації до полів/підполів, які, за деякими винятками, випускаються, оскільки вони можуть проставлятися автоматично на основі міток полів/підполів. Ці особливості застосування розділових знаків відбито у специфікації полів/підполів. У випадку, коли запис створюється для обміну, такий підхід вимагає вказівки, яку обробку необхідно здійснити одержувачу задля забезпечення потреб пунктуації.

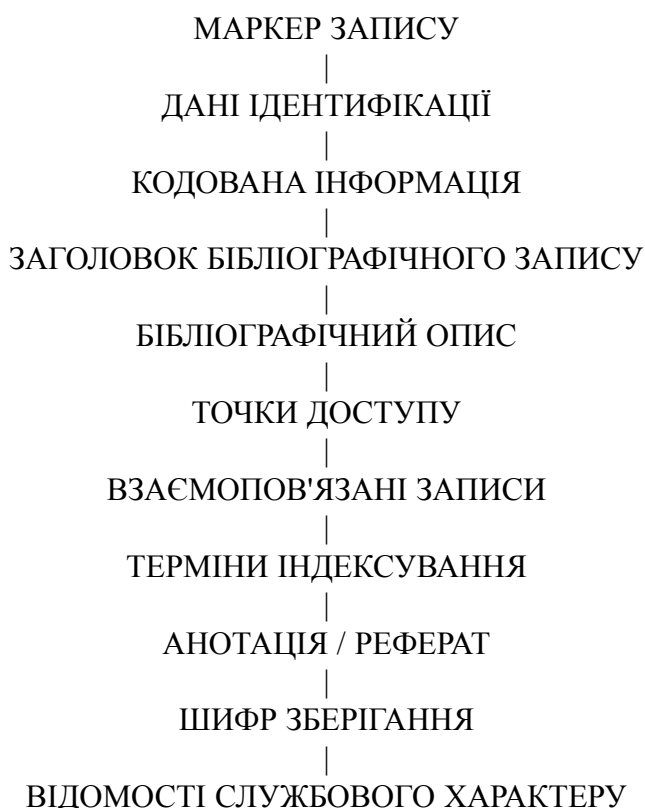
МОДЕЛЬ КАТАЛОГІЗАЦІЙНОГО ЗАПИСУ ДЛЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ

Загальна модель та складові каталогізаційного запису для електронного ресурсу

Відповідно до загальних принципів складання електронного *каталогізаційного запису*, він має містити *бібліографічний запис*, маркер запису, дані ідентифікації, кодовану інформацію, точки доступу, службову інформацію та шифр зберігання. Складовою *каталогізаційного запису* також є відомості про взаємопов'язані записи.

До складу *бібліографічного запису* входять *бібліографічний опис*, який доповнюється *заголовком бібліографічного запису* та такою семантичною інформацією, як терміни індексування (класифікаційні індекси і предметні рубрики), а також анотацією або рефератом.

Складові каталогізаційного запису для електронного ресурсу

Заголовок бібліографічного запису призначений для упорядкування та пошуку бібліографічних записів. Може містити ім'я особи (заголовок індивідуального автора), найменування організації (заголовок колективного автора), назву країни та позначення виду документа (заголовок форми), уніфіковану

назву (заголовок, який містить уніфіковану назву) або інші відомості. При організації візуальних форм бібліографічних записів заголовки розміщуються перед бібліографічним описом.

Формування класифікаційних індексів і предметних рубрик регламентує ГОСТ 7.59, анотація (реферат) складається згідно з ГОСТ 7.9.

Загальну модель каталогізаційного запису представлено на рис. 1.

Специфіка складання каталогізаційного запису для електронного ресурсу стосується відомостей про його місцезнаходження. Залежно від носія електронного ресурсу, каталогізаційний запис має містити відомості про шифр зберігання (для локальних ресурсів) або режим доступу (для віддалених ресурсів), який зазначається у бібліографічному описі.

Складові каталогізаційного запису для електронних ресурсів і основні елементи бібліографічного опису, а також відповідні їм блоки полів або поля/підполя UNIMARC (УКРМАРК) наведено у табл. 2.

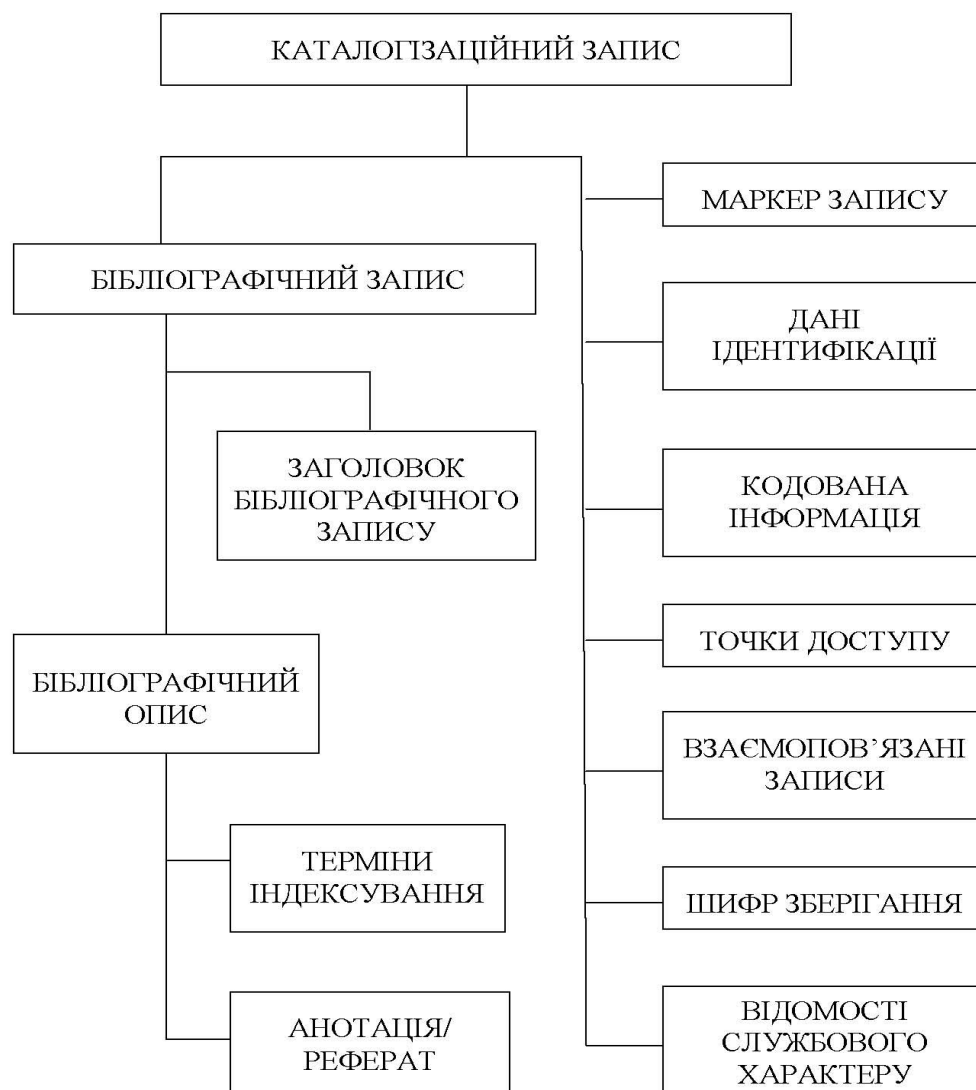

Рис. 1. Загальна модель каталогізаційного запису

**Місцезнаходження складових каталогізаційного запису
для електронних ресурсів у UNIMARC (УКРМАРК)**

Складові каталогізаційного запису та елементи бібліографічного опису	Поля/підполя UNIMARC (УКРМАРК)
МАРКЕР ЗАПISУ	Позиції символів 0—23
ДАНІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ	Поля блоку 0 - -
КОДОВАНА ІНФОРМАЦІЯ	Поля блоку 1 - -
ЗАГОЛОВОК БІБЛІОГРАФІЧНОГО ЗАПISУ	
Заголовок індивідуального автора	700
Заголовок колективного автора	710
Заголовок родового імені	720
Заголовок, який містить уніфіковану назву або заголовок форми	500
Предметний заголовок	Поля блока 6 - -
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС Основна назва та інші дані, що стосуються назви	200\$a, 200\$d, 200\$e
Загальне позначення матеріалу	200\$b
Відомості про первинну, альтернативну та вторинну інтелектуальну відповідальність	200\$f \$g
Відомості про видання	205
Публікація, розповсюдження	210
Фізичний опис електронного ресурсу (локального ресурсу)	215
Позначення типу та розміру електронного ресурсу	230
Інформація доступності	010, 011
Серія	225, 410
Примітки до заголовка бібліографічного запису та бібліографічного опису. Примітки про системні вимоги. Примітки про режим доступу (віддаленого ресурсу)	Поля блоку 3 - - 337, 856\$o 856\$a, \$b, \$d, \$e, \$f, \$g, \$i—\$n, \$p,\$r, \$u,\$v,\$y
ТОЧКИ ДОСТУПУ	Поля блоків 5 - -, 7 - -
ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНІ ЗАПИСИ	Поля блоку 4 - -
ТЕРМІНИ ІНДЕКСУВАННЯ (класифікаційні індекси та предметні рубрики)	Поля блоку 6 - -
АНОТАЦІЯ	330
ШИФР ЗБЕРІГАННЯ	Поля блоку 9 - -
ВІДОМОСТІ СЛУЖБОВОГО ХАРАКТЕРУ	Поля блоку 8 - - Поля блоку 9 - -

Представлення стандартного бібліографічного опису електронного ресурсу в полях/підполях UNIMARC (УКРМАРК)

Основною частиною загальної моделі каталогізаційного запису електронного ресурсу є бібліографічний опис, який містить бібліографічні відомості, що подаються за чинними стандартами. Специфіка опису електронних ресурсів стосується *Області типу*³ та *розміру ресурсу*, *Області фізичних характеристик*, *Області приміток*. Зокрема, в області приміток наводяться такі специфічні відомості про електронний ресурс, як системні вимоги та режими доступу. Відповідність областей бібліографічного опису полям UNIMARC (УКРМАРК) наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Відповідність областей бібліографічного опису електронних ресурсів полям UNIMARC (УКРМАРК)

Область бібліографічного опису	Поля UNIMARC (УКРМАРК)
1. Область назви та відомостей про відповідальність	200
2. Область видання	205
3. Область типу та розміру ресурсу*	230
4. Область вихідних даних	210
5. Область фізичної характеристики	215
6. Область серії	225
7. Область приміток	300, 301, 304, 305, 306, 307, 308, 310, 315, 320, 322, 324, 325, 327, 330, 333, 336, 337, 856
8. Область стандартного номера (або його альтернативи) та умов доступності	010, 011 (і 530), 013, 014, 015, 016, 020, 021, 022, 035, 040, 071

*Область типу та розміру ресурсу (ГОСТ 7.82—2001) згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 є Областю специфічних відомостей. Для електронних ресурсів, вмістом яких є особливий тип публікації (поля UNIMARC 206, 207, 208), область специфічних відомостей повторюється.

Співвідношення областей та елементів бібліографічного опису з полями і підполями UNIMARC (УКРМАРК) за ГОСТ 7.82—2001, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 та ISBD (ER) наведено у табл. 4.

³ У ГОСТ 7.82—2001 наведено термін "вид", але цей термін відповідає типології видань за ГОСТ 7.83—2001, тоді як у даній області йдеться про характеристики електронних даних і програм. Тому для цієї області доцільно застосовувати термін "тип" як такий, що більше відповідає вмісту даної області та не викликає протиріч із ISBD(ER).

**Співвідношення областей і елементів бібліографічного опису
електронних ресурсів з полями та підполями UNIMARC (УКРМАРК)**

Найменування елемента опису електронного ресурсу	Поле/підполе UNIMARC (УКРМАРК)	Номер розділу ГОСТ 7.82—2001	Номер розділу ДСТУ ГОСТ 7.1:2006	Номер розділу ISBD (ER)	Попередня пунктуація
1. Область назви та відомостей про відповідальність		5.3	5.2	1	
Основна назва	200 \$a	5.3.1—5.3.5	5.2.2; 5.2.7	1.1	відсутня
Загальне позначення матеріалу	200 \$b	5.3.6	5.2.3; 5.2.7.2.2	1.2	[]
Паралельна назва	200 \$d	5.3.7	5.2.4	1.3	=
Відомості, що відносяться до назви	200 \$e	5.3.8	5.2.5	1.4	:
Перші відомості про відповідальність	200 \$f	5.3.9	5.2.6	1.5	/
Наступні відомості про відповідальність	200 \$g	5.3.9	5.2.6	1.5	;
2. Область видання		5.4	5.3	2	
Відомості про видання	205 \$a	5.4.1—5.4.8	5.3.2	2.1	. —
Паралельні відомості про видання	205 \$d	*	*	2.2	=
Відомості про відповідальність, які відносяться до видання	205 \$f	5.4.9	5.3.3	2.3; 2.5	/
Додаткові відомості про видання	205 \$b	5.4.10	5.3.4	2.4	,
Відомості про відповідальність щодо додаткових відомостей про видання	*	*	5.3.5	2.5	/
3. Область типу та розміру ресурсу		5.5	5.4	3	
Позначення типу ресурсу	230 \$a	5.5.1—5.5.3	5.4.1.6	3.1	. —
Розмір ресурсу	230 \$a	5.5.4	5.4.1.6	3.2	(:)
4. Область вихідних даних		5.6	5.5	4	
Місце видання	210 \$a	5.6.2	5.5.2	4.1	. —
Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача тощо	210 \$c	5.6.3	5.5.3; 5.5.4	4.2	:
Дата видання	210 \$d	5.6.4	5.5.5	4.4	,
Місце виготовлення	210 \$e	5.6.2	5.5.6	4.5	(
Ім'я виготівника	210 \$g	5.6.3	5.5.6	4.6	:
Дата виготовлення	210 \$h	5.6.4	5.5.6.1; 5.5.6.2	4.7	,)

5. Область фізичної характеристики		5.7	5.6	5	
Специфічне позначення матеріалу та кількість фізичних одиниць	215 \$a	5.7.2	5.6.2	5.1	. —
Інші фізичні характеристики	215 \$c	5.7.3	5.6.3	5.2	:
Розмір (кількісні характеристики)	215 \$d	5.7.4	5.6.4	5.3	;
Відомості про супроводжувальний матеріал	215 \$e	5.7.5	5.6.5	5.4	+
6. Область серії		5.8	5.7	6	
Основна назва серії або підсерії	225 \$a	5.8.2	5.7.3; 5.7.7— 5.7.9	6.1	. — (
Паралельна назва серії або підсерії	225 \$ d	5.8.3	5.7.4	6.2	=
Відомості, що відносяться до назви серії або підсерії	225 \$e	5.8.4	5.7.5	6.3	:
Відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії	225 \$f	5.8.5	5.7.6	6.4	/
ISSN	225 \$x	5.8.5	5.7.10 — 5.7.12	6.5	,
Нумерація всередині серії або підсерії		5.8.7	5.7.13 — 5.7.16	6.6	;
7. Область приміток		5.9	5.8	7	
Примітки про системні вимоги	337 \$a; 856 \$o	5.9.4.1	5.8	7.5.1	. —
Примітки про режим доступу (для відділених ресурсів)	856 \$a, \$b, \$d, \$f, \$g, \$i, \$j, \$k, \$l, \$m, \$n, \$p, \$r, \$u, \$v, \$y	5.9.4.2	5.8	7.5.2	. —
Примітки до назви і відомостей про відповідальність	304 \$a	5.9.5	5.8 (5.2.2.8; 5.2.3.5; 5.2.7.2.3; 5.2.7.3.1)	7.1	. —
Примітки про мову	300 \$a	5.9.5.1	5.8	7.1.1.1	. —
Примітки про переклад	304 \$a	5.9.5.2	5.8	7.1.1.3	. —
Примітки про джерело основної назви	304 \$a	5.9.5.3.	5.8	7.1.1.2	. —
Примітки про варіанти назви та паралельні назви	304 \$a	5.9.5.4	5.8; (5.2.4.4; 5.2.4.5)	7.1.3 7.1.4	. —
Примітки щодо відомостей про відповідальність	304 \$a	5.9.5.5	5.8 (5.2.6.2)	7.1.5	. —
Примітки щодо переліку учасників підготовки матеріалу до випуску	322 \$a	5.9.5.5	5.8	7.1.5	. —
Примітки щодо джерела відомостей про видання	305 \$a	5.9.6.1	5.8	7.2.1	. —
Примітки про бібліографічну історію	305 \$a	5.9.6.2	5.8	7.2.2	. —

Примітки про оригінал	324 \$a	5.9.6.2	5.8	7.2.2	. —
Примітки про копію	325 \$a	5.9.6.2	5.8	7.2.2	. —
Примітка про дати щодо змісту, використання або стану ЕР	306 \$a; 856 \$e	5.9.6.3	5.8	7.2	. —
Примітки про тип і розмір ресурсу	336 \$a	5.9.7	5.8	7.1.2; 7.3	. —
Примітки про кількісну/фізичну характеристику	307 \$a; 856 \$c; \$q; \$s	5.9.8.2	5.8 (5.6.5)	7.5.3	. —
Примітки про серію	308 \$a	5.9.9	5.8 (5.7.6; 5.7.8)	7.6	. —
Примітки про джерело опису віддаленого ЕР	300 \$a	5.9.12	5.8	7.9	. —
Примітки про резюме	330 \$a	5.9.13	5.8	7.10	. —
Примітки щодо цільового та читацького призначення	333 \$a	5.9.14	5.8	7.11	. —
Примітки про номери	300 \$a	5.9.15	5.8	7.12	. —
Примітки щодо специфічних характеристик матеріалу або типу публікації	315 \$a	5.9.16	5.8	7.3	. —
Примітки про наявність бібліографії/показчиків	320 \$a	5.9.16	5.8	*	. —
Інші примітки	300 \$a	5.9.16	5.8	7.13	. —
8. Область стандартного номера (або його альтернатива) і умови доступності		5.10	5.9	8	
Стандартний номер	010\$a — 016\$a	5.10.1	5.9.1— 5.9.4	8.1	. —
Ключова назва	530	5.10.2	5.9.5	8.2	:
Умови доступності (придбання) та /або ціна	010 \$d, 011 \$d, 013 \$d, 015 \$d, 016 \$d	5.10.3	5.9.6	8.3	:

Наведення елементів опису, позначених *, у ГОСТ 7.82—2001, ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 або ISBD(ER) не регламентується.

Використання спеціальних полів/підполів даних UNIMARC (УКРМАРК) для каталогізації електронних ресурсів

Поля та підполя UNIMARC (УКРМАРК) для опису специфічних відомостей щодо електронних ресурсів наведено у табл. 5 (кодовані дані) та табл. 6 (поля описової інформації).

У таблицях подано найменування, ідентифікатори та визначення полів і підполів, а також їх обов'язковість наведення і повторюваність у каталогізаційному запису. Для кодової інформації наведені коди та значення полів/підполів, визначені у UNIMARC (УКРМАРК). Поля та підполя описової інформації супроводжуються поясненнями щодо заповнення та прикладами.

Спеціальні поля/підполя кодованих даних UNIMARC(УКРМАРК) для електронних ресурсів

Найменування поля/підполя	Ідентифікатор поля/підполя	Визначення поля/підполя	Коди	Значення кодів	Обов'язковість, повторюваність поля/підполя
МАРКЕР запису		Кодована інформація, яка складається з елементів даних фіксованої довжини та використовується при формуванні запису відповідно до ISO 2709			Обов'язковий Не повторюється
Коди застосування (позиції маркера 6—9)	Позиція символів 6	Код виду каталогованого матеріалу, є еквівалентним "Загальному визначенню матеріалу"	l m	Комп'ютерні носії Інформація на декількох носіях	
Поле кодованих даних: текстові матеріали — фізичні характеристики	106	Поле містить кодовані дані стосовно фізичної форми текстових матеріалів			Не повторюється
Кодовані дані позначення фізичної форми текстових матеріалів	\$a	Односимвольний код, який відображає фізичну форму документа	i z	Мультимедіа (для комбінованих ресурсів) Інші форми текстових матеріалів	Повторюється, якщо документ опубліковано більш як на одному носії
Поле кодованих даних: візуально-проекційні матеріали, відеозаписи та кінофільми	115	Поле містить кодовані дані фіксованої довжини щодо візуально-проекційних матеріалів, відеозаписів та кінофільмів згідно з їх визначенням в ISBD (NBM)			Повторюється
Форма виготовлення: відеозаписи	\$a/15	Односимвольний код, який характеризує форму виготовлення	e	Електронний відеозапис	Обов'язкове Не повторюється
Формат запису інформації: відеозаписи	\$a/16	Односимвольний код, який характеризує формат відеозапису	g h	Лазерний оптичний (відбиваючий) відеодиск (Laser optical (reflective) videodisk) CED (capacitance electronic disk)	Примітки. Якщо символним позиціям підполя \$a не надається конкретних значень для відповідних елементів, до них зазначається символ заповнення " " .

Поле кодованих даних: двовимірні зображувальні об'єкти	116	Поле містить кодовані дані щодо непрямоцифрованих двовимірних зображувальних об'єктів відповідно до ISBD (NBM), які застосовуються у бібліотечній та музейній каталогізації			Повторюється, якщо об'єкт каталогізації має декілька специфічних ознак
Визначник специфіки двовимірного зображувального об'єкта	\$a/0	Односимвольний код, що використовується для позначення специфіки класу фізичного об'єкта	z	Комп'ютерна графіка	
Техніка (гравюри)	\$a/10—15	Двосимвольний код, що визначає техніку, в якій виконані гравюри	cj	Комп'ютерна графіка	
Поле кодованих даних: картографічні матеріали — фізичні характеристики	121	Поле містить кодовані дані, щодо фізичних характеристик картографічних матеріалів			Не повторюється
Фізичний носій	\$a/3—4	Двосимвольний код, що визначає фізичний носій картографічного документа	ah	Магнітний накопичувач, сумісний з комп'ютером	
Поле кодованих даних: звукзаписи — фізичні характеристики	126	Поле містить кодовані дані щодо фізичних характеристик звукзаписів			Повторюється
Форма виготовлення	\$a/0	Односимвольний код виду матеріалу	a	Диск	Обов'язкове Не повторюється Примітки. Якщо
Техніка запису	\$a/13	Односимвольний код, який характеризує техніку запису	c	Цифрова	символьним позиціям підполя \$a не надається конкретних значень для
Спеціальні характеристики відтворення	\$a/14	Односимвольний код, який вказує характеристики відтворення	d	Цифрова (компакт-диск)	відповідних елементів, до них заносяться символи заповнення " "
Статус каталогізованого екземпляра	\$b/0	Односимвольний код, який позначає статус каталогізованого екземпляра диска	a	Поточна робоча копія (унікальна, нарізка на місці)	Не повторюється Примітки. Якщо
					символьним позиціям підполя \$a не надається конкретних значень для відповідних елементів, до них заносяться символи заповнення " "

				b e f g h	Масове виробництво (переважна більшість промислово вироблених дисків і стрічок) Майстер-диск: негатив (еталонний диск) Матриця (позитив) Штамп (негатив) Тестовий відбиток	Не повторюється <u>Примітки.</u> Якщо символьним позиціям підполя \$a не надається конкретних значень для відповідних елементів, до них зазначаються символи заповнення " "
Поле кодованих даних: електронні ресурси	135	Поле містить кодовані дані, пов'язані з електронними ресурсами				Повторюється для кожного типу файлу/програмного засобу, описаного в одному каталогізаційному записі
Тип електронного ресурсу	\$a/0	Односимвольний код, який позначає основний тип вмісту електронного ресурсу		a b c d u v z	Числовий Комп'ютерна програма/програми Зображення Текст Невідомий Комбінований — ресурс з різними типами вмісту Тип електронного ресурсу не визначений	Обов'язкове Не повторюється
Визначник специфіки матеріалу	\$a/1	Односимвольний код, який позначає тип носія інформації		a b c f h j m o r u z	Магнітна стрічка Комп'ютерний чіп у касеті (картриджі) Комп'ютерний оптичний диск у касеті Комп'ютерна магнітна стрічка у касеті Магнітна стрічка для великих ЕОМ (main-frame computers) (застаріле) Комп'ютерний гнучкий диск Комп'ютерний магнітооптичний диск Комп'ютерний оптичний диск Інтерактивна система (система оперативного доступу) Невідомий Інші	Обов'язкове Не повторюється

Колір	\$a/2	Односимвольний код, який позначає кольорові характеристики електронного ресурсу	a b c g m n u z	Однокольоровий Чорно-білий Багатокольоровий Шкала відтінків сірого (Grey scale) Змішаний Не застосовується Невідомий Інші	Обов'язкове Не повторюється
Геометричні розміри	\$a/3	Односимвольний код, який позначає геометричні розміри носія електронного ресурсу	a e g i j n o u v z	3,5 дюйма 12 дюймів 4,7 дюйма або 12 см 1 1/8 x 2 3/8 дюйма 3 7/8 x 2 1/2 дюйма Не застосовується 5,25 дюйма Невідомо 8 дюймів Інші	Обов'язкове Не повторюється
Звук	\$a/4	Односимвольний код, який вказує на наявність звуку в електронному ресурсі	# a u	Без звуку Зі звуком Невідомий	Обов'язкове Не повторюється
Глибина зображення (у бітах)	\$a/5—7	Трисимвольний числовий код, який позначає точну глибину сканованого зображення у бітах, або трисимвольний буквенний код, який вказує, що точна глибина зображення невідома або електронний ресурс містить численні зображення різної глибини	001— 999 mmm ppp ---	Точна глибина зображення у бітах Більш ніж один тип зображення Не застосовується Невідомий	Обов'язкове Не повторюється
Кількість форматів файлів у електронному ресурсі	\$a/8	Односимвольний код, який вказує, чи є файли, включені до електронного ресурсу, одного формату	a m u	Один формат файлів Багато форматів файлів Невідомий	Обов'язкове Не повторюється
Показники гарантії якості	\$a/9	Односимвольний код, який вказує, чи має електронний ресурс показники гарантії якості	a n p u	Відсутній Не застосовано Наявний Невідомий	Обов'язкове Не повторюється

Антецедент/ Джерело	§a/10	Односимвольний код, який позначає джерело, з якого відтворено електронний ресурс	a b c d m n u	Файл відтворено з оригіналу Файл відтворено з мікроформи Файл відтворено з електронного ресурсу Файл відтворено з проміжного джерела, крім мікроформи Змішаний Не застосовується Невідомий	Обов'язкове Не повторюється
Рівень стиснення	§a/11	Односимвольний код, який позначає рівень стиснення електронного ресурсу	a b d m u	Не стиснутий Стиснутий без втраг Стиснутий з втрагами Змішаний Невідомий	Обов'язкове Не повторюється
Якість та призначення електронного ресурсу.	§a/12	Односимвольний код, який позначає загальні фізичні особливості і призначення (використання, збереження, заміна оригіналу) електронного ресурсу	a n p r u	Доступ (якість електронного ресурсу достатня для доступу до даних, але недостатня для використання як страхової копії) Не застосовано Збереження (електронний ресурс створювався шляхом перформатування для збереження даних) Заміна (дуже висока якість, електронний ресурс може використовуватися як страхова копія) Невідомий	Обов'язкове Не повторюється

Спеціальні поля/підполя описової інформації UNIMARC (УКРМАРК) для електронних ресурсів

Найменування поля/підполя	Ідентифікатор поля/підполя	Визначення поля/підполя	Обов'язковість, повторюваність поля/підполя	Пояснення щодо заповнення поля/підполя	Приклади заповнення
Назва та відомості про відповідальність	200	Містить основну назву, підзаголовок, відомості про відповідальність, паралельні назви іншими мовами, паралельні відомості про відповідальність	Обов'язкове. Не повторюється		
Загальне визначення матеріалу	\$b	Містить дані про носій інформації документа, що каталогізується	Обов'язкове. Повторюється, якщо частини документа представлені на різних носіях	Обмежувальна пунктуація "[]" до підполя не заноситься. При відображенні у формі бібліографічного опису загальне визначення носія інформації наводиться у квадратних дужках	\$bЕлектронний ресурс \$bЕлектронний ресурс \$bElectronic resource
Відомості про видання	205	Містить відомості про видання, що відрізняють його від інших видань того самого твору, разом з будь-якою додатковою інформацією про видання та відомостями про відповідальність, які стосуються видання	Обов'язкове за наявності даних. Повторюється за звичай у випадку помилково вказаного видання		
Відомості про видання	\$a	Слово, фраза або група символів, наявних на документі, що ідентифікують належність документа до певного видання	Обов'язкове за наявності даних. Не повторюється	Наводяться відомості про статус електронного ресурсу (оригінал, версія, копія, аналог і т. ін.)	\$aОфіційний сайт \$aЕлектронна версія \$aЕлектронна копія
Область кількісної характеристики (фізична характеристика)	215	Містить відомості про фізичний носій ресурсу. Включає дані про обсяг, розмір, ілюстративні та супроводжувальні матеріали	Використовується для ресурсів локального доступу. Обов'язкове. Повторюється, коли потрібний окремий фізичний опис кожного компонента ресурсу		

Специфічне позначення матеріалу та обсяг (кількість фізичних одиниць)	\$a	Найменування специфічного типу матеріалу, до якого належить документ, та/або позначення кількості складових частин (кількості фізичних одиниць)	Повторюється	Наводяться відомості саме про фізичний носій ресурсу. Допускається використання абривіатурного позначення конкретного виду носія. Кількість фізичних одиниць наводиться арабськими цифрами перед спеціалізованим позначенням носія	\$a2 electronic tape cassettes \$a2 DVD \$a3 CD-ROM. \$a2 дискети \$d3,5"1,44 Мб
Інші фізичні характеристики	\$c	Підполе містить відомості щодо ілюстративного матеріалу, кольору або звуку тощо	Не повторюється		\$c16 graph \$cill., col.maps \$c19 cm/s., 4 track, adjacent
Розмір носія	\$d	Дані, що стосуються розміру фізичного носія (лінійний вимір) та/або розміру контейнера	Повторюється після повторюваного \$a		\$d21 x 30 cm \$d31 cm in diam. \$d41 x 84 cm, folded to 22 x 10 cm
Супроводжувальний матеріал	\$e	Короткий опис будь-якого матеріалу, що супроводжує документ і має бути використаний разом з ним	Повторюється		\$eРуководство пользователя (21 с.)
Область специфіки матеріалу: характеристики електронного ресурсу	230	Містить відомості про тип і розмір (кількісні характеристики) електронного ресурсу	Обов'язкове Повторюється	У запису на електронний ресурс, який складається з декількох частин, для кожної з них можуть наводитися кількість записів та/або байтів або кількість операторів (команд) та/або байтів	
Позначення типу та розміру електронного ресурсу	\$a	Підполе містить позначення типу ресурсу (дані, програми; для комбінованих ресурсів: дані та програми), характеристики типу, а також відомості про розмір (кількість файлів, з яких складаються дані чи програми, інші кількісні характеристики розміру) електронного ресурсу	Позначення типу електронного ресурсу є обов'язковим. Не повторюється	Тип ресурсу та його характеристики наводяться першими. Значення розміру ресурсу наводиться у круглих дужках після позначення типу ресурсу. Кількість файлів, з яких складаються дані чи програми, записується арабськими цифрами. Після наведеної кількості файлів через двокрапку з пробілом (" : ") записуються інші відомості про розмір. Для даних може надводитися кількість записів та/або байтів. Для програм може наводитися кількість операторів (команд) та/або байтів. Кількісні характеристики ресурсу можуть бути наведені приблизно	\$aЕлектрон. дан. (2 файла: 70 тыс. записей) \$aПрогр. (2 файла: 18650 байтов)

Загальні примітки	300	Містить примітки до різних характеристик каталогізованого документа або запису щодо нього, а також примітки до видання в цілому, для яких не передбачені спеціальні поля, визначені в блоці 3 - -	Повторюється за необхідності наведення декількох приміток	Зокрема, наводяться примітки: — про джерело опису віддаленого ресурсу; — про мову; — інші загальні примітки	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aТекст укр. та англ. мовами \$aНа обкл. авт. не зазнач. \$aПеріодичність 2 рази на місяць
Примітки, що відносяться до назви і відомостей про відповідальність	304	Містить примітки, щодо даних, занесених до поля 200		У примітці, зокрема, наводяться: — відомості про джерело бібліографічних даних про назву; — додаткові слова, опущені в назві при описі; — коментарі або доповнення до відомостей про відповідальність; — паралельні назви та відомості про відповідальність, які не занесені до поля 200	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aНазва з коробки \$aЗаглавие на этикетке \$aЗаглавие на этикетке: Компасс Беларуси
Примітки про видання та бібліографічну історію	305	Містить примітку про видання та бібліографічну історію документа	Повторюється	Наводяться: — примітки про джерело опису локального ресурсу; — примітки про бібліографічну історію віддаленого ресурсу, таку, як часті зміни його змісту або його періодичність; — примітки про зв'язок з іншими виданнями або творами, пов'язаними з документом, якщо не використовуються поля блоку 4 - -	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aВідомості про вид. з етикетки диска \$aВідомості про вид. з інформ. в кінці ресурсу \$aКоригується щотижня \$aЕлектрон. версія друк. публікації 1989

Примітки щодо кількисної/фізичної характеристики	307	Містить примітки про кількісні та фізичні характеристики документа. Наводяться дані, що стосуються фізичних характеристик документа, які не були занесені до поля 215	Повторюється	Наводяться: — примітки про варіанти фізичних носіїв; — примітки про взаємозв'язки між різними категоріями матеріалу в одному об'єкті опису; — примітки про наявність аналога на іншому носії	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aДані доступні також в Інтернеті \$aЄ друк. аналог
Примітки щодо оправи та умов придбання	310	Містить примітку про будь-які характеристики оправи або умови придбання	Повторюється	Наводяться відомості про обмеження тиражу, використання та/або розповсюдження	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aТираж 250 пр. \$aПублічне використання обмежено
Примітки щодо специфічних характеристик матеріалу або типу публікації	315	Містить примітку щодо специфічної характеристики матеріалу.	Повторюється	Може містити додаткові відомості про тип та розмір ресурсу, які доповнюють відомості поля 230 іншими характеристиками ресурсу	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aРозмір ресурсу не вказано \$aВідомості супроводжуються серією з 3 прогр. у РЛІ
Примітки про оригінал	324	Містить примітку, яка позначає, що документ, який каталогізується, є копією або відтворенням і може містити бібліографічне посилання до оригіналу документа. Використовується у запису на копію	Не повторюється	Примітка зазвичай включає такі слова, як: електронна копія, або позначення копій на інших носіях, або їх еквіваленти іншими мовами	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aЕлектрон. копія друк. пуб-
Примітки про копію	325	Містить примітку про те, що існує копія документа, який каталогізується. Використовується у запису на оригінал	Повторюється	Містить відомості про ті деталі, котрі відрізняють дану копію від оригіналу	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aДоступний також на CD
Примітки про резюме	330	Містить анотацію або реферат про ресурс	Повторюється		

Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aБаза даних содержит 1 млн. сведений по международной статистике из 210 стран мира и 3000 статей по сельскому хозяйству, рыбоводству, лесному хозяйству и продовольствию
Примітки про тип електронного ресурсу	336	Містить примітку про тип електронного ресурсу, яка наводиться у текстовій формі додатково до кодів у полі 135 (\$a/1 Визначник специфіки матеріалу)	Повторюється	У поле може бути занесена уточнююча інформація щодо змісту ресурсу: — форма або жанр текстового матеріалу (наприклад, біографії, словники, показники тощо); — відомості про супроводжувальний матеріал; — відомості про розмір ресурсу або про те, що розмір не встановлений; — для багаточастинного ресурсу можуть бути наведені розміри частин. При відображенні у формі бібліографічного опису разом з цим полем може використовуватися текстова константа "Тип ресурсу:"	
Текст примітки	\$a		Не повторюється		\$aЧислові дані (сумарна статистика) \$aТекст (Законодавчі акти та збірки законів) \$aРозмір ресурсу не визначено \$aInteractive adventure game \$aGray-scale image processing program \$aFile structure: Hierarchical \$aResource size varies \$aResource size: 11,000, 33,006, 55,007, 91,325 bytes (у випадку: 230 \$aElectronic sound data (4 files)) \$aProgram can handle up to 2000 records \$aMaximum record size: 2800 bytes

Примітки про системні вимоги	337	Містить відомості про вимоги до комп'ютера, периферійного обладнання, програмного забезпечення	Обов'язкове для ресурсів локального доступу. Повторюється	Завичай дані беруться з характеристик, наведених на упакуванні або в супровідних документах. У полі наводяться: — технічні характеристики електронного ресурсу (наявність чи відсутність певних видів кодування тощо); — фізичні характеристики ресурсу (щільність записування на носії, фактори блокування тощо); — для програмного забезпечення: мова програмування, перелік програмних параметрів, вимог до комп'ютера (виробник, модель, операційна система, вимоги до пам'яті тощо); — вимоги до периферійного обладнання (типи пристроїв, кількість терміналів або інших периферійних пристроїв, підтримка програмного забезпечення або комунікаційного обладнання)	
Текст примітки	\$a		Не повторюється	При відображенні у формі бібліографічного опису відомостям про системні вимоги передуює фраза "Системні вимоги:" або її еквівалент іншою мовою	<p>\$aДані у розширеному наборі символів ASCCI</p> <p>\$aНаписано на FORTRAN H з 1.5K ресурсом ...</p> <p>\$aOperates on IBM 360 and 370 under OS SVS and OSMVS with 9K of internal memory</p> <p>\$aRequires IBM 2740 terminal with special narrow platen and form feeding features</p> <p>\$aХарактеристики диску:</p> <p>Диск односторонній. Подвійної щільності</p>
Інше видання на іншому носії	452	Використовується для створення зв'язку між каталогізованим документом та іншим виданням або версією цього документа на іншому носії	Повторюється		<p>#0\$10019990478681 \$1200</p> <p>1#\$aЕлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bТекст</p> <p>#0\$10019990478680\$1200</p> <p>1#\$aЭлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bЭлектронный ресурс</p>

Електронна адреса та доступ	856	Містить відомості про місцезнаходження електронного ресурсу, його адресу та доступу до нього	Обов'язкове для віддалених ресурсів. Повторюється, коли дані у підполях \$a, \$b, \$d змінюються, доступ до ресурсу здійснюється через різні файли, позначені у підполі \$f, а також може бути використаний більш ніж один метод доступу	Наводяться відомості, необхідні для забезпечення процесів електронної доставки файлів, інтерактивної реєстрації, онлайнового доступу до електронного ресурсу	
Ім'я сервера (Host name)	\$a	Підполе містить повне доменне ім'я (FQDN) сервера, через який здійснюється доступ до електронного ресурсу	Повторюється	Містить повну мережеву адресу, яка може повторюватися, якщо для одного сервера є декілька імен	\$awwww.nbuu.gov.ua \$awuarchive.wustl.edu \$alocis.loc.gov
Номер доступу (Access number)	\$b	Цифровий код доступу, пов'язаний з сервером (хостом). Поле містить цифрову адресу Internet-протоколу (IP), якщо доступ забезпечується до Internet-ресурсу, або номер телефону, якщо доступ забезпечується через телефонну лінію у режимі dial-up (через телефонні канали, що комунікуються)	Повторюється	Порядок запису телефонного номера такий: [код країни]-[код області/ району]-[номер телефону]. При використанні додагкового номера він вноситься після телефонного номера з роздільником "x" (лаг.)	\$b140.147.254.3 \$b39-044-2659410 \$b1-703-3589800x515
Відомості про стиснення (Compression information)	\$c	Підполе містить відомості про стиснення інформації	Повторюється, коли використано більш ніж одну програму для стиснення. При цьому першими наводяться відомості про стиснення, яке було використано останнім	Можуть наводитися відомості про спеціальні програми для розархівування файлів. Тип стиснення може бути вказаний у підполі \$f у спосіб розширення імені файла	\$scompress with PKUN-ZIP.exe

Шлях (Path)	\$d	Підполе містить шлях до електронного ресурсу	Повторюється	Наводиться послідовність імен директорій (каталог, папка) і піддиректорій, яка вказує місцезнаходження файлу на сервері (підполе \$a). Може бути вказана частина шляху, що забезпечує доступ до сервера з таблицею адрес (locatog table), в якій зберігається точна адреса файлу. Обмежувальна пунктуація "/" ... "/" до підполя може не заноситься, а генеруватися автоматично	\$d/mirotos2/win3/games/\$darticles/2007
Дата і час останнього доступу (Date and Hour of Consultation and Access)	\$e	Підполе містить дату і час останнього доступу до ресурсу	Не повторюється	Дані записуються у формі: YYYUMDDNNMM	\$e200604261224
Електронне ім'я (electronic name)	\$f	Підполе містить ім'я файлу, через який здійснюється доступ до ресурсу (звичай, це перший файл ресурсу або індексний файл), який розташовується на сервері, позначеному у підполі \$a, у директорії, позначеній у підполі \$d	Повторюється, якщо єдиний ресурс з загальною назвою складається з окремих частин, що зберігаються під різними іменами	Назва файлу може містити символи маски (пр. "*" чи "?"). Якщо такі наявні, то у примітках у підполі \$z пояснюються назви файлів. Зауваження: у деяких системах імена файлів можуть розрізняти малі та великі літери написання	\$fatmoids.zip \$facadlist file
Уніфіковане ім'я ресурсу (URN — Uniform Resource Name)	\$g	Підполе містить URN, який забезпечує унікальну ідентифікацію ресурсу у глобальній мережі	Повторюється		\$gisbn:0451450523 \$gisbn:0000-0000-9E59-0000-0-0000-0000-2 \$gissn:0167-6423 \$gietf:rfc:2648 \$gmpeg:mpeg7:schema:2001 \$goid:2.16.840 \$guid:6e8bc430-9c3a-11d9-9669-0800200c9a66 \$guci:1001+SBSi-B10000083052
Виконавець запити (Processor of request)	\$h	Ім'я користувача чи обробника запити; зазвичай, це дані, які розташовуються перед знаком @ в адресі сервера	Не повторюється		\$hadmin \$hListserv

Команди (Instruction)	\$i	Підполе містить інструкції або команди, необхідні віддаленому серверу для обробки запиту	Повторюється		\$isubscribe
Швидкість передачі даних (BPS — bits per second)	\$j	Підполе містить значення найбільшої та найменшої швидкості передавання даних у бітах за секунду (BPS)	Не повторюється	Синтаксис для запису швидкості передачі даних: [Найбільша BPS]-[Найменша BPS]. Якщо наводиться лише найменша кількість: [Найменша BPS]-. Якщо лише найбільша: -[Найбільша BPS]	\$j2400-9600
Пароль (Password)	\$k	Підполе застосовується для запису паролів загального використання і не повинне містити паролі, які потрібні для захисту інформації	Не повторюється		\$kguest
Ім'я користувача (Logon/login)	\$l	Підполе містить ім'я загального використання, під яким користувач може отримати вільний доступ до ресурсу, і не повинне використовуватися для збереження імен, які потребують спеціального захисту	Не повторюється		\$lanonymous
Контактні дані для підтримки доступу (Contact for access assistance)	\$m	Координати для отримання допомоги щодо доступу до ресурсу	Повторюється		\$mCARL Situation Room \$mhhelp@CARL.org \$mlconline@loc.gov
Місце знаходження сервера, що позначений у підполі \$a (Name of location of host)	\$n	У підполі наводяться відомості про місцезнаходження сервера	Не повторюється		\$nCARL Systems Inc., Denver, CO \$nUniversity of Maine \$nLibrary of Congress, Washington, DC
Операційна система (Operating system)	\$o	У підполі наводяться відомості про операційну систему, під керуванням якої працює сервер, позначений у підполі \$a	Не повторюється		\$oUNIX\$rE-7-1 \$oWINDOWS-NT \$oUNIX
Порт (Port)	\$p	Підполе містить частину адреси, що визначає процес або сервіс на сервері	Не повторюється		\$p3000

Тип електронного формату (Electronic Format Type)	\$q	Підполе містить ідентифікацію типу електронного формату, що встановлює, яким чином дані передаються через мережу	Не повторюється	Зазвичай текстовий файл передається за допомогою набору символів ASCII. Текстові файли, що містять інші символи або нетекстові файли (комп'ютерні програми, зображення), мають передаватися в іншому режимі (зазвичай у двійковому). Тип електронного формату може бути взятий зі списків, які зареєстровані в Internet Media types (MIME types)	\$qtext/html \$qbinary
Установки (Settings)	\$r	Підполе містить установки, які використовуються для передачі даних: 1) кількість бітів на символ; 2) кількість кінцевих бітів (кількість бітів, що символізують завершення байта); 3) паритет (застосування техніки перевірки паритету)	Не повторюється	Синтаксис цих елементів такий: [паритет]-[Кількість бітів даних]-[Кількість кінцевих бітів]. Якщо надано лише паритет, інші елементи установаються. (напр., [паритет]). Якщо вказано один з двох інших елементів, на місце відсутнього елемента записується дефіс (Напр., [паритет]- [Кількість кінцевих бітів] або [паритет]-[Кількість бітів даних]-). Позначенням паритету є: O (Odd — зайвий), E (Even — рівний), N (None — жодний), S (Space — простір), M (Mark — маркер)	\$rE-7-1
Розмір файлу (File size)	\$s	Підполе містить дані про розмір файлу, ім'я якого зазначено у підполі \$f	Повторюється у випадках повторення імені файлу та слідує за підполем \$f, до якого він відноситься	Зазвичай надається у 8-бітних байтах. Дані не вводяться у випадку, коли поле 856 пов'язане з повним заголовком ресурсу, але не з окремими його частинами	\$s14519 байтов \$s16874 bytes
Емуляція терміналу (Terminal emulation)	\$t	Підполе містить відомості про версії емуляції терміналу, що підтримується. Зазвичай використовується для віддаленого доступу	Повторюється		\$tvt100 \$tvt100

Універсальна адреса ресурсу (URL — Uniform Resource Locator)	\$u	Підполе містить унікальну адресу ресурсу (URL), що є даними для електронного доступу в стандартному синтаксисі. Ці дані використовуються для автоматичного доступу до електронного ресурсу за допомогою одного з протоколів Інтернет. Структура поля 856 дозволяє створення URL шляхом комбінування даних з його підполів. Можливе використання підполя \$u замість вищенаведених підполів або шляхом додатку до них	Не повторюється		\$uftp://path.net/pub/docs/urn2u rc.ps \$uhttp://www.nbuv.gov.ua \$uhttp://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/concise.pdf
Час доступу за даним методом (Hours access method available)	\$v	Підполе містить відомості про час доступу до електронного ресурсу	Повторюється		\$v24 години \$v24 hours \$vM.-F. 6:00 a. m.-21:30 p. m. USA EST, Sat 8:30-17:00 USA EST, Sun. 13:00-17:00 USA EST
Контрольний номер запису (Record control number)	\$w	Підполе містить системний контрольний номер пов'язаного запису, який передується кодом та береться у дужки. Він вказує на організацію, яка використовує цей номер	Повторюється	Дані підполя пов'язують поле 856 із записом, який має такі ж дані у полі контрольного номеру (для міжнародного обміну). Код організації отримується зі списку організацій, що підтримується Бібліотекою конгресу.	
Службові нотатки (Nonpublic note)	\$x		Повторюється		\$xcannot verify because of transfer difficulty
Метод доступу (Access method)	\$y	У підполі визначається метод доступу, коли перша позиція індикатора має значення 7 (Метод визначено у підполі \$y). Це підполе може включати інші методи доступу, крім головних протоколів TCP/IP, що визначені першим індикатором. Дані в цьому підполі відповідають системам доступу, що визначені у URL (RFC 1738). URIWG (Uniform Resource Identifiers Working Group of the IETF). IANA (The Internet Assigned Numbers Authority) реєструє схеми URL та визначає синтаксис і правила використання нових схем	Повторюється	Наводяться відомості про тип доступу до електронного ресурсу (визначені типи основних протоколів TCP/IP)	
Неслужбові нотатки (Public note)	\$z	Містить нотатки для загального використання			\$z Потребує логіна та пароля \$zRequires logon and password

МЕТОДИКА КАТАЛОГІЗАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ

Особливості створення каталогізаційних записів для електронних ресурсів

Електронний каталогізаційний запис формується за загальними правилами з використанням як базових полів UNIMARC (УКРМАРК), так і специфічних полів для електронних ресурсів (табл. 2).

Стандартні правила каталогізації пропонують два варіанти опрацювання електронних ресурсів:

- перший передбачає каталогізацію документа як електронного ресурсу і окреме додавання додаткових характеристик;

- другий — каталогізацію документа відповідно до його виду як видання за певними правилами і окреме додавання характеристик електронних ресурсів.

Наприклад, у випадку оцифрованої географічної карти перший варіант передбачає опис об'єкта саме як електронного ресурсу із зазначенням його коду у маркері каталогізаційного запису з додаванням полів кодованих даних та приміток з відомостями про картографічний документ. Другий варіант каталогізаційного запису передбачає опис об'єкта як картографічного видання із зазначенням відповідного коду у маркері з додаванням полів кодованих даних та приміток з відомостями про електронний ресурс.

Для електронного ресурсу, який є доступним на різних типах носіїв та/або на носіях різних розмірів або представленим у різних форматах відображення чи різними способами виводу, обирається один з двох методів опису:

- кожний окремих фізичний носій має бути описаний в одному каталогізаційному записі;

- кожний окремих фізичний носій має бути описаний в окремому каталогізаційному записі.

У випадку опрацювання електронного ресурсу за першим варіантом до МАРКЕРА ЗАПISУ обов'язково заноситься код електронного ресурсу (див. табл. 5).

Такі складові каталогізаційного запису, як ДАНІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ, ЗАГОЛОВОК БІБЛОГРАФІЧНОГО ЗАПISУ, ТОЧКИ ДОСТУПУ, ТЕРМІНИ ІНДЕКСУВАННЯ, формуються із застосуванням полів блоків 0 - -, 4 - -, 5 - -, 6 - -, 7 - - UNIMARC (УКРМАРК) (див. табл. 2), які не містять специфічної інформації щодо електронних ресурсів і тому застосовуються для їх каталогізації у спосіб, притаманний традиційним видам документів. Проте деякі поля зазначених блоків можуть містити непрямі відомості щодо електронного ресурсу, такі, як ISSN (Online), статус ресурсу, зв'язок між записами на інші документи тощо. Зокрема, щодо статусу ресурсу, за необхідності позначення зв'язку між оригіналом і версією або відтворенням ресурсу, можуть використовуватися поля 451 і 452 (методика вбудованих полів)

або поля 324 і 325 для формування приміток про оригінал та копію (див. табл. 6).

Для формування таких складових каталогізаційного запису, як КОДОВАНА ІНФОРМАЦІЯ, БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС, АНОТАЦІЯ, а також режим доступу, використовуються поля блоків 1 - -, 2 - -, 3 - -, 8 - - UNIMARC (УКРМАРК) (див. табл. 2, 5, 6).

ШИФР ЗБЕРІГАННЯ — це відомості локального характеру, для наведення яких зарезервовано блок 9 - - UNIMARC (УКРМАРК).

ВІДОМОСТІ СЛУЖБОВОГО ХАРАКТЕРУ фіксуються у полях блоків 8 - - (для міжнародного використання) і 9 - - (для локального використання).

Особливості створення бібліографічних описів електронних ресурсів

Бібліографічний опис електронних ресурсів підпорядковується загальним правилам стандартного опису в частині структури, набору областей і елементів, вибору мови та графіки, застосування правил орфографії, скорочення слів тощо. Інформація в бібліографічному описі має бути наведена в тому вигляді, в якому її подано в об'єкті опису. Однак кожна область бібліографічного опису для електронних ресурсів має деяку специфіку.

В області назви та відомостей про відповідальність, при відсутності у джерелі основної назви, замість неї можуть бути наведені перші слова тексту або весь текст, який наявний на титульному екрані. Якщо це неможливо, то назву формулюють на основі аналізу електронного ресурсу і наводять у квадратних дужках.

Відомості про видання містять дані про особливості ресурсу як видання та зміни відносно його попереднього видання. Поряд з цими даними в області видання наводиться також інформація про статус ресурсу, тобто його співвідношення з іншими ресурсами, документами або об'єктами тощо. Відомості про видання щодо інтегрованих ресурсів віддаленого доступу, які часто та регулярно оновлюються, також розміщують у примітках щодо відомостей про видання та бібліографічної історії.

Область специфічних відомостей застосовується при описі об'єктів, що є особливим типом публікації або розміщені на специфічних носіях. До них належать картографічні, нотні документи, серіальні та інші продовжувані ресурси, окремі види нормативних і технічних документів, електронні ресурси, а також мікроформи. При описі електронних ресурсів областю специфічних відомостей є область типу та розміру ресурсу. Область специфічних відомостей може повторюватися, якщо об'єкт опису одночасно є матеріалом різних класів (наприклад, електронна мапа).

Область вихідних даних містить відомості про всі види діяльності з видання, розповсюдження або реалізації електронного ресурсу. Відомості, які відносяться до фізичного виготовлення ресурсу, наводять в області, якщо згадані вище відомості відсутні.

Дата видання наводиться за загальними правилами. Якщо в ресурсі не зазначена дата видання, то замість неї наводять дату привласнення авторського права або дату виготовлення (без квадратних дужок), наприклад: *copyright 2004; вигот. 2007.*

Якщо точну дату встановити не вдається, наводиться приблизна дата у квадратних дужках. Позначення [Б. р.] не наводяться.

Для віддалених динамічних електронних ресурсів у примітках про бібліографічну історію, версію оригіналу, відтворення відповідно позначаються місяць, число та рік, які наведені в ресурсі, наприклад: *березень 29, 2007; 03/29/2007.*

Наведення дати доступу до ресурсу обов'язкове у випадку, коли точна дата створення ресурсу невідома. Наприклад:

- . — Дата доступу: 10.12.2004
- . — Last access: May 2003
- . — Дата доступу: груд. 2004

Область стандартного номера або його альтернативи та умов доступності заповнюється за загальними правилами. Область повторюється, якщо електронний ресурс має декілька стандартних номерів (у випадку, коли ресурс розміщено більш ніж на одному носії або створено більш ніж одним видавцем, виробником тощо). Як умови доступності можуть бути зазначені ціна, умови або обмеження при придбанні електронного ресурсу. Наприклад:

- . — ISSN 1818-9210 (Online). — ISSN 1818-9172 (Print)
- . — ISBN 0-13-942012-6 (disk). — ISBN 0-13-942004 (cassette)
- . — ISBN 0-13-94004-5X: free to educational institutions

Загальна схема бібліографічного опису електронного ресурсу

При візуальному відображенні бібліографічного запису бібліографічному опису передуює заголовок.

Заголовок розміщується на початку каталогізаційного запису перед бібліографічним описом окремим рядком (наприклад, для представлення у вигляді каталожної картки):

ЗАГОЛОВOK
БІБЛЮГРАФІЧНИЙ ОПИС

або перед бібліографічним записом в один рядок (для покажчиків, списків літера тури тощо):

ЗАГОЛОВOK. БІБЛЮГРАФІЧНИЙ ОПИС

Заголовок бібліографічного запису формується за загальними правилами каталогізації.

Загальна схема бібліографічного опису електронного ресурсу

Основна назва [**Загальне позначення матеріалу**] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання. — Специфічні відомості. — **Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу)**. — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача тощо, Дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — **Специфічне позначення матеріалу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики *** ; **розмір + відомості про супровідний матеріал**. — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація всередині серії або підсерії). — **Примітки**. — Стандартний номер = Ключова назва : умови доступності та (або) ціна.

* Фізичні характеристики можуть містити відомості про пагінацію, звук, ілюстрації тощо.

На схемі жирним шрифтом позначено специфічні елементи та області бібліографічного опису електронних ресурсів (див. табл. 3, 4). Ці відомості можуть бути наведені мовою та графікою, як вони подані у ресурсі. Якщо неможливо застосувати це правило, припускається використання мови та графіки, якими подається публікація, або транслітерації чи транскрипції.

Дані про **Загальне позначення матеріалу, Позначення типу та розміру ресурсу** наводяться для *всіх ресурсів*. Область приміток для ресурсів усіх видів має містити відомості про **системні вимоги** та **джерело назви**. Для *локального ресурсу* заповнюється область **Специфічного позначення матеріалу та кількості фізичних одиниць**. Для *віддаленого ресурсу* наводяться **Примітки про режим доступу до ресурсу**.

Загальне позначення матеріалу — обов'язковий специфічний елемент для всіх категорій електронних ресурсів. Наводиться в *Області назви та відомостей про відповідальність* після основної назви у квадратних дужках, без скорочень.

Наприклад:

[Електронний ресурс]

[Электронный ресурс]

[Electronic resource]

У разі складання аналітичного опису складової частини електронного ресурсу відомості про загальне позначення матеріалу наводяться після основної назви всього ресурсу.

Позначення типу та розміру ресурсу

Основні характеристики електронного ресурсу містять позначення *типу ресурсу* та відомості про його *розмір*.

Позначення типу ресурсу наводиться в описі відповідно до загальної характеристики його вмісту з деталізацією за певними категоріями. Один електронний ресурс може складатися з декількох різних типів вмісту.

Типи ресурсів:

- дані;
- програми;
- дані та програми (для комбінованих ресурсів, наприклад, в інтерактивних мультимедійних ресурсах).

Основні типи *електронних даних:*

- числові дані;
- текстові дані;
- зображення;
- звукові дані;
- мультимедіа (комбінація декількох типів даних в одному електронному ресурсі, тобто будь-які сполучення тексту, звуку, графіки, відео та анімації, а також організація гіперпосилань).

Електронні програми поділяються на такі:

- системні;
- прикладні.

Комбіновані ресурси позначаються загальним виразом:

- дані та програми.

Якщо можливо точно визначити типи даних та програм, що вміщено у комбінованому ресурсі, замість загального виразу наводяться точні відомості, наприклад:

- текстові дані та прикладна програма.

Відомості про **тип ресурсу** наводяться у скороченій формі, мовою та графікою, обраними для елемента "Загальне позначення матеріалу". Оскільки у цьому елементі наводиться слово "електронний", під час позначення типу ресурсу його можна вилучати. Наприклад:

- . — Електрон. дані
- . — Электрон. граф. дан.
- . — Пошук. прогр.
- . — Приклад. прогр.
- . — Граф. дані і прогр.
- . — Дан. и прогр.
- . — Electronic data and progr.

У табл. 7 наведено позначення типів електронних ресурсів, відповідні їм типи даних або програм, а також приклади різновидів електронних ресурсів для кожного типу даних або програм. Специфічні типи *комбінованих ресурсів* (даних та програм) можуть формуватися шляхом комбінування наведених у таблиці термінів.

Визначення деяких специфічних типів даних та програм наведено у глосарії.

Відомості про **розмір ресурсу** наводяться після позначення типу ресурсу у круглих дужках так, як вони подані у джерелі, з додаванням, за необхідності, більш детальних характеристик:

- для даних може бути наведена кількість записів та/або байтів;
- для програм — кількість операторів та/або байтів.

Якщо наводиться кількість файлів, то інші відомості зазначають через двокрапку; уточнювальним даним усередині цих відомостей передує кома. Наприклад:

- . — Дані і прогр. (33 файли)
- . — Дан. (3 файли) і прогр. (2 файли)
- . — Електрон. дан. (2 файли : 70 тыс. записей)
- . — Прогр. (2 файли : 18 650 байтов)
- . — Electronic data (2 files : 1250 records, 2 Mb)
- . — Text data (2 files : 1.6 Mbytes)
- . — Electronic data (2 files : 2 540 records each) and progr. (3 files : 7 260, 3 490, 5 076 bytes)
- . — System progr. (3 files : ca. 35 000 bytes each)
- . — Text data (12 files).

Позначення та приклади типів електронних ресурсів

ЕЛЕКТРОННІ ДАНІ	ЭЛЕКТРОННЫЕ ДАННЫЕ	ELECTRONIC DATA
Числові дані	Числовые данные	Numeric data
Дані про перепис	Данные про перепись	Census data
Статистичні дані	Статистические данные	Survey data
Шрифтові дані (шрифти)	Шрифтовые данные (шрифты)	Font data
Растрові шрифти	Растровые шрифты	Bitmapped fonts
Шрифти, що масштабуються	Масштабируемые шрифты	Scalable fonts
Текстові дані	Текстовые данные	Text data
Електронний документ (лист, стаття)	Электронный документ (письмо, статья)	Electronic document(s) (letters, articles)
Електронне видання (книга, журнал, довідник, словник, інформаційний бюлетень)	Электронное издание (книга, журнал, справочник, словарь, информационный бюллетень)	Electronic publication (book, journal, reference book, dictionary, newsletter)
Бібліографічна база даних	Библиографическая база данных	Bibliographic database(s)
Зображувальні дані (зображення)	Изобразительные данные (изображения)	Image data
Графічні дані (малюнки, фотографії, креслення, діаграми, графіки)	Графические данные (рисунки, фотографии, чертежи, диаграммы, графики)	Graphic data (pictures, photographs, drawings, diagram, graph)
Анімація	Анимация	Animation
Відеодані	Видеоданные	Video data
Предметно-зображувальні дані	Предметно-изобразительные данные	Representational data
Картографічні дані	Картографические данные	Map(s) data
Звукові дані	Звуковые данные	Sound data
Мультимедійні дані	Мультимедийные данные	Multimedia data

ЕЛЕКТРОННІ ПРОГРАМИ	ЕЛЕКТРОННІ ПРОГРАММИ	ELECTRONIC PROGRAM(S)
<p>Операционная система (UNIX, Windows, Linux; DOS, NextStep; Apple, AIX)</p>	<p>Операційна система (UNIX, Windows, Linux; DOS, NextStep; Apple, AIX)</p>	<p>Operating system Operating system program(s)</p>
<p>Системні програми</p>	<p>Системные программы</p>	<p>System program(s)</p>
<p>Програми операційної системи (програми форматування дисків, компілятори, програми керування периферійним обладнанням, мережевою взаємодією тощо)</p>	<p>Програми операційної системи(програми форматування дисків, компілятори, програми управління периферійними пристроями, сетевым взаимодействием и т.д.)</p>	<p>Operating system program(s)</p>
<p>Програми для роботи з мовами програмування (аналізатори, відладчики, транслятори, компілятори, інтерпретатори)</p>	<p>Програми для роботи с языками программирования (анализаторы, отладчики, трансляторы, компиляторы, интерпретаторы)</p>	<p>Programming language program(s)</p>
<p>Програми доступу до даних (файлові менеджери, браузеры, поштові та пошукові сервери)</p>	<p>Програми доступа к данным (файловые менеджеры, браузеры, почтовые и поисковые серверы)</p>	<p>Retrieval program(s) (browser, search engine)</p>
<p>Сервісні програми (утиліти, драйвери пристроїв, архіватори, антивірусні програми, бібліотеки, що динамічно підключаються)</p>	<p>Сервисные программы (утилиты, драйверы устройств, архиваторы, антивирусные программы, динамично подключаемые библиотеки)</p>	<p>Utility program(s) (utility, device driver, DLL)</p>
<p>Прикладні програми</p>	<p>Прикладные программы</p>	<p>Application program(s)</p>
<p>Програми САПР</p>	<p>Программы САПР</p>	<p>CAD program(s)</p>
<p>Програмні засоби баз даних (системи керування базами даних — СКБД)</p>	<p>Программные средства баз данных (системы управления базами данных — СУБД)</p>	<p>Database program(s)</p>
<p>Програмні засоби для настільних видавничих систем</p>	<p>Программные средства настольных издательских систем</p>	<p>Desktop publishing program(s)</p>
<p>Програми підготовки та редагування тексту</p>	<p>Программы подготовки и редактирования текста</p>	<p>Word processor program(s)</p>
<p>Програми редагування (графічні редактори, редактори аудіо- та відеоданих, редактори різномісних даних)</p>	<p>Программы редактирования (графических, аудио-, видео- и разнотипных данных)</p>	<p>Editor program(s)*</p>
<p>Програми математичних розрахунків (електронні таблиці, програми-калькулятори)</p>	<p>Программы математических расчетов (электронные таблицы, программы-калькуляторы)</p>	<p>Spreadsheet program(s) (spreadsheet, electronic calculator)</p>

Програми математичних розрахунків (електронні таблиці, програми-калькулятори)	Програми математических расчетов (электронные таблицы, программы-калькуляторы)	Spreadsheet program(s) (spreadsheet, electronic calculator)
Програми перетворення даних (конвертори, програми розпізнавання тексту, перекладачі)	Программы преобразования данных (конверторы, программы распознавания текста, переводчики)	Conversion program(s)*
Автоматизовані системи керування (АСКП, банківські системи, АБІС, складські та бухгалтерські програми)	Автоматизированные системы управления (АСУП, банковские, АБИС, складские и бухгалтерские программы)	Computer-aided system(s)*
Демонстраційні програми (презентації, екранні храничі, програми перегляду графічних даних, мультимедійні плеєри)	Демонстрационные программы (презентации, экранные хранители, программы просмотра графических данных, мультимедийные плееры)	Demonstration program(s)*
Комп'ютерні ігри	Компьютерные игры	Game(s)
ЕЛЕКТРОННІ ДАНІ ТА ПРОГРАМИ	ЭЛЕКТРОННЫЕ ДАННЫЕ И ПРОГРАММЫ	ELECTRONIC DATA AND PROGRAM(S)
Інтерактивна мультимедійна система	Интерактивная мультимедийная система	Interactive multimedia
Онлайнова послуга (дошка оголошень, дискусійна група, веб-сайт, чат, форум)	Онлайновая услуга (доска объявлений, дискуссионная группа, веб-сайт, чат, форум)	Online service(s) (bulletin board, discussion groups/lists, Web site, chat, forum)

* Переклад термінів зроблений авторами

Специфічне позначення матеріалу та кількість фізичних одиниць. Ця область бібліографічного опису використовується лише для *локальних електронних ресурсів* і призначена для наведення відомостей саме про фізичний носій ресурсу:

- жорсткий магнітний диск,
- гнучкий магнітний диск (дискета),
- електронний оптичний диск,
- компакт-диск з постійною пам'яттю (CD-ROM),
- компакт-диск однократного запису (CD-WORM),
- цифровий універсальний диск (DVD).

Допускається використання аббревіатурного позначення конкретного виду носія. Кількість фізичних одиниць наводиться арабськими цифрами перед специфічним позначенням носія. Наприклад:

- . — 1 електрон. диск
- . — 2 electronic tape cassettes
- . — 2 DVD
- . — 3 CD-ROM.

Примітки

Послідовність наведення приміток для електронних ресурсів регламентується ГОСТ 7.82—2001 і передбачає, що в області приміток Примітки про системні вимоги та Примітки про режим доступу передують усім іншим приміткам. При цьому першими наводяться Примітки про системні вимоги, а при їх відсутності — Примітки про режим доступу.

Примітки про системні вимоги наводяться для *всіх категорій електронних ресурсів*, обов'язкові для ресурсів *локального доступу* і містять відомості про вимоги до комп'ютера (наприклад, виробник та модель, операційна система, вимоги до пам'яті тощо), периферійного обладнання (наприклад, типи та кількість периферійних пристроїв, програмне забезпечення для комунікаційного обладнання тощо). Для програмного забезпечення фіксуються дані про мову програмування, програмні параметри тощо.

Відомостям про системні вимоги передуює фраза "Систем. вимоги" або її еквівалент іншою мовою. Технічні специфікації розділяються крапкою з комою та наводяться у такому порядку:

- назва та модель комп'ютера;
- обсяг вільної та (або) оперативної пам'яті;
- назва операційної системи;
- програмне забезпечення (включаючи, при необхідності, мову програмування);
- периферійні пристрої;
- технічні засоби.

Наприклад:

. — Систем. вимоги: Pentium III 600 Mhz; 128 Mb RAM; Windows 98; Internet Explorer 5.0, Acrobat Reader 4.0

. — Систем. требования: Pentium®-class processor; 32 MB of RAM (64 MB recommended); 15 MB of available hard-disk space; Microsoft® Windows® 95 OSR 2.0, Windows 98 Second Edition, Windows Millennium Edition, Windows NT 4.0 with Service Pack 5 or 6 (Service Pack 6 recommended), Windows 2000, Windows XP

. — System requirements: PowerPC ® G3 processor, Mac OS X v.10.2.2; 64MB of RAM (128MB recommended), 20MB of available hard-disk space

. — Систем. вимоги: ПК на базі процесора Intel Pentium-200 MMX; 64 Mb ОЗП, 20 Mb вільного дискового простору; OS Microsoft Windows ME/2000/XP; Internet Explorer 4.0+; 4-х CD-ROM

Примітки про режим доступу

Обов'язково наводяться для *віддаленого ресурсу*. Їм передує фраза "Режим доступу" або її еквівалент іншою мовою. У примітці наводяться відомості про мережу, *протокол доступу* (FTP, Dial-up, HTTP) та *унікальна адреса ресурсу URL* (Uniform Resource Locator).

Наприклад:

. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/proza.htm>

. — Режим доступа: <http://www.rba.ru/rusmarc/>

. — Mode of access: <ftp://path.net/pub/docs/urn2urc.ps>

Примітки про джерело назви обов'язково наводяться для *всіх видів* електронних ресурсів.

Наприклад:

. — Назва з титул. екрану

. — Назва з контейнера

. — Загл. с этикетки видеодиска

. — Загл. с домаш. стр.

. — Title from the screen.

Примітки до області видання та бібліографічної історії

Примітка про джерело відомостей про видання наводиться, якщо джерело відомостей про видання відрізняється від джерела основної назви.

Наприклад:

. — Відомості про вид. з буклету

. — Відомості про вид. з етикетки диска

. — Відомості про вид. з інформ. наприкінці ресурсу

Примітки про бібліографічну історію електронного ресурсу можуть містити вказівку на зміст електронного ресурсу віддаленого доступу, що часто змінюється, або на його періодичність та режим оновлень (для інтегрованого ресурсу). Вони можуть вказувати також на зв'язок з іншими виданнями цього ресурсу.

Наприклад:

- . — Оновлюється щотижня
- . — Корегується часто; останнє корегування: 2/18/97
- . — Корегується постійно; версія 7 датовано: трав., 7, 1997
- . — Електрон. версія друк. публікації 1989
- . — Основана на: Health interview survey 1996

У примітках можуть бути наведені дати, які відносяться до змісту, використання або стану електронного ресурсу. Наприклад:

- . — Відомості зібрані за травень — червень 1998 р.
- . — Дані відповідають 1996 р.

Схеми бібліографічного опису різних видів і типів електронних ресурсів

Вибір методики каталогізації, а саме — наведення в бібліографічному описі електронного ресурсу певних елементів, залежить від *носія ресурсу* (локальний, віддалений) та його *виду* як *бібліографічного ресурсу* (закінчений або продовжуваний).

Специфіка носіїв електронних ресурсів зумовлює дві загальні схеми бібліографічного опису:

Загальна схема бібліографічного опису електронного ресурсу локального доступу

Основна назва [**Загальне позначення матеріалу**] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — **Позначення типу ресурсу** (розмір ресурсу). — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — **Позначення носія локального ресурсу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики ; розмір + відомості про супровідний матеріал.** — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація усередині серії або підсерії). — **Примітки про системні вимоги.** — **Примітки про джерело назви.** — Інші примітки. — Стандартний номер = Ключова назва : умови доступності та (або) ціна.

Загальна схема бібліографічного опису електронного ресурсу віддаленого доступу

Основна назва [**Загальне позначення матеріалу**] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — **Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу)**. — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — Фізичні характеристики. — **Примітка про системні вимоги**. — **Примітки про режим доступу**. — **Примітки про бібліографічну історію**. — **Примітки про джерело назви**. — Інші примітки.

Далі наведені схеми бібліографічного опису для різних видів електронних ресурсів.

Схема однорівневого бібліографічного опису закінченого електронного ресурсу локального доступу

Основна назва [**Загальне позначення матеріалу**] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — Специфічні відомості. — **Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу)**. — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — **Позначення носія локального ресурсу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики ; розмір + відомості про супровідний матеріал**. — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація усередині серії або підсерії). — **Примітки про системні вимоги**. — **Примітки про джерело назви**. — Інші примітки. — Стандартний номер : умови доступності та (або) ціна.

Схема однорівневого бібліографічного опису закінченого електронного ресурсу віддаленого доступу

Основна назва [Загальне позначення матеріалу] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — Специфічні відомості. — **Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу)**. — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — **Позначення носія локального ресурсу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики ; розмір + відомості про супровідний матеріал**. — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація усередині серії або підсерії). — **Примітки про системні вимоги**. — **Примітки про режим доступу**. — **Примітки про бібліографічну історію**. — **Примітки про джерело назви**. — Інші примітки. — Стандартний номер : умови доступності та (або) ціна.

Схема багаторівневого бібліографічного опису продовжуваного електронного ресурсу локального доступу

Основна назва [Загальне позначення матеріалу] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — Специфічні відомості. — **Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу)**. — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація усередині серії або підсерії). — Примітки. — Стандартний номер.

Відомості про номер тому : Основна назва тому / відомості про відповідальність. — **Позначення носія локального ресурсу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики ; розмір + відомості про супровідний матеріал**. — **Примітки про системні вимоги**. — **Примітки про джерело назви**. — Інші примітки. — Стандартний номер = Ключова назва : умови доступності та (або) ціна.

Схема багаторівневого бібліографічного опису продовжуваного електронного ресурсу віддаленого доступу

Основна назва [**Загальне позначення матеріалу**] = Паралельна назва : відомості, що відносяться до назви / відомості про відповідальність. — Відомості про видання = Паралельні відомості про видання / відомості про відповідальність, які відносяться до видання, додаткові відомості про видання, відомості про відповідальність, які відносяться до додаткових відомостей про видання. — Специфічні відомості. — Позначення типу ресурсу (розмір ресурсу). — Місце видання : Назва видавництва, ім'я видавця, розповсюджувача, тощо, дата видання (Місце виготовлення : Ім'я виготівника, дата виготовлення). — (Основна назва серії або підсерії = Паралельна назва серії або підсерії : відомості, що відносяться до назви серії або підсерії / відомості про відповідальність, які відносяться до серії або підсерії, ISSN ; нумерація усередині серії або підсерії). — Примітки. — Стандартний номер.

Відомості про номер тому : Основна назва тому / відомості про відповідальність. — **Позначення носія локального ресурсу та кількість фізичних одиниць : інші фізичні характеристики ; розмір + відомості про супровідний матеріал.** — Примітки про системні вимоги. — Примітки про режим доступу. — Примітки про бібліографічну історію. — Примітки про джерело назви. — Інші примітки. — Стандартний номер = Ключова назва : умови доступності та (або) ціна.

Схема аналітичного бібліографічного опису електронного ресурсу локального доступу

Назва складової частини ресурсу [**Загальне позначення матеріалу**] : відомості, що відносяться до назви складової частини ресурсу / відомості про відповідальність. — Відомості про видання складової частини ресурсу. — Позначення типу та розміру складової частини ресурсу // Назва ідентифікуючого ресурсу : відомості, що відносяться до назви ідентифікуючого ресурсу / відомості про відповідальність ідентифікуючого ресурсу. — Відомості про видання ідентифікуючого ресурсу. — **Позначення типу та розміру ресурсу.** — Місце видання, дата видання. — Визначення тому, випуску, номера та його порядковий номер : індивідуальна назва тому, випуску, номера. — Наскрізна пагінація. — **Примітки про системні вимоги.** — **Примітки про джерело назви.**

Схема аналітичного бібліографічного опису електронного ресурсу віддаленого доступу

Назва складової частини ресурсу [**Загальне позначення матеріалу**] : відомості, що відносяться до назви складової частини ресурсу / відомості про відповідальність. — Відомості про видання складової частини ресурсу. — **Позначення типу та розміру** складової частини ресурсу // Назва ідентифікуючого ресурсу : відомості, що відносяться до назви ідентифікуючого ресурсу / відомості про відповідальність ідентифікуючого ресурсу. — Відомості про видання ідентифікуючого ресурсу. — **Позначення типу та розміру ресурсу**. — Місце видання, дата видання. — **Визначення** тому, випуску, номера та його порядковий номер : індивідуальна назва тому, випуску, номера. — Наскрізна пагінація. — **Примітки про системні вимоги**. — **Примітки про режим доступу**. — Примітки про джерело назви.

ПРИКЛАДИ

Ресурси локального доступу

Однорівневий каталогізаційний запис

Електронна книга

Даль, Владимир Иванович.

Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля [Электронный ресурс] : подгот. по 2-му печ. изд. 1880—1882 гг. / Владимир Даль. — Электрон. дан. — М. : АСТ [и др.], 1998. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см + рук. пользователя (8 с.). — (Электронная книга). — Систем. требования : IBM PC с процессором 486; ОЗУ 8 Мб; операц. система Windows (3x, 95, NT) ; CD-ROM дисковод ; мышь. — Загл. с экрана.

Позиции маркера	5	6	7	8	17	18
	n	l	m	0	l	i

001 RU\NLR\er\010

100 ##\$a20011202d1998####m##y0rusy|||||||ca

101 0#\$arus

102 ##\$aRU

135 ##\$adong# - - - uuuuu

200 1#\$aТолковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля\$bЭлектронный ресурс\$eПодгот. по 2-му печ. изд. 1880—1882 гг.\$f Владимир Даль

210 ##\$aM.\$cАСТ [и др.]\$d1998

215 ##\$a1 электрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см\$ерук. пользователя (8 с.)

225 1#\$aЭлектронная книга

230 ##\$aЭлектрон. дан.

304 ##\$aЗагл. с экрана

337 ##\$aСистем. требования: IBM PC с процессором 486 ; ОЗУ 8 Мб ; операц. система Windows (3x, 95, NT) ; CD-ROM дисковод ; мышь

410 #0\$12001#\$aЭлектронная книга

700 #1\$3RU\NLR\auth-ind\9771\$aДаль\$bВ.И.\$gВладимир Иванович \$f1801 — 1872

801 #0\$aRU\$bRSL\$c20011202\$gpsbo

801 #1\$aRU\$bNLR\$c20020202

Мультимедійний ресурс

Київ [Електронний ресурс] : з найдавніших часів до 1917 р. : іст. енциклопедія /авт.-упоряд.: О. Немировський та ін. ; пер. на англ. С. Чохленко ; ред.: А. Бенюк та ін. ; фото В. Марусенко. — Електрон. дані. — К. : 3 Медія, 2000. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) + керівництво користувача (11 с.). — Системні вимоги: Pentium 166 MHz ; ОЗУ 32 Mb; відео 800x600, High Color; звукова плата DirectX5 (v. 4.05); операц. система Windows 95, 98, NT та сумісні; CD пристрій. — Текст укр. та рос. мовами. — Назва з контейнеру.

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	0	#	2	2	#	i

001 999109846

100 ##\$a20000903d2000#####m##y0ukry04#####ca

101 0#\$aukr\$arus

102 ##\$aUA

135 ##\$adccga###miiuu

200 1#\$aКиїв\$bЕлектронний ресурс\$ез найдавніших часів до 1917 р.\$eіст.

Енциклопедія\$фавт.-упоряд.: О. Немировський та ін.\$gпер. на англ.

С. Чохленко\$gред.: А. Бенюк та ін.\$g фото В. Марусенко

210 ##\$aК.\$c3 Медія\$d2000

215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см\$e

керівництво користувача (11 с.)

230 ##\$aЕлектрон. дані

300 ##\$aТекст укр. та рос. мовами

304 ##\$aНазва з контейнеру

337 ##\$aСистемні вимоги: Pentium 166 MHz ; ОЗУ 32 Mb; відео 800x600, High Color; звукова плата DirectX5 (v. 4.05); операц. система Windows 95, 98, NT та сумісні; CD пристрій.

702 #1\$aНемировський\$bО.\$gОлександр\$4220

702 #1\$aЧохленко\$bС.\$gСвітлана\$4730

702 #1\$aБенюк\$bА.\$gАндрій\$4340

702 #1\$aМарусенко\$bВ.\$gВалентина\$4600

801 #0\$aUA\$bunkin\$c20011202\$gpsbo

Словник

Словники України [Електронний ресурс] : Словозміна. Транскрипція. Фразеологія. Синонімія. Антонімія : інтегрована лексикографічна система / В. А. Широков, І. В. Шевченко, О. Г. Рабулець та ін.; НАН України; Укр. мовно-інформ. фонд. — Версія 3.0. — Електрон. дані та програми. — К. : Довіра, 2006. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). — (Словники України). — Системні вимоги: Intel Pentium-II/300, 64Mb RAM, CD-ROM, 60Mb вільного диск. простору, NET Framework 2.0. — Назва з контейнеру. — ISBN 966-507-201-3.

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	0	#	2	2	#	i

001 cd1000080
010 ##\$a966-507-201-3
100 ##\$a20000910d2006####k###y0ukry04#####ca
101 0#\$aukr
102 ###\$a # \$aUA
135 ##\$adcbg - - - тишии
200 1#\$aСловники України\$bЕлектронний ресурс \$eСловозміна.
Транскрипція. Фразеологія. Синонімія. Антонімія\$eінтегрована
лексикографічна система \$fВ. А. Широков, І. В. Шевченко, О.Г. Рабулець
та ін.\$gНАН України\$gУкр. мовно-інформ. фонд
205 ##\$aВерсія 3.0
210 ##\$aК.\$cДовіра\$d2006
215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см
230 ##\$aЕлектрон. дані та програми
304 ##\$aНазва з контейнеру
337 ##\$aСистемні вимоги: Intel Pentium-II/300, 64Mb RAM, CD-ROM,
60Mb вільного диск. простору, NET Framework 2.0.
700 #1\$aШироков\$bВ. А.\$gВолодимир Анатолійович\$4070
700 #1\$aШевченко\$bІ. В.\$4070
700 #1\$aРабулець\$bО. Г.\$gОлександр Георгійович\$4070
801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010910\$gpsbo

Интерактивный ресурс

Профессор Хиггинс. Английский без акцента! [Электронный ресурс] : Лексика. Фонетика. Грамматика. Общий словарь и словарь омонимов. Система визуального отображения речи : полный фонетический, лексический и грамматический мультимедийный справочник-тренажер английского языка. — Версия 5.0. — Лицензированная копия от "1С" и "ИстраСофт". — Электрон. дан. и прогр. — М. : ООО "1С-Паблишинг", 2005. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). — (Образовательная коллекция). — Систем. требования: MS Windows 95/98/ME/NT/2000/XP; Internet Explorer 6.0; Pentium IV, 1000 МГц; RAM 128 Мб; SVGA 1024x768, 8 бит; CD-ROM; звуковая карта; микрофон; наушники или внешние динамики; мышь. — Загл. с этикетки. — ISBN 5-9677-0039-0.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	o	#	2	2	#	i

001 cd2000081

010 ##\$a5-9677-0039-0

100 ##\$a20072210d2005####m##y0rusy0102####ca

101 0#\$arus

102 ###\$a # \$aRU

135 ##\$avomga - - - uuuu

200 1#\$aПрофессор Хиггинс. Английский без акцента!\$bЭлектронный ресурс\$cЛексика. Фонетика. Грамматика. Общий словарь и словарь омонимов. Система визуального отображения речи \$eполный фонетический, лексический и грамматический мультимедийный справочник-тренажер английского языка

205 ##\$aВерсия 5.0

205 ##\$aЛицензированная копия от "1С" и "ИстраСофт"

210 ##\$aM.\$cООО "1С-Паблишинг"\$d2005

215 ##\$a1 электрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см

225 2#\$aОбразовательная коллекция

230 ##\$aЭлектрон. дан. и прогр.

304 ##\$aЗагл. с этикетки

337 ##\$aСистем. требования: MS Windows 95/98/ME/NT/2000/XP;

Internet Explorer 6.0; Pentium IV, 1000 МГц; RAM 128 Мб;

SVGA 1024x768, 8 бит

410 #0\$1200 1#\$aОбразовательная коллекция

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010910\$gpsbo

Комп'ютерна програма

FineReader 6.0 Professional [Электронный ресурс]. — Версия 6.0. — Электрон. прогр. — М. : АBBYY Software House, 1996 — 2002. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). — Загл. с этикетки. — S/N: FPRF-6026-1100-0054-4741.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	0	#	2	2	#	i

001 cd2000082

100 ##\$a20072210d19962002m##y0rusy0102####ca

101 0#\$arus

102 ###\$a # \$aRU

135 ##\$avomga - - - uuuu

200 1#\$aFineReader 6.0 Professional \$bЭлектронный ресурс

205 ##\$aВерсия 6.0

210 ##\$aM.\$cABBYY Software House \$d1996 — 2002

215 ##\$a1 электрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см

230 ##\$aЭлектрон. прогр.

304 ##\$aЗагл. с этикетки

301 ##\$aНа этикетке серийный номер: S/N: FPRF-6026-1100-0054-4741.

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010910\$gpsbo

Багаторівневі записи

Багатотомний ресурс

Запорожан В.М. Акушерство і гінекологія [Електронний ресурс] : у 2 кн. : підруч. для студ. мед. вузів III — IV рівнів акредитації / В.М.Запорожан. — Електрон. дані (80 Min / 700 MB). — Одеса: Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика = Medical student's library: започатковано 1999 р.). — Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97 — 2000. — Назва з контейнеру.

Кн. 1: Акушерство. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.

Кн. 2: Гінекологія. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.

Запис на загальну частину

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	1	#	2	2	#	i

001 9990478681

100 ##\$a20000920d2003####ky##0ukry0403####ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adocg# - - - uuuu

200 1#\$aАкушерство і гінекологія\$bЕлектронний ресурс\$ey 2 кн.

\$epідруч. для студ. мед. вузів III — IV рівнів акредитації\$fВ. М. Запорожан

210 ##\$aО.\$cОдес. мед. ун-т\$d2003 —

215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см

225 1#\$aБібліотека студента-медика\$dMedical student's library\$e започатковано 1999 р.

230 ##\$aЕлектрон. дані (80 Min / 700 MB)

304 ##\$aНазва з контейнеру

337 ##\$aСистемні вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97 — 2000

410 #0\$1200 1#\$aБібліотека студента-медика

700 #1\$aЗапорожан\$bВ. М.\$gВалерій Миколайович\$4070

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010920\$gpsbo

Специфікація на 1-й том

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	2	#	2	2	#	i

001 9990478682
100 ##\$a20000920d2003####ky##0ukry0403####ca
101 0#\$aukr
102 ##\$aUA
135 ##\$adocg# - - - uuuuu
200 1#\$aАкушерство
210 ##\$aО.\$cОдес. мед. ун-т\$d2003
215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см
225 2#\$aАкушерство і гінекологія \$bЕлектрон. ресурс\$ey 2 кн.
461 #0\$10019990478681\$1200 1#\$vКн.1
210 ##\$aО.\$cОдес. мед. ун-т\$d2003
215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см
304 ##\$aНазва з контейнеру
337 ##\$aСистемні вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97 — 2000
801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010920\$gpsbo

Специфікація на 2-й том

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	2	#	2	2	#	i

001 9990478683
100 ##\$a20000920d2003####ky##0ukry0403####ca
101 0#\$aukr
102 ##\$aUA
135 ##\$adocg# - - - uuuuu
200 1#\$aГінекологія
210 ##\$aО.\$cОдес. мед. ун-т\$d2003
215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см
225 2#\$aАкушерство і гінекологія \$bЕлектрон. ресурс\$ey 2 кн.
461 #0\$10019990478681\$1200 1#\$vКн.2
210 ##\$aО.\$cОдес. мед. ун-т\$d2003
215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см
304 ##\$aНазва з контейнеру
337 ##\$aСистемні вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97 — 2000
801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010920\$gpsbo

Аналітичний запис на складову частину

Нормативні акти України [Електронний ресурс] // Кадровое делопроизводство : справ. работодателя / И. Б. Ермаков. — 3-е изд., доп. — Электрон. дан. и прогр. — К.: Бизнес Системы, 2005. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM): цв; 12 см. — Систем. требования: Microsoft Windows 95/98/2000/XP; 128 Mb RAM; SVGA (1024 x 768). — Текст на экране рус., укр. — Заголовок с экрана. — Сведения об изд. из буклета.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	a	2	#	2	2	1	i

001 9990478678

100 ##\$a20070921d2005####k##y0ukry02#####ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adobg#- - - uuuuu

200 1#\$aНормативні акти України\$b[Електронний ресурс]

215 ##\$a1 електрон. опт. диск (CD-ROM)\$d12 см

463 #0\$10019990478677\$1200 1#\$aКадровое делопроизводство\$есправ.

работодателя \$fИ. Б. Ермаков\$v№ 1\$1205\$a3-е изд., доп.\$1230

##\$aЭлектрон. дан. и прогр. \$1210 ##\$aК.\$cБизнес Системы\$d2005

\$1700\$aЕрмаков\$bИ. Б.\$4070\$1712

300 ##\$aТекст на экране рус., укр.

300 ##\$aСведения об изд. из буклета

304 ##\$aЗаголовок с экрана

337 ##\$ Систем. требования: Microsoft Windows 95/98/2000/XP;

128 Mb RAM; SVGA (1024 x 768)

801 #0\$aUA\$bunkin\$b\$c20011019\$gpsbo

Ресурси віддаленого доступу

Web-сайт

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : Web-сайт. — Електрон. дані та прогр. — К.: НБУВ, 1997 — 2007. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>. — Назва з екрану.

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	0	#	2	2	1	i

001 9990478530

100 ##\$a20070914g19982007u##y0ukry01020304ca

101 0#\$amul

102 ##\$aUA

135 ##\$avrcu# - - - uuuuu

200 1#\$aНаціональна бібліотека України імені В. І. Вернадського
\$b[Електронний ресурс]\$eWeb-сайт

210 ##\$aК.\$cНБУВ\$d1997 — 2007

230 ##\$aЕлектрон. дані та прогр.

304 ##\$aНазва з екрану

330 ##\$aКомплексний інформаційний сервіс

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20011202\$gpsbo

856 4#\$uhttp://www.nbuv.gov.ua/856_4/#\$awww.nbuv.gov.ua\$findex.html
\$nThe Vernadsky National Library of Ukraine\$u<http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліографічна база даних

Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]: політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України. — Електрон. дані (222 тис. 507 записів). — К.: Нац. парлам. б-ка України, 1995 — 2007. — <http://catalogue.nplu.org/>. — Дата останнього доступу: 11.10.2007. — Назва з екрану.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	o	#	2	2	1	i

001 9990478529

100 ##\$a20071011g19952007u##y0ukry03040304ca

101 0#\$amul

102 ##\$aUA

135 ##\$avrбу# - - - аумиш

200 1#\$aЕлектронний каталог Національної парламентської бібліотеки України \$b[Електронний ресурс]\$eполітемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України

210 ##\$aК.\$cНац. парлам. б-ка України\$d1995 — 2007

230 ##\$aЕлектрон. дані та прогр. (222 тис. 507 записів)

304 ##\$aНазва з екрану

306 ##\$aДата останнього доступу: 11.10.2007

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20011202\$gpsbo

856 4#\$acatalogue.nplu.org\$findex.html\$n National Parliamentary Library of Ukraine\$e200710111845\$u<http://catalogue.nplu.org/>

Интернет-портал

Ukr.net [Электронный ресурс] : Интернет-портал. — Электрон. дан. и прогр. — К. : Украинский интернет холдинг ООО "Укрнет", 1998 — 2007. — Режим доступа: <http://www.ukr.net/>. — Загл. с экрана.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	o	#	2	2	1	i

001 9990478540

100 ##\$a20070914g19982007u##y0rusy01020304ca

101 0#\$amul

102 ##\$aUA

135 ##\$avrcu# - - - uuuuu

200 1#\$aUkr.net\$b[Электронный ресурс]\$eiИтернет-портал

210 ##\$aK.\$cУкраинский интернет холдинг ООО "Укрнет"\$d1998 — 2007

230 ##\$aЭлектрон. дан. и прогр.

304 ##\$aЗагл. с экрана

330 ##\$aКомплексный информационный сервис

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20011202\$gpsbo

856 4#\$u<http://www.ukr.net/>

Електронний журнал

Спортивна наука України [Електронний ресурс] : наук. вісник Львів. держ. ун-ту фіз. культури / відп. ред. В. Т. Пятков. — Електрон. дані. — 2005, № 1 — . — Львів, 2005 — . — ISSN 1993-5757. — Системні вимоги: Pentium III, 600 Mhz, 128 Mb RAM, Windows 98, Internet Explorer 5.0, Acrobat Reader 4.0. — Режим доступу: http://www.infiz.lviv.ua/index.php?page=el_publishing. — Щомісячно.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	l	#	2	2	l	i

001 9990478672

011 ISSN 1993—5757

100 ##\$a20070919a2005#####k##y0ukry01020304ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adrbu# - - - uuuu

200 1#\$aСпортивна наука України\$b[Електронний ресурс]\$eНаук. вісник Львів. держ. ун-ту фіз. культури##\$a

207 #0\$a2005, № 1

210 ##\$aЛьвів\$d2005 —

230 ##\$aЕлектрон. дані

304 ##\$aНазва з екрану

326 ##\$aЩомісячно

700 #1\$aПятков\$bВ. Т.\$4340

710 02\$aЛьвівський державний університет фізичної культури

801 #0\$aUA\$bunkin\$b\$c20070919\$gpsbo

856 4#\$awww.infiz.lviv.ua\$findex.php?page=el_publishing\$uhttp://www.infiz.lviv.ua/index.php?page=el_publishing.

Електронний журнал (зведений рівень)

Анали Мечниковського інституту [Електронний ресурс] : наук. журнал / Ін-т мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова ; гол. ред. В. Л. Волянський. — Електрон. дані. — 2001, № 1 — . — Х., 2001 — . — Режим доступу: <http://192.168.2.2/e-journals/AMI/titul.htm>. — Назва з титул. екрану. — Журнал засновано у 1905 році, відновлено з 2001 року.

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	a	2	#	2	2	1	i

001 9990478673

100 ##\$a20070919a1999#####k##y0ukry01020304ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adrau# - - - uuuuu

200 1#\$a Анали Мечниковського інституту\$b[Електронний ресурс]

\$fІн-т мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова\$gгол. ред.

В. Л. Волянський

207 #0\$a2001, № 1

210 ##\$aX.\$d2001—

230 ##\$aЕлектрон. дані

304 ##\$aНазва з екрану

700 #1\$aВолянський\$bВ. Л.4340

710 02\$aІнститут мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010919\$gpsbo

856 4#b192.168.2.2\$d/e-journals/AMI/\$ftitul.htm\$uhttp://192.168.2.2/

e-journals/AMI/titul.htm

*Аналітичний записна складову частину
(стаття з електронного журналу)*

Крестецька С. Л. Аутоіндукція та сигнальна трансдукція: комунікаторні системи в мікробних популяціях [Електронний ресурс] / С. Л. Крестецька, А. М. Нестеренко // Аналі Мечниковського інституту : науковий журнал / Ін-т мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова. — Електрон. дані. — Х., 2007. — № 1. — С. 4—9. — Режим доступу: [http:// www.nbuv.gov.ua/e-journals/AMI/titul.htm](http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/AMI/titul.htm). — Назва з титул. екрану.

Позиції маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	a	2	#	2	2	1	i

001 9990478674

100 ##\$a20070919a1999####k##y0ukry01020304ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adrau# - - - uuuu

200 1#\$a Аутоіндукція та сигнальна трансдукція: комунікаторні системи в мікробних популяціях \$b[Електронний ресурс]\$fС. Л. Крестецька, А. М. Нестеренко

461 #0\$19990478673\$1200 1#\$aАналі Мечниковського інституту \$fІн-т мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова\$gгол. ред. В. Л. Волянський\$1230 ##\$aЕлектрон. дані

463 #0\$19990478673#1200\$a№ 1\$vC.4—9\$1210 ##\$aX.\$d2007

304 ##\$aНазва з екрану

700 #1\$aКрестецька\$bЛ. С.\$4070

701 #1\$aНестеренко\$bА. М.\$4070

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20010919\$gpsbo

856 4#\$awww.nbuv.gov.ua\$de-journals/AMI\$ftitul.htm \$uhttp://www.nbuv.gov.ua/e-journals/AMI/titul.htm

Продовжуваний електронний ресурс з версією на паперовому носії

Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Електронний ресурс] : зб. наук. праць / гол. ред. В. Я. Даниленко. — Електрон. дані. — 1999, № 1 — . — X., 1999 — . — ISSN 1993-6419 (Online). — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhDADM/index.html. — Назва з екрану. — Текст укр., рос. та англ. мовами. — Існує версія на паперовому носії (ISSN 993-6400 (Print)).

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	l	m	l	#	2	2	l	i

001 9990478670

011 ##\$a1993-6419\$bOnline

100 ##\$a20070918a1999####k##y0ukry01020304ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

135 ##\$adrbu# - - - uuuu

200 1#\$aВісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв\$b [Електронний ресурс]\$езб. наук. праць

207 #0\$a1999, № 1

210 ##\$aX.\$d1999 —

230 ##\$aЕлектрон. дані

300 ##\$aТекст укр., рос. та англ. мовами

304 ##\$aНазва з екрану

311 ##\$aІснує версія на паперовому носії (ISSN 993-6400 (Print))

452 #1\$19990478671\$l#1200\$aВісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв\$bТекст

700 #1\$aДаниленко\$bВ. Я.\$gВіктор Якович\$4340

710 02\$aХарківська державна академія дизайну і мистецтв

801 #0\$aUA\$bunkin\$b\$c20070918\$gpsbo

856 4#\$awww.nbu.gov.ua\$d/portal/Soc_Gum/VKhDADM/ \$findex.html \$uhttp://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhDADM/index.html

Версія на паперовому носії

Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст] : зб. наук. праць / гол. ред. В. Я. Даниленко. — 1999, № 1 — . — X., 1999 — . ISSN 1993—6400 (Print). — Текст укр., рос. та англ. мовами. — Існує електронна версія (ISSN 1993-6419 (Online)). (Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhDADM/index.html.)

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	a	s	1	#	2	2	1	i

001 9990478671

011 ##\$a1993-6400\$bPrint

100 ##\$a20070918a1999####k##y0ukry01020304ca

101 0#\$aukr

102 ##\$aUA

200 1#\$aВісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]\$езб. наук. праць

207 #0\$a1999, № 1

210 ##\$aX.\$d1999 —

300 ##\$aТекст укр., рос. та англ. мовами

311 ##\$aІснує електронна версія (ISSN 1993-6419 (Online)). (Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhDADM/index.html)

452 #1\$10019990478670\$1#1200\$aВісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв\$bЕлектрон. ресурс

700 #1\$aДаниленко\$bВ. Я.\$gВіктор Якович\$4340

710 02\$aХарківська державна академія дизайну і мистецтв

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20070918\$gpsbo

Багатотомний електронний ресурс з версією на паперовому носії

Электронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего [Электронный ресурс] : материалы междунар. конф. "Крым 2002", г. Судак, 8—16 июня 2002 г. Т. 1 / 9-я междунар. конф. "Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества", ГПНТБ России, Ассоциация ЭБНИТ. — Электрон. дан. — М. : ГПНТБ России, 2002. — Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2002/confer1.htm>. — Существует версия на бумажном носителе (ISBN 5-85638-075-4).

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	1	#	2	2	#	i

001 9990478680

100 ##\$a20000920d2003####ky##0rusy0403####ca

101 0#\$arus

102 ##\$aRU

135 ##\$adocg# - - - uuuu

200 1#\$aЭлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bЭлектронный ресурс\$ематериалы междунар. конф. Крым 2002", г. Судак, 8—16 июня 2002 г.\$f9—я междунар. конф.

"Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества"\$gГПНТБ России\$gАссоциация ЭБНИТ\$hТ. 1

210 ##\$aМ.\$cГПНТБ России\$d2002 —

230 ##\$aЭлектрон. дан.

304 ##\$aЗагл. с экрана

311 ##\$aСуществует версия этого ресурса на бумажном носителе (ISBN 5-85638-075-4)

452 #0\$10019990478681\$1200 1#\$aЭлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bТекст

710 12\$aБиблиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества\$bмеждународная конференция\$d9 \$eСудак\$f2002

712 02\$aГПНТБ России

712 02\$aАссоциация ЭБНИТ

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20070920\$gpsbo

856 4#\$awww.gpntb.ru\$d/win/inter-events/crimea2002 /\$fconfer1.htm \$uhttp://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2002/confer1.htm

Версія на паперовому носії

Электронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего [Текст] : материалы междунар. конф. "Крым 2002", г. Судак, 8—16 июня 2002 г. / 9-я междунар. конф. "Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества", ГПНТБ России, Ассоциация ЭБНИТ. — М. : ГПНТБ России, 2002. — Существует электронная версия ресурса (Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2002/confer1.htm>)

Т. 1. — 520 с. — ISBN 5-85638-075-4.

Позиции маркера	5	6	7	8	9	10	11	17	18
	n	1	m	1	#	2	2	#	i

001 9990478681

010 ##\$a5-85638-075-4

100 ##\$a20000920d2003####ky##0rusy0403####ca

101 0#\$arus

102 ##\$aRU

135 ##\$adoc# - - - uuuu

200 1#\$aЭлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bТекст\$ематериалы междунар. конф. "Крым 2002", г. Судак, 8—16 июня 2002 г.\$f9-я междунар. конф. "Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества"\$gГПНТБ России\$gАссоциация ЭБНИТ\$hТ. 1

210 ##\$aМ.\$cГПНТБ России\$d2002 —

215 ##\$a520 с.

311 ##\$aСуществует электронная версия ресурса (Режим доступа: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2002/confer1.htm>)

452 #0\$10019990478680\$1200 1#\$aЭлектронные информационные ресурсы и социальная значимость библиотек будущего\$bЭлектронный ресурс

710 12\$aБиблиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества\$bмеждународная конференция\$d9\$e Судак\$f2002

712 02\$aГПНТБ России

712 02\$aАссоциация ЭБНИТ

801 #0\$aUA\$bunkinb\$c20070920\$gpsbo

ГЛОСАРІЙ

У глосарії подаються спеціальні поняття та терміни що стосуються електронних ресурсів, а також загальних питань каталогізації. В основу покладено перелік термінів щодо загального позначення матеріалу, позначення типу ресурсу і специфічного позначення матеріалу, рекомендовані ISBD(ER) для використання при складанні записів на електронні ресурси. У глосарії також наведено деякі терміни, які використовуються в традиційному бібліографічному значенні, але не наводяться всі визначення основних видів електронних ресурсів, які надаються у "ГОСТ 7.83—2001. Электронные издания: Основные виды и выходные сведения".

З метою запобігання непорозумінь у процесі опрацювання джерел бібліографічних відомостей про електронні ресурси назву глобальної мережі Інтернет та префікс "веб-" у низці термінів надано оригінальною, англійською, мовою (Internet, web-) з погляду на те, що саме оригінальною мовою вони поширені в електронному просторі.

У глосарії курсивом позначено терміни, до яких надаються визначення; у дужках англійською наведено терміни міжнародного застосування. Усі терміни подано в науковій редакції авторів.

Термінологічна карта

Електронні ресурси: базові визначення

Документ (document)

Інформація (information)

Вміст (content)

Інформаційний вміст

Інформаційна система (information system)

Інформаційні ресурси (information resources)

Ресурси

Інформаційні продукти (information production)

Електронний (electronic, позначається префіксом "e-")

Цифровий (digital)

Електронний документ (electronic document)

Електронні ресурси (electronic resources)

Електронні продукти

Візуальна форма електронного документа

Електронна форма

Типи електронних ресурсів: типи даних, види програм

Тип електронного ресурсу (type of electronic resource,)

Тип вмісту (content type)

Дані (data)

Електронні дані (electronic data)

Тип даних (data type)

Текстові дані (text data)

Текст

Знак

Символ (character)

Графічний символ (graphic character)

Шрифтові дані (font data)

Зображувальні дані (image data)

Предметно-зображувальні дані (representational data)

Картографічні дані (map data)

Числові дані (numeric data)

Статистичні дані (survey data)

Дані про перепис (census data)

Нечислові дані (non numeric)

Звукові дані (sound data)

Мультимедійні дані (multimedia data)

Інтерактивні мультимедіа (interactive multimedia)

Метадані (metadata)

Описові метадані

Структурні метадані

Адміністративні метадані

Електронні програми (electronic program)

Листинг (listing)

Комп'ютерні програми

Програми

Програмне забезпечення (software)

Програмні засоби

Мова програмування (programming language)

Операційна система (operating system)

Системна програма (system program)

Системна керуюча програма

Сервісна програма

Системна обслуговуюча (сервісна) програма (service program, utility program)

Програми доступу до даних (retrieval program)

Антивірусна програма (antivirus program)

Комп'ютерний вірус

Клієнт (client)

Утиліта (utility)

Драйвер, драйвер пристрою (driver, device driver)

Dll

Бібліотеки, що динамічно підключаються, Dll (dynamic linked library)

Архіватор

Прикладна програма; застосування (application program; application)

Програми доступу до даних (retrieval program)

Браузер (browser)

Програми математичних розрахунків

Електронні таблиці (spreadsheet)

Програми редагування (editor program(s))

Програма підготовки та редагування тексту (word processor)

Текстовий редактор

Програмні засоби для настільних видавничих систем (desktop publishing program)

Хранитель екрану (screen saver)

База даних (database, DB)

Програмні засоби баз даних (database programs)

Система керування базами даних, СКБД (database management system, DBMS)

Комп'ютерні ігри (games)

Програми САПР (CAD program)

Електронні дані та програми (electronic data and program(s))

Комбіновані ресурси

Онлайнова послуга (online service)

Інформаційна послуга

Електронна дошка оголошень, BBS (Broadcast Bulletin System)

BBS

Інтерактивність (interactive)

Інтерактивні системи (interactive information system)

Web-сайт (Web site)

Web-портал

Матеріальні носії; специфічні позначення носіїв електронних ресурсів

Носій інформації

Матеріальний носій інформації

Фізичний носій (physical carrier)

Електронний носій

Комп'ютерний носій

Носії електронних ресурсів:

носії локальних ресурсів

носії віддалених ресурсів

Цифровий картридж (chip cartridge)

Диск (disk)

Магнітофонна касета (tape cassette)

Бобіна зі стрічкою (tape reel)

Магнітний диск (magnetic disk)

Диск (disc)

Жорсткий диск (hard disk)

Контейнер (container)

Доступ; категорії ресурсів за режимом доступу

Доступ (access)

Прямий доступ (direct access) або **локальне використання**

Локальний доступ (local access)

Віддалений доступ (remote access) або **мережевий доступ**

Онлайновий доступ (on-line)

Ресурси віддаленого доступу (віддалені або мережеві ресурси) (remote electronic resource)

Ресурси локального доступу (локальні електронні ресурси) (local electronic resource)

Електронні ресурси комбінованого доступу

URL (Uniform Resource Locator)

Комп'ютерні засоби; мережі; web-технології

Комп'ютер (computer)

Комп'ютерні засоби

Електронні засоби

Персональний комп'ютер (personal computer)

Апаратні засоби (hardware)

Пристрій

Периферійний пристрій

Периферійне обладнання

Термінал (terminal)

Сервер (server)

Маршрутизатор (router)

Хост (host)

Комутоване з'єднання (Dial-up)

Порт (port)

Шлюз (Gateway)

Сервіс (service)

Електронна пошта, (e-mail, electronic mail)

E-mail

Інтерфейс (interface)

Обмін (interchange, exchange)

Обмінний формат, формат обміну (interchange format)

Оброблення, обробка, опрацювання (processing)

Передавання даних (data communication, data transfer)

Швидкість передавання даних

Біт (bit)

Байт (byte)

Машиночитаний (machine-readable)

TEI (Text Encoding Initiative)

SGML (Standart Generalized Markup Language)

CGI (Common Gateway Interface), стандартний шлюзовий інтерфейс

LAN (Local Area Network)

WAN (Wide Area Network)

World Wide Web (WWW), "всесвітня павутиння"

Інтернет (Internet)

Веб-, Web-, WWW-

Маска

IP адреса (IP address)

DNS (Domain Name System)

Домен (domain)

Протокол

Протокол TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol)

HTTP (Hyper Text Transfer Protocol)

FTP (File Transfer Protocol)

Протокол TCP

IP (Internet Protokol)

Протокол IP

ICMP (Internet Control Message Protocol)

POP (Post Office Protocol)

SMTP (Simple Mail Transfer Protocol)

IMAP (Internet Message Access Protocol)

SLIP (Serial Line Internet Protocol)

PPP (Point-to-Point Protocol)

RIP (Routing Information Protocol)

OSPF (Open Shortest Path First)

Терміни, що стосуються загальних питань каталогізації

Каталогізаційний запис (catalog record)

Бібліографічний запис (bibliographic record)

Інтегрований запис (integrated entry)

Заголовок бібліографічного запису (heading)

Бібліографічний опис (bibliographic description)

Багаторівневий опис (multi-level description)

Однорівневий опис

Область бібліографічного опису (area)

Елемент бібліографічного опису (element)

Визначена пунктуація (prescribed punctuation)

Визначені джерела інформації (prescribed source of information)

Назва (title)

Основна назва (title proper)

Інша назва (other title)

Альтернативна назва (alternative title)

Паралельна назва (parallel title)

Загальна назва (common title)

Часткова назва (independent title)

Залежна назва (dependent title)

Назва оригіналу (original title)

Ключова назва (key title)

Заголовок TEI (header, TEI-header)

Заголовок екрану

Загальне позначення матеріалу (general material designation)

Специфічне позначення матеріалу (specific material designation)

Відомості (statement)

Відомості про відповідальність (statement of responsibility)

Відомості про видання (edition statement)

Відомості про паралельне видання (parallel edition statement)

Відомості, що відносяться до назви (other title information)

Відомості про серію (series statement)

Відомості про підсерію (sub-series statement)

Додаток (supplement)

Супровідний матеріал (accompanying material)

Відомості про супровідний матеріал (accompanying material statement)

Виготівник (producer)

ISBN (International Standard Book Number)

ISSN (International Standard Serial Number)

Серія (series)

Підсерія (sub-series)

Бібліографічна історія (bibliographic history)

Запис (record)

Логічний запис (Logical record)

Поле (field)

Подполе (subfield)

Елемент даних (data element)

Точка доступу (access point)

Шифр зберігання документа (Call Number, Shelf Number, Shelf Mark)

Транскрипція (transcription)

Транслітерація (transliteration)

Види електронних ресурсів як об'єктів бібліографічного опису

Бібліографічний ресурс

Види ресурсів

Багаточастинний ресурс (multi-part resource)

Одночастинний ресурс

Завершені ресурси (finite resources)

Продовжувані ресурси (continuing resources)

Монографія (monographic item)

Монографічний ресурс (monographic resource)

Інтегровані ресурси (integrating resources)

Продовжувані інтегровані ресурси (continuing integrating resources)

Ітерація (iteration)

Завершені інтегровані ресурси (finite integrating resources)

Серіальні ресурси (serial resources)

Поглинання (absorption)

Продовжувані ресурси (continuing resources)

Об'єднаний ресурс (merger resource)

Синхронне видання (simultaneous edition)

Поділений ресурс (split resource)

Бібліографічна база даних (bibliographic database)

Оновлювані бази даних (updating database)

Документація (documentation)

Оновлюваний Web-сайт (updating Web site)

Оновлювані документи з окремими змінними аркушами (updating loose-leaf)

Документи з окремими змінними аркушами (loose-leaf)

Статус ресурсу та терміни, що стосуються видань

Статус електронного ресурсу (від лат. status — положення, стан)

Опублікування (publication)

Видання (publication)

Вид видання

Електронне видання (electronic publication)

Видання (edition)

Версія (version)

Оригінал

Копія

Паперова копія (тверда копія) електронного документа

Електронна копія

Електронний аналог

Електронна версія

Демонстраційна версія

Форма візуального представлення електронного документа

Базові визначення та супутні терміни

Адміністративні метадані — *відомості* про права, дозвіл, та інші *дані*, які використовуються для керування колекціями *електронних ресурсів* та *доступом*.

Альтернативна назва (alternative title) — друга назва ресурсу, пов'язана з першою назвою сполучником "або" чи його еквівалентом, яка є частиною *основної назви*.

Антивірусна програма (antivirus program) — *системна програма*, призначена для пошуку, діагностики, профілактики та "лікування" *файлів*, пошкоджених *комп'ютерним вірусом*. Лікування передбачає знищення вірусу, відновлення пошкоджених файлів тощо.

Апаратні засоби (hardware) — фізичні компоненти *комп'ютера*, що включають електронне та механічне обладнання, яке використовується для функціонування комп'ютерної системи.

Архіватор — *системна програма*, що здійснює об'єднання декількох файлів в один архів (файл-архів) або серію архівів для зручності перенесення або зберігання.

Багаторівневий опис (multi-level description) — *бібліографічний опис* на *багаточастинний електронний ресурс*, який базується на розподіленні описової інформації на два або більше рівнів. Перший рівень містить загальну інформацію до ресурсу в цілому. Другий або наступні рівні містять *інформацію* щодо окремих частин *багаточастинного ресурсу*.

Багаточастинний ресурс (multi-part resource) — *електронний ресурс*, який є сукупністю окремих фізичних одиниць на однакових або різних *фізичних носіях* (багатотомний ресурс, комплектний ресурс, *серіальний* або інший *продовжуваний ресурс*). Окремі частини багаточастинного ресурсу можуть мати власні *назви* та *відомості про відповідальність*.

База даних (database, DB) — сукупність *даних*, певним чином структурованих (наприклад, у *поля* та *записи*) та організованих у файли, і зв'язків між ними, що дозволяє зберігати *інформацію* у систематизовану вигляді. Існують різні моделі організації баз даних, наприклад, реляційна, багатомірна, мережева, ієрархічна. Керування організацією, збереженням, цілісністю даних, внесенням змін, *доступом* та безпекою *інформації* у *базі даних* та інші функції, в тому числі обробку звернень певних *прикладних програм*, здійснюють *програмні засоби* *система керування базами даних (СКБД)*.

Байт (byte) — одиниця виміру *інформації*, яка дорівнює кількості інформації, що міститься у 8 двоїчних розрядах, якими *комп'ютер* може оперувати як одним цілим. Наприклад, кожний байт *оперативної пам'яті* має власну адресу та призначений для зберігання однієї букви, *символу* або двох десятичних чи шістнадцятиричних цифр. 1 байт = 8 біт, 1 Кбайт = 1024 байт, 1 Мбайт = 1024 Кбайт = 1048576 байт, 1 Гбайт = 1024 Мбайт = 1048576 Кбайт = 1073741824 байт.

Бібліографічна база даних (bibliographic database) — сукупність бібліографічних даних (*база даних*), представлених у вигляді *електронних записів*, які вміщують відомості про *документи, електронні ресурси* (наприклад, бібліотечні каталоги, бази даних цитування).

Бібліографічна історія (bibliographic history) — історія існування *продовжуваного ресурсу*, тобто перерва, відновлення, припинення його виходу; позначення частоти змін змісту *віддаленого ресурсу*; позначення зв'язків з іншими ресурсами.

Бібліографічний запис (bibliographic record) — одиниця бібліографічної інформації, що фіксує в документальній формі *відомості* про *електронний ресурс*, які дозволяють його ідентифікувати, розкрити складові та зміст з метою бібліографічного пошуку. До складу бібліографічного запису входять *бібліографічний опис*, який доповнюється *заголовком бібліографічного запису* та такою семантичною інформацією, як терміни індексування (класифікаційні індекси і предметні рубрики), а також анотацією або рефератом.

Бібліографічний опис (bibliographic description) — сукупність бібліографічних *відомостей* про *електронний ресурс*, наведених за певними стандартами та правилами, які встановлюють порядок подання *областей та елементів*, і призначених для його ідентифікації та загальної характеристики.

Бібліографічний ресурс — прояв або втілення твору або об'єкту матеріального світу, який є основою *бібліографічного опису*. Бібліографічний ресурс може бути представленим на будь-якому *носії* або комбінації *носіїв*.

Бібліотеки, що динамічно підключаються, ДЛ (dynamic linked library) — бібліотеки службових програм, які використовуються іншими *комп'ютерними програмами* у процесі їх роботи, містять функції, які застосовуються найчастіше. Файл бібліотеки, що динамічно підключається, зазвичай має розширення *dll*.

Біт (bit) — одиниця виміру *інформації*, яка дорівнює одному розряду двоїчного коду.

Бобіна зі стрічкою (tape reel) — магнітна стрічка, намотана на знімну бобіну, з якої *електронний ресурс* може зчитуватися або на яку може записуватися за допомогою стрічкопротягувального пристрою.

Браузер (browser) — *програмний засіб доступу до даних*, який має графічний *інтерфейс* і призначений для перегляду гіпертекстових *документів* (*інформаційних ресурсів*), а також *інтерактивного* пошуку, навігації по *Web-сайтах*, перегляду та опрацювання *даних у мережі Internet*.

Веб -, Web -, WWW - — префікс, який позначає належність до *World Wide Web* (мережі *Internet*).

Версія (version) — друге та наступні *видання документу* (або *електронного ресурсу*), яке може мати значні або незначні зміни відносно попереднього, які не є підставою для визначення видання як нового.

Виготівник (producer) — особа або організація з фінансовою та/або адміністративною відповідальністю за *електронний ресурс*. Відповідальність може бути пов'язана з різним ступенем творчих або технічних аспектів певної праці, яка включає збирання *даних* та конвертування *даних* у комп'ютерну форму.

Вид видання — група видань, виділена за однією чи кількома суттєвими типовими ознаками.

Видання (edition) — усі перевидання оригіналу *документу* (або *електронного ресурсу*), виготовлені в основному з тої самої мастер-копії та *опубліковані* або видані окремим агентством або групою агентств. Видання може бути ідентифіковане за видавничими *відомостями* про ресурс, може бути визначене каталогізатором за виявленням значних відмінностей у змісті або за інформацією, поданою видавцем. Див. також *версія*.

Видання (publication) — *документ* (або *електронний ресурс*), який пройшов редакційно-видавниче опрацювання і містить *інформацію*, призначену для поширення, самостійно оформлений відповідно до вимог стандартів та інших нормативних документів і має *вихідні відомості*.

Види ресурсів — це групи *електронних ресурсів*, які мають спільні характеристики, зокрема, такі ознаки, як цільове призначення, структура *багаточастинних документів*, періодичність тощо. За цими ознаками *електронні ресурси* практично відповідають видовій структурі традиційних *документів* (видам документів і видань відповідно до "ГОСТ 7.83—2001. Электронные издания. Основные виды и выходные сведения"). За ознакою періодичності виокремлюються два види *електронних ресурсів*: *завершені* та *продовжувані*.

Визначена пунктуація (prescribed punctuation) — позначки, які передують *інформації* та обмежують її та проставляються бібліографічним агентством у кожному *елементі* (окрім першого елемента першої області або *області бібліографічного опису*).

Визначене джерело інформації (prescribed source of information) — джерело або джерела, з яких береться *інформація* для введення до *елементу* або *області бібліографічного опису*.

Віддалений доступ (remote access) або **мережевий доступ** — режим використання *електронних ресурсів* через телекомунікаційні мережі за допомогою технологій мережевої взаємодії. *Електронний ресурс* зберігається *носіях* для *віддалених ресурсів*.

Віддалений ресурс. Див.: *ресурси віддаленого доступу*.

Відомості (statement) про *документ* (або *електронний ресурс*) — *інформація*, яка використовується для *бібліографічного запису*.

Відомості про видання (edition statement) — *відомості* про перевидання, передрук, спеціальне призначення даного видання або його версію.

Відомості про відповідальність (statement of responsibility) — *відомості* про осіб та/або організації, які брали участь у створенні *видання* та несуть відповідальність за його зміст і *публікацію*.

Відомості про паралельне видання (parallel edition statement) — *відомості* про *видання* іншою мовою та/або іншою графікою.

Відомості про підсерію (sub-series statement) — *елементи бібліографічного опису*, що визначають *підсерію* та включають нумерацію окремих частин всередині *підсерії*.

Відомості про серію (series statement) — *елементи бібліографічного опису*, що ідентифікує *серію* та включає будь-яку нумерацію окремих частин всередині *серії*.

Відомості про супровідний матеріал (accompanying material statement) — короткий опис *супровідного матеріалу*.

Відомості, що відносяться до назви (other title information) — *відомості*, що розкривають та пояснюють *основну назву*, а також вказують на характер та призначення *електронного ресурсу*.

Візуальна форма електронного документа — відображення *інформації*, яку він містить, у формі, прийнятній для сприймання його *інформаційного вмісту* людиною, зокрема, за допомогою показу на відеоекрані із застосуванням *електронних засобів* візуального відображення (*браузери*, редактори, спеціалізовані програми для перегляду та друкування тощо) або на папері (у спосіб переведення її у друковану форму).

Вміст (content) — 1) *інформація*, що передається *документом* або *електронним ресурсом*, призначена для сприйняття людиною, яку можна подавати у двомірній формі, наприклад, друкувати на папері чи відображати на екрані дисплею (або відеоекрані); 2) частина *інформаційного ресурсу*, яка є його *інформаційним вмістом*.

Графічний символ (graphic character) — графічна позначка, що використовується для подання *інформації*.

Дані (data) — *інформація*, представлена в формалізованому вигляді, придатному для автоматизованої обробки, у формі абеткових та цифрових *символів*, *графічних символів*, відео-, звукових *даних* або їх комбінацій.

Дані про перепис (census data) — *числові дані*, що подають офіційні результати підрахунку населення і реєструють його економічний статус, вік, стать тощо.

Демонстраційна версія — аналог електронного продукту, що має певні обмеження повноти використання, який безкоштовно розповсюджується розробником *електронного продукту* з метою ознайомлення користувачів з його *інтерфейсом* та деякими функціональними можливостями.

Диск (disc). Див.: *жорсткий диск*.

Диск (disk) — знімний гнучкий *диск*, який використовується для *електронних ресурсів* у магнітній формі, читання та запису за допомогою електронно-магнітного імпульсу. Прикладами форм *магнітних дисків* є дискети та *жорсткі диски*. Прикладами оптичних *дисків* є: CD-I (Compact Disc-Interactive), CD-ROM (Compact Disc Read-Only Memory), Photo CD (Photo Compact Disc).

Додаток (supplement) — фізична одиниця, яка зазвичай видається окремо, але є доповненням до вже виданого *документа* для його актуалізації, продовження *оригіналу* або вміщення специфічних матеріалів, не включених до *оригіналу*; має формальний зв'язок з *оригіналом*, що полягає у загальному авторстві, *загальній назві* тощо, та/або має призначення продовжити або доповнити *оригінал*.

Документ (document) — матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення *інформації* про факти, події, явища об'єктивної реальності та розумової діяльності людини, зафіксована різними способами на спеціальному *носії*, призначена для сприйняття людиною, зазвичай структурована певним чином і може бути одиницею *обміну* між користувачами та системами.

Документація (documentation) — *інформація*, яка видається видавцями, авторами, тощо, разом з *електронним ресурсом* зазвичай у формі підручника, інструкції або керівництва (в друкованій або в *електронній формі*), яка описує як розпочинати роботу, працювати та підтримувати *електронні ресурси* та комп'ютерні системи.

Документи з окремими змінними аркушами (loose-leaf) — *видання*, яке випускається у декількох частинах, часто у комбінації *оновлюваних документів з окремими змінними аркушами* та томів з обмеженою кількістю, яка містить як первинний, так і вторинний матеріал джерела.

Домен (domain) — певна зона у системі доменних імен мережі *Internet*, яка надана будь-якій країні, організації, юридичній або фізичній особі як власнику домена з метою забезпечення *доступу* до його *інформації*.

Доступ (access) — процедура встановлення зв'язку з *електронним ресурсом* (див. також: *прямий доступ, онлайнний доступ, віддалений доступ*).

Драйвер, драйвер пристрою (driver, device driver) — *комп'ютерна програма* (зазвичай це програма *операційної системи*), яка забезпечує взаємодію *комп'ютерної програми*, що виконується, з одним із *апаратних засобів комп'ютера* (відеокарта, звукова карта, мережевий адаптер тощо), в тому числі *периферійних пристроїв* (клавіатура, дисплей, модем тощо), та сприяє його зручному використанню. Зазвичай з *операційною системою* надаються драйвери ключових *пристроїв*, для специфічних *апаратних засобів комп'ютера* (наприклад, графічна плата) або *периферійних пристроїв* (наприклад, принтер) можуть бути потрібні спеціальні драйвери, що постачаються виробником *пристрою*.

Електронна версія — *електронний аналог документа*, який має однаковий з *оригіналом* правовий *статус* і який був створений практично одночасно з цим *оригіналом* (на іншому *носії*) у відповідному форматі з метою надання в іншому *режимі доступу* (див. *прямий доступ, віддалений доступ*).

Електронна дошка оголошень, BBS (Broadcast Bulletin System) — *сервіс* в *Internet*, який надає можливість обговорень. Як правило, це *Web-сервер*, на якому можна залишити своє повідомлення і прочитати повідомлення інших користувачів. Електронну дошку оголошень можна розглядати як комп'ютерний

аналог звичайної дошки оголошень. Крім обговорення та представлення *інформації*, BBS часто використовуються для обміну *програмним забезпеченням*, яке вільно розповсюджується (Freeware).

Електронна копія — візуальне представлення *документа* або будь-якого інформаційного об'єкта *електронними засобами*, перевірене на відповідність структурі та *інформаційному вмісту оригінала*.

Електронна пошта, (e-mail, electronic mail) — стандартний *сервіс Internet*, що дозволяє передавати і приймати адресовані повідомлення — електронні листи, складені на *комп'ютері* і надіслані через *мережу* іншому користувачеві.

Електронна форма. Див.: *візуальна форма*.

Електронне видання (electronic publication) — самостійний (тобто може використовуватися незалежно від його виготівника, в тому числі через телекомунікаційні *мережі*), *завершений електронний ресурс*, що вміщує *електронний документ* або групу *електронних документів*, які пройшли редакційно-видавничу обробку і мають вихідні *відомості*, призначені для довготривалого зберігання, розповсюдження у незмінному вигляді, всі *копії* якого відповідають *оригіналу*.

Електронний (electronic, позначається префіксом "e-") — терміноелемент, який позначає спосіб збереження, обробки, розповсюдження та представлення інформації користувачу за допомогою засобів комп'ютерної техніки, тобто наявність таких ознак, як *цифровий* спосіб фіксації *інформації*, необхідність комп'ютерного обладнання та *програмного забезпечення* для її подання у *візуальній формі* для сприйняття людиною, телекомунікаційних засобів (зокрема, комп'ютерних мереж) або *носіїв* (що вимагають застосування спеціальних *пристроїв* для зчитування) для збереження, *доступу* та розповсюдження.

Електронний аналог — *електронний ресурс*, який в основному відтворює відповідний *оригінал* (зберігаючи розташування тексту на сторінці, ілюстрації, посилання, примітки тощо).

Електронний документ (electronic document) — *документ, інформація* в якому представлена у формі *електронних даних* (наприклад, *текстових даних*, створених у *комп'ютері* за допомогою *прикладної програми* — листи, статті, доповіді тощо), що включають обов'язкові реквізити *документа*, які однозначно його ідентифікують (*відомості* про автора, *вихідні відомості* тощо); може бути переданий, оброблений, збережений на певному *носії* та перетворений (трансформований) *електронними засобами у візуальну форму*.

Електронний носій — *матеріальний носій*, який використовується для запису, збереження та відтворення *інформації*, що обробляється за допомогою комп'ютерної техніки.

Електронні дані (electronic data) — *дані*, закодовані у *цифровій* формі, які включають *текстові, числові, зображувальні, звукові, предметно-зображувальні та шрифтові дані* або їх комбінації.

Електронні дані та програми (electronic data and program(s)) — об'єднання (комбінація) *типів вмісту* в одному *електронному ресурсі*. Специфічні типи *комбінованих ресурсів (електронних даних та програм)* можуть формуватися шляхом комбінування позначень типів *електронних даних та електронних програм*.

Електронні засоби. Див.: *комп'ютерні засоби*.

Електронні програми (electronic program) — система команд та інструкцій у вигляді набору операторів або підпрограм (*листинг*), написаних *мовою програмування*, які перетворюються транслятором на форму, придатну для зчитування *комп'ютером* (машинний код), і задають йому послідовність виконання певних дій, зокрема, операції з *обробки* або *передачі даних*. Електронні програми поділяються на *системні (керуючі та сервісні)* і *прикладні*.

Електронні продукти — це такі *електронні ресурси*, як *електронні програми, бази даних, електронні видання* або їх комбінації, підготовлені для задоволення потреб користувачів і призначені для реалізації їх як товару; мають певний наклад, тобто усі *копії* продукту вважаються *оригіналами* або *онлайнний доступ* до них регламентується певним чином.

Електронні ресурси (electronic resources) — 1) *інформаційні ресурси*, які створюються, керуються та використовуються за допомогою *комп'ютера*; містять *дані та/або програми*, зафіксовані в *електронній (цифровій)* формі на певних *носіях*, в тому числі тих, що вимагають застосування *периферійного пристрою*, безпосередньо приєднаного до *комп'ютера* (наприклад, CD-ROM пристрій) або зв'язку з комп'ютерною мережею (наприклад, з *Internet*); 2) це сукупність *електронних документів, видань, продуктів* або їхніх комбінацій у комп'ютерних системах та мережах, призначених для оперативного та зручного задоволення інформаційних потреб користувачів.

Електронні ресурси комбінованого доступу — *електронні ресурси*, які можуть використовуватися як у режимі *прямого доступу* (локально), так і в режимі *віддаленого доступу* через комп'ютерні мережі.

Електронні таблиці (spreadsheet) — пакет *прикладних програм*, який використовується для табличних обчислень та відображення фінансової або статистичної *інформації*. Дані надаються на екрані у вигляді рядків і стовпців аналогічно тому, як зберігаються дані у фінансових документах.

Елемент бібліографічного опису (element) — мінімальна структурна одиниця *бібліографічного опису*, яка містить певні бібліографічні *відомості*. Елементи підрозділяються на обов'язкові та факультативні.

Елемент даних (data element) — найменша одиниця *бібліографічного запису*, яка підлягає точній ідентифікації.

Жорсткий диск (hard disk) — негнучкий *магнітний диск* у твердому *контейнері*, який використовується для читання та запису *електронних ресурсів*; жорсткий *диск* може бути фіксованим або таким, що знімається.

Завершені інтегровані ресурси (finite integrating resources) — ресурси, для яких здійснюються заздалегідь визначена кількість послідовних *ітерацій*.

Завершені ресурси (finit resources) — це ресурси, які випускаються одноразово або протягом деякого періоду часу з заздалегідь визначеною кількістю частин або *ітерацій*; включають *монографії* та *завершені інтегровані ресурси*.

Загальна назва (common title) — назва *багаточастинного ресурсу* в цілому, що зазначається в усіх томах, на відміну від *індивідуальної назви* (частини ресурсу). Загальна назва *багаточастинного ресурсу*, зазначена на всіх частинах. Загальну назву може мати збірка творів.

Загальне позначення матеріалу (general material designation) — *відомості*, що визначають, у широкому значенні, тип інформаційного матеріалу. Наводиться в *бібліографічному описі* після *основної назви* у квадратних дужках. Наприклад: [Електронний ресурс], [Ноти].

Заголовок бібліографічного запису (heading) — складова *бібліографічного запису*, розміщений перед *бібліографічним описом* і призначений для упорядкування та пошуку *бібліографічних записів*. Може містити ім'я особи (заголовок індивідуального автора), найменування організації (заголовок колективного автора), назву країни та позначення виду документа (заголовок форми), уніфіковану назву (заголовок, який містить уніфіковану назву) або інші *відомості*.

Заголовок екрану — *інформація*, що стосується заголовка та *назви електронного ресурсу*, яка виникає на моніторі або екрані, зазвичай розміщена на першому або відкритому кадрі ресурсу.

Заголовок TEI (header, **TEI-header**) — складова електронного тексту, маркованого за системою *TEI (Text Encoding Initiative)*, містить описову інформацію, аналогічну інформації з титульного аркуша *опублікованого* тексту. Заголовок *TEI*-відповідного електронного тексту маркується елементом `<teiHeader>` і складається з чотирьох частин: *бібліографічний опис* електронного файлу (`<fileDesc>`), опис способу кодування (`<encodingDesc>`), небібліографічний опис або параметри (`<profileDesc>`), архів внесених виправлень (`<revisionDesc>`).

Залежна назва (dependent title) — назва *підсерії* (розділу, додатку), недостатня для ідентифікації *електронного ресурсу* і яка вимагає додавання *загальної назви*.

Запис (record) — група слів, цифр, *символів* або їх комбінація, що розглядаються як єдине ціле, з яких складається *елемент даних*.

Звукові дані (sound data) — цифрове відтворення звукової *інформації*.

Знак — 1) позначення елемента *інформації*; 2) носій *інформаційного вмісту*.

Зображувальні дані (image data) — *дані*, які надаються у формі, що припускає перегляд але не припускає посимвольну обробку; включають графічну *інформацію* (нерухомі зображення такі, як малюнки, фотографії, креслення тощо), відеоінформацію та анімацію (рухомі зображення).

Інтегрований запис (integrated entry) — метод опису, при якому *бібліографічний запис* змінюється для опису поточної *ітерації* ресурсу.

Інтегровані ресурси (integrating resources) — *ресурси віддаленого доступу*, які оновлюються, тобто до їх основного *вмісту* робляться зміни або додавання, які не залишаються окремими частинами, а інтегруються до основного *вмісту*; можуть бути *завершеними* або *продовжуваними* (наприклад, *оновлені документи з окремими змінними аркушами*, оновлені *Web-сайти* тощо).

Інтерактивні мультимедіа (interactive multimedia) — інформаційні *системи*, що дозволяють одночасне використання різноманітних засобів відображення та передачі *інформації* під керуванням *інтерактивного програмного забезпечення*. Інтерактивному мультимедіа притаманні дві властивості: 1) комбінація двох або більше *типів даних* (*мультимедійні дані*); 2) *інтерактивність* та можливість впливу користувача на порядок і характер подання *інформації*.

Інтерактивні системи (interactive information system) — *засоби віддаленого доступу*, такі, як комп'ютерні мережі з відповідним програмно-технічним обладнанням для збереження електронної *інформації* та *засобами* візуального відображення (*браузери, редактори, спеціалізовані програми* для перегляду та друкування).

Інтерактивність (interactive) — *обмін інформацією в діалоговому режимі.*

Інтернет (Internet) — глобальна інформаційна мережа, частини якої логічно пов'язані одна з одною за допомогою єдиного адресного простору, заснованого на протоколі *TCP/IP*. *Інтернет* складається з множини взаємопов'язаних комп'ютерних мереж і забезпечує *віддалений доступ до комп'ютерів, електронної пошти, електронних дошок оголошень, баз даних та дискусійних груп.*

Інтерфейс (interface) — сукупність програмно-апаратних засобів та правил взаємодії компонентів *інформаційної системи* між собою, призначених для взаємодії користувача з *комп'ютерними пристроями, програмами та інформаційними ресурсами.*

Інформаційна послуга. Див.: *онлайнова послуга, сервіс (1).*

Інформаційна система (information system) — організаційно впорядкована сукупність *інформаційних ресурсів* та інформаційних технологій, у тому числі програмних або програмно-апаратних засобів, методів і процедур для створення, відправлення, *передавання*, одержання, використання, зберігання, *обробки електронних ресурсів.*

Інформаційний вміст — *інформація, що передається документом або електронним ресурсом, відмінна від структурної інформації (див. структурні метадані) і призначена для сприйняття людиною.*

Інформаційні продукти (information production) — *інформаційні ресурси* всіх видів, програмні продукти, бази й банки даних та інша *інформація, призначені для реалізації як товар.*

Інформаційні ресурси (information resources) — сукупність *документів* у бібліотеках, архівах, банках даних тощо або сукупність *інформаційних продуктів* певного призначення, які необхідні для забезпечення інформаційних потреб споживачів у визначеній сфері діяльності.

Інформація (information) — відомості про об'єкти матеріального світу, факти, події, явища та процеси, незалежно від форми їх представлення.

Інша назва (other title) — інакша назва твору, яка зазначена на титульному аркуші та не пов'язана граматично з *основною назвою.*

Ітерація (iteration) — 1) чергове оновлення *інтегрованого ресурсу, у ході якого робляться зміни або додавання до основного вмісту; 2) примірник інтегрованого ресурсу як первинне опублікування, а також ресурс після оновлення.*

Картографічні електронні дані (map data) — електронне представлення всієї або частини поверхні Землі або інших небесних тіл.

Каталогізаційний запис (catalog record) — запис про *електронний ресурс*, призначений для бібліотечного (електронного) каталогу. Складається з *бібліографічного запису*, маркера запису, даних ідентифікації, кодової інформації, точок доступу, службової інформації та шифру зберігання.

Клієнт (client) — *комп'ютерна програма*, яка використовує певні послуги іншої програми-сервера, або *комп'ютер*, на якому виконується програма-клієнт, підключений до одного або декількох серверів, при цьому операції щодо збереження та обробки *даних* поділяються між клієнтом і сервером певним чином.

Ключова назва (key title) — унікальна назва, надана серіальному виданню національним центром Міжнародної системи даних про серіальні видання (ISDS) з метою його однозначної ідентифікації і реєстрації та невід'ємно пов'язана з Міжнародним стандартним номером серіального видання (*ISSN*).

Комбіновані ресурси — *електронні дані* комбінованого типу: *електронні дані та програми*.

Комп'ютер (computer) — машина, що отримує, зберігає, обробляє та обмінюється інформацією. Комп'ютери поділяються на такі групи: mainframe комп'ютери, мінікомп'ютери та мікрокомп'ютери, що також зветься "домашні комп'ютери", персональні комп'ютери та "бізнес-комп'ютери".

Комп'ютерний вірус — *комп'ютерна програма*, що проникає на *комп'ютер* без відому користувача та виконує несанкціоновані дії, що можуть пошкодити *операційну систему*, *електронні програми* або *електронні ресурси*.

Комп'ютерний носій. Див.: *електронний носій*.

Комп'ютерні засоби — будь-які програмно-апаратні засоби (*програмне забезпечення*, *апаратні засоби*), що використовуються в *інформаційній системі*.

Комп'ютерні ігри (games) — *прикладні програми*, призначені для відпочинку або використання в освітянських цілях. Наприклад, комп'ютерні шахи, полювання на скарби, військові ігри, моделювання повітряних польотів та світових подій.

Комп'ютерні програми. Див.: *електронні програми*.

Комутоване з'єднання (dial-up) — режим *доступу*, при якому встановлення з'єднання з віддаленим *сервером* здійснюється через телефонний канал загального користування. Нині найчастіше розглядається як доступ до *Internet* через телефонні канали зв'язку, що комутуються) (комутовані канали).

Контейнер (container) — ємність для *документа*, групи документів або частини *документа*, яка фізично відокремлена (коробка або папка для набору дисків/дискет є контейнером, касета або картридж ні).

Копія — візуальне представлення *вмісту документа*, перевірене на відповідність структурі (див. *структурні метадані*) та *інформаційному вмісту оригіналу*.

Листинг (listing) — роздрукований або відображений на екрані текст *програми* або *інформаційний вміст* ресурсу.

Логічний запис (logical record). Див.: *запис*.

Локальний доступ (local access) — режим звертання до *електронного ресурсу* з використанням *фізичного носія* такого як дискета, *диск*, касета або картридж, призначеного для вставляння до *периферійного пристрою комп'ютера*.

Магнітний диск (magnetic disk). Див.: *жорсткий диск*.

Магнітофонна касета (tape cassette) — магнітофонна стрічка у знімному жорсткому контейнері, який містить дві *бобіни*, до яких прикріплюється стрічка, з якої *електронний ресурс* може читатися або на яку він може записуватися за допомогою стрічкопротягувального *пристрою*.

Маршрутизатор (router) — *електронний засіб* для пересилання пакетів мережевого рівня у мережу на основі збору *інформації* про топологію межмережевих з'єднань. Може бути *програмним* та *апаратним*. Зазвичай для зв'язку двох локальних мереж використовується термін "маршрутизатор", а для з'єднання локальної мережі з *Internet*-"шлюз".

Маска — розмір мережі, тобто кількість адрес у мережі. Записується в десятково—побайтовому вигляді: 225.225.225.0 — маска на 256 адрес (0...256), 225.225.225.192 — маска на 64 адреси (192...256)

Матеріальний носій інформації. Див.: *фізичний носій, електронний носій, носії електронних ресурсів*

Машиночитаний (machine-readable) — формат *інформації*, який може бути розпізнаним, прийнятим і використаним безпосередньо машиною такою як *комп'ютер* або інший засіб *обробки інформації*. Оскільки йдеться лише про застосування *електронних засобів*, термін "машиночитаний" не використовува-тиметься та вважається застарілим.

Мережевий ресурс. Див.: *ресурси віддаленого доступу*

Метадані (metadata) — дані про *дані*, тобто вторинна *інформація*, призначена для ідентифікації та пошуку *електронних ресурсів* в *інформаційних системах*; поділяються на *описові метадані* (бібліографічна інформація), *структурні метадані* (опис форматів та структури) та *адміністративні метадані* (дані для керування інформацією, такі як відомості про методи *обробки даних*, перетворення *даних*, дату останнього оновлення, права доступу користувачів до *інформації* тощо).

Мова програмування (programming language) — формальна знакова система з набором лексичних, синтаксичних і семантичних правил, яка використовується для написання *комп'ютерних програм*.

Монографічний ресурс (monographic resource) — *завершений ресурс*, що складається з однієї частини або із заздалегідь визначеної кількості частин.

Монографія (monographic item) — наукове видання у вигляді книги або брошури, яке містить повне та всебічне дослідження однієї проблеми або теми, приналежне одному або декільком авторам, і складається з однієї або декількох частин.

Мультимедійні дані (multimedia data) — комбінація декількох *типів даних* в одному *електронному ресурсі*, тобто будь-які сполучення *тексту*, *звука*, *зображення* (графіки, відео та анімації), а також організація гіперпосилань.

Назва (title) — слово, фраза або група *символів*, наявних у *електронному ресурсі*, що називають його або твір (або будь-яку групу окремих творів), що міститься в цьому ресурсі. *Електронний ресурс* може мати декілька назв (наприклад, на титульному екрані, на етикетці, *контейнері* тощо). Ці назви можуть бути ідентичними або відрізнятися одна від одної. Назва може бути *основною*, *альтернативною*, *іншою*, *паралельною*, *загальною*, *частковою*, *залежною*, *назвою оригіналу*, *назвою серії* або *підсерії* та *ключовою назвою*.

Назва оригіналу (original title) — *назва* оригінального твору на відміну від назви перекладу, перероблення, переказу.

Нечислові дані (non numeric) — дані, які не мають властивостей *числових даних*.

Носії електронних ресурсів:

носії локальних ресурсів — зовнішні накопичувачі або носії, що переносяться (дискети, касети, *картриджі*, компакт-диски тощо), які мають бути поміщеними користувачем до комп'ютерного *пристрою* для зчитування, тобто вимагають застосування *периферійного пристрою*, безпосередньо приєднаного до комп'ютера (наприклад, CD-ROM-пристрій, ZIP-драйв тощо);

носії віддалених ресурсів — накопичувачі, що вимагають зв'язку з комп'ютерною мережею (наприклад, вінчестери *Internet-серверів* тощо).

Носій інформації. Див.: *фізичний носій, електронний носій, носії електронних ресурсів*

Об'єднаний ресурс (merger) — ресурс, який є результатом об'єднання двох або більше ресурсів.

Область бібліографічного опису (area) — значна складова *бібліографічного опису*, що містить *відомості* певної категорії або набору декількох категорій.

Обмін (interchange, exchange) — процес *передавання даних (електронних ресурсів)* від передавальної системи до приймальної системи (див. *інформаційна система*) або процес надання *електронних ресурсів* одержувачу (людині або *пристрою*, див. *електронні засоби*) шляхом пересилання *даних* через мережу чи передачі на *носії*.

Обмінний формат, формат обміну (interchange format) — правила подавання *даних (електронних ресурсів)* з метою обміну.

Обробка, опрацювання (processing) — виконання операцій над *електронними ресурсами*, у тому числі редагування, переформатування, показ (presentation — презентація, тобто відтворення у формі, прийнятній для людини), файлування (filing — занесення у файл, тобто зберігання *документа* відповідно до деякого означеного методу з метою сприяння відібраного *документа*) й відбирання.

Однорівневий опис — *бібліографічний опис* на одночастинний *електронний ресурс*, завершений *багаточастинний ресурс* в цілому, окрему фізичну одиницю, а також групу фізичних одиниць *багаточастинного ресурсу*.

Одночастинний ресурс — самостійний разовий *електронний ресурс* або окрема фізична одиниця *багаточастинного ресурсу* на одному *фізичному носії* (однотомний ресурс або окремих том (випуск) багатотомного, *серіального* або іншого *продовжуваного ресурсу*, окремих компонент комплектного ресурсу).

Онлайнова послуга (online service) — системно-орієнтована діяльність, яка підтримує цілодобовий *онлайнний доступ* до *інформації* та її використання в *Internet*, забезпечуючи синхронний *обмін інформацією* в реальному часі. Онлайнові послуги надаються користувачам сервісними організаціями та включають *дошки оголошень*, дискусійні групи, *Web-сайти*, новини, прогнози погоди тощо.

Онлайнний доступ (on-line) — режим доступу в *Internet*, коли опрацювання запитів користувача провадиться в режимі реального часу, при цьому на *комп'ютері* користувача та на вузлах *Internet* запускаються *програми* для взаємодії із мережевими *серверами*. Онлайнний доступ надають всі *сервіси Internet*: *електронна пошта*, *WWW*, *FTP* та інші.

Оновлюваний Web-сайт (updating Web site) — *Web-сайт*, який оновлюється у спосіб *ітерації* та не відповідає іншим типам *продовжуваних ресурсів*.

Оновлювана база даних (updating database) — *база даних*, яка оновлюється у спосіб *ітерації*.

Оновлювані документи з окремими змінними аркушами (updating loose-leaf) — *інтегрований ресурс*, який складається з одного чи більше базових томів, який оновлюється окремими аркушами, що додаються або замінюються.

Операційна система (operating system) — базовий комплекс *системних комп'ютерних програм*, які керують *комп'ютером* у цілому: забезпечують керування *апаратними засобами* комп'ютера, введення-виведення і керування даними, розподіл ресурсів і роботу з файлом, виконання *прикладних програм* та *утиліт*, а також здійснюють інші функції, наприклад, мережеву взаємодію, надання *інтерфейсу* користувачу тощо. Операційна система є середовищем для роботи інших *комп'ютерних програм*. Приклади операційних систем (ОС): UNIX, Windows, Linux (базові технології); DOS, NextStep (застаріли); DOS, Apple (для робочих станцій), AIX (для серверів) тощо.

Описові метадані — бібліографічна, реферативна *інформація*, індексні дані тощо, які використовуються для ідентифікації та пошуку *електронних ресурсів*.

Оптичний диск (mirror disk). Див.: *диск*.

Опублікування (publication) — випуск твору в обіг для задоволення потреб користувачів, а також надання *доступу* до твору через електронні системи *інформації*. У контексті використання ISBD(ER) та чинного законодавства усі *віддалені електронні ресурси* вважаються опублікованими. Формальні *відомості* про публікацію, такі, як місце, видавництво та дата, подаються у *бібліографічному записі*.

Оригінал — самостійний *документ* на будь-якому *носії*, зокрема, самостійний *електронний ресурс*, тобто кожний примірник самостійного *електронного ресурсу локального доступу* (наприклад, електронне видання на компакт-диску), а також самостійний *мережевий ресурс* (наприклад, *онлайнний ресурс*, *Інтернет-публікація* тощо).

Основна назва (title proper) — *назва*, розміщена першою або виокремлена на титульному аркуші, екрані або на елементах оформлення, що його замінюють.

Паперова копія (тверда копія) *електронного документа* — *форма візуального представлення вмісту електронного документа* на папері, перевірена на відповідність структурі та вмісту його *візуального представлення електронними засобами*.

Паралельна назва (parallel title) — *основна назва електронного ресурсу* іншою мовою та/або іншою графікою. Ресурс може мати одну або кілька паралельних назв.

Передавання даних (data communication, data transfer) — пересилання *даних* між двома або більше незалежними *пристроями* (див. *електронні засоби*), наприклад, між вінчестером та оперативною пам'яттю *комп'ютера*, або процесами (*програмами*, що виконуються та взаємодіють), яке здійснюється відповідно до правил (*протоколів*), що визначають *обмінний формат* та процедури *обміну даними*.

Периферійне обладнання. Див.: *периферійний пристрій*.

Периферійний пристрій — *апаратний засіб*, який підключається до основного блоку *комп'ютера*, має власний блок керування та виконує завдання центрального процесору, не потребуючи постійного втручання. Наприклад: принтер, миша, стример, зовнішні *пристрої* для запам'ятовування.

Персональний комп'ютер (personal computer). Див.: *комп'ютер*.

Підсерія (sub—series) — частина *серії*, яка має особливе цільове та читацьке призначення або певну тематику, а також власну *назву*, відмінну від серійної, та входить до складу іншої *серії*, більш широкої за тематикою.

Поглинання (absorption) — ресурс, який є поглинутим іншим ресурсом.

Підполе (subfield) — певна одиниця *інформації* в межах *поля* (див. також: *елемент даних*).

Поділений ресурс (split) — ресурс, який є результатом розділення попереднього ресурсу на два або більше ресурсів.

Поле (field) — певний рядок *символів*, який ідентифікується позначкою та містить одне або більше *підполів*. *Поле* — частина запису, яка відповідає одній *області бібліографічного опису*, одній предметній рубриці, одному шифру зберігання тощо. Може містити дані змінної та фіксованої довжини.

Порт (port) — фізичний або логічний *пристрій*, через який здійснюється процес приймання/передавання *даних*.

1.) Поняття, яке використовується транспортними протоколами *Internet* для розподілу одночасно встановлених логічних з'єднань з *хостом*. Порт ідентифікується числом, що визначає конкретний програмний додаток *Internet*, для якого призначені *дані*.

2.) Один з каналів *комп'ютера* для приймання/передавання *даних*, призначений для підключення зовнішнього устаткування. Асоціюється з роз'єднувачем на корпусі *комп'ютера*.

Предметно-зображувальні дані (representational data) — дані про структуру об'єкта (наприклад, такі *картографічні дані*, як поверхня Землі, оцифрована для комп'ютерного збереження та пошуку).

Прикладна програма; застосування (application program; application) — *комп'ютерна програма* або пакет програм, що реалізують *обробку даних* у певній області застосування, безпосередньо виконують функції, необхідні користувачу. Приклади *прикладних програм* охоплюють широкий спектр застосувань від програм підготовки та редагування тексту до ігор та специфічних цільових програм з бізнесу, освіти та науки.

Пристрій. Див.: *апаратні засоби; периферійний пристрій*

Програма підготовки та редагування тексту (word processor) — *прикладна програма*, призначена для створення та маніпулювання *текстом*, включаючи редагування (знищення, вставляння, копіювання), форматування (зміни шрифту, макетування сторінки, виділення абзацу тощо) та друк.

Програми. Див.: *електронні програми*

Програма доступу до даних (retrieval program) — *системна програма*, яка використовується для пошуку розміщення *даних*, пошуку та відбору потрібних *даних*, перегляду та аналізу *даних* (наприклад, файлові менеджери, *браузери*, поштові та пошукові *сервери* тощо).

Програми математичних розрахунків — *прикладні програми*, які реалізують математичні методи в фундаментальних і прикладних науках, *електронні таблиці*, програми-калькулятори тощо.

Програми редагування (editor program(s)) — *прикладні програми*, призначені для введення *інформації*, перевірки, внесення змін у файли, що містять *дані* або *програми*. Наприклад, *текстовий редактор* (text editor), екранний редактор (screen editor), рядковий редактор (line editor), а також редактори графічних, аудіо-, відеоданих та різнотипних *даних*.

Програми САПР (CAD program) — системи автоматизованого проектування, *прикладні програми*, які використовуються у комп'ютерному супроводженні дизайнерських проектів, у проектуванні наукових, технічних та архітектурних моделей (будівельних, авіаційних, інтегральних схем та молекул) у двох або трьох вимірах.

Програмне забезпечення (software) — комплекс *електронних програм*, які забезпечують *обробку* або *передачу даних*.

Програмні засоби — див. *Програмне забезпечення*

Програмні засоби баз даних (database programs) — *прикладні програми*, які керують створенням, оновленням, збереженням та пошуком *даних* у базі. Див. також *Система керування базами даних (СКБД)*.

Програмні засоби для настільних видавничих систем (desktop publishing program) — *прикладна програма*, яка забезпечує верстку — комбінування *тексту* та *графіки* на сторінці відповідно до стандартів видавничої справи та правил, визначених видавництвом.

Продовжувані інтегровані ресурси (continuing integrating resources) — ресурси, для яких здійснюються послідовні *ітерації*, термін закінчення яких заздалегідь не визначено.

Продовжувані ресурси (continuing resources) — це ресурси, які виходять протягом деякого періоду часу, термін якого заздалегідь не визначено; включають *серіальні ресурси* та *продовжувані інтегровані ресурси*.

Протокол — сукупність правил, які визначають взаємодію абонентів інформаційної мережі та описують спосіб виконання певного класу функцій, або сукупність правил, за якими взаємодіють *комп'ютери* між собою.

Протокол ІР — адресний *протокол*, який відповідає за адресацію усієї мережі. Завдяки використанню *протоколу ІР*, кожний *комп'ютер* у мережі має власу індивідуальну числову адресу (*ІР-адресу*). За цими адресами здійснюється передача *даних*. Словесним позначенням *ІР-адресів* є *URL-адреси*, призначені для зручності роботи людини. *Комп'ютери* мають справу тільки з числовими адресами.

За зіставлення (сопоставление) словесних *URL-адреси* з числовими *ІР-адресами* відповідає служба **DNS** (Domain Name System служба доменних імен).

ІР-адреси надаються централізовано Мережевим інформаційним центром (NIC — Network Information Center). Всередині локальної мережі *ІР-адреси* надаються без узгодження з NIC. Родина *протоколів ІР*:

— **ICMP** (Internet Control Message Protocol) — *протокол* міжмережєвих керуючих повідомлень. Використовується в мережі для обміну *інформацією* для керування (наприклад, овідомлення про помилки, перевірки доступності вузла тощо).

— **IMAP** — використовується для прочитання поштових повідомлень без завантаження їх до *комп'ютера* користувача (повідомлення зберігаються на *сервері*).

— **OSPF** (Open Shortest Path First) — використовуються для маршрутизації пакетів у комп'ютерних мережах.

— **POP** — для отримання *електронної пошти* з поштових *серверів*.

— **POP** (Post Office Protocol), **SMTP** (Simple Mail Transfer Protocol) — *протоколи* поштового відділення.

— **PPP** (Point-to-Point Protocol) — забезпечує керування конфігурацією, виявлення помилок і підвищену безпеку при передачі *даних* на більш високому рівні, ніж *протокол SLIP*.

— **SLIP** (Serial Line Internet Protocol) — *протокол* підключення до віддалених вузлів мережі *Інтернет* через низкошвидкісні послідовні *інтерфейси*. Витиснутий *протоколом PPP* практично не використовується.

— **SMTP** — для передачі повідомлень *електронної пошти*.

— **RIP** (Routing Information Protocol).

Протокол ТСР — транспортний *протокол*, який забезпечує гарантовану передачу *даних* по мережі.

Протокол ТСР/ІР (Transmission Control Protocol/Internet Protocol — *протокол* керування передачею/*Інтернет-протокол*).

Прямий доступ (direct access) або локальне використання — режим використання *електронних ресурсів*, зафіксованих на *носіях*, що вимагають застосування *периферійного пристрою*, безпосередньо приєднаного до *комп'ютера* або допоміжного обладнання.

Режим доступу: Див.: *доступ, прямий доступ, віддалений доступ*

Ресурси віддаленого доступу (віддалені або мережеві ресурси) (remote electronic resource) — *електронні ресурси*, розміщені на вінчестері або інших *пристроях* для запам'ятовування; призначені для надання в інформаційних мережах (зокрема, ресурси, що розміщені на *Internet*-серверах), доступні потенційно необмеженій кількості користувачів.

Ресурси локального доступу (локальні електронні ресурси) (local electronic resource) — *електронні ресурси*, *вміст* яких зафіксований на *носіях*, призначені для використання в режимі *прямого доступу*.

Ресурси. Див.: *інформаційні ресурси, електронні ресурси, бібліографічний ресурс*

Сервер (server) — програмний продукт або *апаратний засіб* (спеціальний *комп'ютер, хост*), який забезпечує обслуговування користувачів у мережі (наприклад, розділення доступу до файлів, *дисків*, принтерів, *інформаційних систем* тощо) і/або надає певні послуги (*сервіси*) іншим *комп'ютерам* або користувачам за їх запитом.

Наприклад: на *сервері даних* або *файл-сервері* зазвичай зберігаються *дані*, їх *обробка* може здійснюватися на *сервері* застосувань; *сервер* у мережі *Internet* — це *комп'ютер*, підключений до мережі, або *програма*, що на ньому виконується, які забезпечують керування *електронними ресурсами* та доступ клієнтів до них. Найбільш важливими типами серверів в *Internet* є:

- *сервери Internet-телефонії*;
- *сервери WWW*, призначені для надання взаємопов'язаної *інформації*, у тому числі, *мультимедійних даних*, та *інформації баз даних*;
- *сервери електронної пошти*;
- *FTP-сервери*, призначені для *обміну файлами*;
- *сервери спілкування* у реальному часі (чати);
- *сервери трансляції радіо та відео* через *Internet*.

Сервіс (service) — 1) сукупність *електронних засобів* для обслуговування користувачів; 2) набір важливих компонентів мережевої взаємодії, що забезпечують стабільну та безпечну комунікацію між *комп'ютерами* у мережі (як у локальній, так і глобальній).

Сервіси включають: перш за все, *серверні та клієнтські операційні системи*; служби каталогів для централізованого збереження інформації про такі об'єкти у мережі, як *комп'ютери* та користувачі тощо; засоби міжмережевої взаємодії та мережевої інтеграції, які забезпечують знаходження оптимального шляху прямування пакетів, їх шифрування та захист; служби дозволу імен, динамічного призначення *IP адрес* тощо.

Сервісна програма — див. *Системна обслуговуюча програма*

Серіальні ресурси (serial resources) — *продовжувані ресурси*, що виходять у вигляді послідовних окремих частин, що не змінюють *вміст* попередніх частин, як правило, нумерованих, для яких не визначено термін припинення випуску.

Серія (series) — сукупність *видань*, що об'єднані тематикою, цільовим або читацьким призначенням, виходять під *загальною назвою*, однотипно оформлені. Може бути неперіодичною, періодичною або *продовжуваною*. До складу серії можуть входити *підсерії*. Поряд із *загальною назвою* кожне видання, яке входить до *серії*, може мати власну *назву*, бути нумерованим або ненумерованим.

Символ (character) — член множини елементів *інформації* (*знаків*), що використовуються для організації, керування і подання *інформації*: літера, ієрогліф, цифра, математичний *символ*, *графічний символ* тощо.

Синхронне видання (simultaneous edition) — ресурс, який є одним з двох або більше видань, які відрізняються частинами змісту та/або мовою.

Система керування базами даних, СКБД (database management system, DBMS) — *прикладна програма*, яка забезпечує створення, збереження, оновлення (редагування, поповнення, виключення, сортування *даних*) та пошук *інформації у базі даних*, керує обробкою запитів до *даних* і наданням відповідей і виконує такі функції, як керування організацією, збереженням, цілісністю *даних*, *доступом* та безпекою *інформації у базі даних*, взаємодією з іншими *прикладними програмами*.

Системна керуюча програма — *системна програма*, що реалізує функції керування її ресурсами, взаємодії з зовнішнім середовищем, відновлення роботи системи після виявлення пошкоджень у технічних засобах.

Системна програма (system program) — одна з *комп'ютерних програм*, що керують роботою комп'ютерної системи (процесором, пам'яттю, введенням/виведенням *даних*), призначена для підтримки її працездатності або для підвищення ефективності її використання. Багато системних програм входять до складу *операційної системи* (наприклад, програми керування монітором, форматування дисків, мережеве програмне забезпечення, спулери друку). Системні програми поділяють на *системні керуючі* та *системні обслуговуючі(сервісні) програми*.

Системна сервісна програма (service program, utility program) — *системна програма*, яка призначена для виконання загальних допоміжних функцій, наприклад, дефрагментації диска, перезапису *даних* з одного приладу на інший, а також сприяє дії або використанню *комп'ютером* різних додатків та застосувань.

Поряд із системними обслуговуючими програмами, які входять до складу *операційної системи*, існують автономні обслуговуючі програми: *утиліти, драйвери пристроїв, архіватори, антивірусні програми* та ін.

Специфічне позначення матеріалу (specific material designation) — *відомості*, які визначають специфічний тип *носія* ресурсу. В *бібліографічному описі* застосовується для наведення відомостей про *фізичний носій локального електронного ресурсу*.

Статистичні дані (survey data) — *числові дані*, які є результатом комплексного дослідження або вивчення предмета або теми.

Статус електронного ресурсу (від лат. status — положення, стан) — характеристика, що позначає положення у системі ресурсів, яке визначається певними ознаками і встановлює співвідношення з іншими ресурсами або об'єктами матеріального світу. За статусом електронний ресурс може бути *оригіналом, копією, електронним аналогом або електронною версією*.

Структурні метадані — *відомості* про структуру інформаційних об'єктів та застосовані *цифрові* формати, використовуються для зв'язку *електронних ресурсів* та їх частин.

Супровідний матеріал (accompanying material) — будь-який матеріал, що додається до основної частини (частин) *електронного ресурсу*, який каталогізується, і призначений для використання з ним. Наприклад, *документація, інструкція* тощо.

Текст. Див.: *текстові дані*.

Текстовий редактор. Див.: *програма підготовки та редагування тексту*.

Текстові дані (text data) — *інформація*, яка надається головним чином у вигляді *тексту* (слова та речення) за допомогою абеткових та цифрових *символів* (літери та цифри), тобто у формі, яка передбачає посимвольну *обробку*, у т.ч. гіпертекст і текст з елементами *мультимедіа*. Наприклад, електронні книги, журнали та інформаційні бюлетені, словники та довідники, *бібліографічні бази даних* тощо.

Термінал (terminal) — *пристрій* для взаємодії користувача або оператора з обчислювальною системою, складається з двох відносно незалежних пристроїв: вводу (клавіатура) та виводу (екран, монітор).

Тип вмісту (content type) — категорія *інформації*, яка призначена для сприйняття людиною: *електронні дані, електронні програми або комбінація цих видів* в одному ресурсі.

Тип даних (data type) — категорія елементів *інформаційного вмісту*, які характеризуються типами знакової природи інформації (певної форми *знаків*), інтерпретуються *комп'ютером* як *числові дані, текстові дані, зображувальні дані, звукові дані*.

Тип електронного ресурсу (type of electronic resource) — категорія *інформаційного вмісту електронного ресурсу*, яка визначається *типом вмісту та типом даних*.

Точка доступу (access point) — елементи *запису* у формалізованому вигляді (ім'я, *назва*, термін і т.п.), які спеціально призначені для пошуку (searching for) та вибору (retrieving) *бібліографічного запису*. Точками доступу можуть бути заголовки основного та додаткового *бібліографічного запису*, *назва*, класифікаційні індекси та предметні рубрики, *ISBN* і *ISSN* та ін.

Транскрипція (transcription) — передача слів або сполучень літер однієї мови алфавітом іншої з врахуванням фонетики.

Транслітерація (transliteration) — передача слів або сполучень літер однієї мови алфавітом іншої без врахування фонетики.

Утиліта (utility) — *комп'ютерна програма*, призначена для вирішення певної функції в *операційній системі* (допоміжних завдань, на відміну від *прикладних програм*). Утиліти поділяють на утиліти сервісного обслуговування (дефрагментатори, утиліти з контролю помилок і пошкоджень структури розділів, SMART-ревізори), утиліти розширення функціональності (конвертори, редактори мета-інформації) та інформаційні утиліти.

Фізичний носій (physical carrier) — це фізичне середовище, на якому чи у середині якого можна зафіксувати *інформацію (дані); пристрій* для запам'ятовування (накопичувач). Для певних категорій ресурсів фізичний носій (наприклад, стрічка, фільм) упакований в пластиковий, металевий тощо корпус (наприклад, магнітний *диск*, гнучкий магнітний *диск*, *магнітофонна касета*, *цифровий картридж*) складає єдине ціле з *електронним ресурсом*.

Форма візуального представлення електронного документа — відтворення *електронного документа* на екрані дисплею, на паперовому *носії* або іншому *носії*, зрозуміле для візуального сприйняття людиною.

Хост (host) — *комп'ютер (сервер)* або вузол (прилад, підключений до мережі), який є точкою входу і роботи в мережі для кінцевих користувачів. Одночасно він виконує функції збереження *інформації* і надання її іншим користувачам *Internet* за допомогою таких *сервісів*, як *WWW* або *FTP*.

Хранитель екрану (screen saver) — *прикладна програма*, яка активізується у вигляді рухомого *зображення* на екрані *комп'ютера* у випадку, коли до клавіш клавіатури або миші не торкаються протягом певного інтервалу часу.

Цифровий (digital) — терміноелемент, який позначає засіб фіксації *інформації* у вигляді дискретних величин, які набувають окремі значення з певного діапазону; зазвичай це величини, що приймають два значення (позначаються цифрами "0" та "1"). Послідовність з нулів та одиниць може представляти дані будь-яких типів, включаючи *текст*, *звук*, *зображення* статичне або те, що рухається, за допомогою *цифрових* форматів.

Цифровий картридж (chip cartridge) — постійний запам'ятовуючий *пристрій*, що розміщується у корпусі *комп'ютера*, з якого *електронний ресурс* може бути прочитано.

Часткова назва (independent title) — *назва* самостійної частини *багаточастинного електронного ресурсу*, що відрізняється від *загальної назви*.

Числові дані (numeric data) — *дані*, подані головним чином числами, над якими можна здійснювати математичні операції (*survey data* — статистичні дані, *census data* — дані про перепис тощо), тобто дані, в яких значення визначаються кількісно (у певній системі нумерації). Наприклад, результати математичних обчислень в фундаментальних та прикладних науках, дані для проведення таких обчислень.

Швидкість передавання даних — показник, який вимірюється у бітах за секунду (BPS — bits per second).

Шифр зберігання документа (Call Number, Shelf Number, Shelf Mark) — умовне позначення місця зберігання *документа* у вигляді сполучення буквених та/або цифрових *знаків*.

Шлюз (Gateway) — міжмережевий перетворювач, що виконує функцію маршрутизації пакетів. Використовується для зв'язку мереж різних типів, наприклад, *LAN* і *WAN*.

Шрифтові дані (font data) — *графічні дані*, які складаються з *символів*, що мають особливу гарнітуру, дизайн та розмір. Включають: растрові шрифти (bit-

mapped fonts — складаються з *символів*, кожний з яких описується як унікальне бітове відображення); шрифти, що масштабуються (scalable fonts — складаються з *символів*, що генеруються з набору ескізних шрифтів або базових шрифтів, які містять гарнітуру, представлену у математичній формі).

BBS. Див.: *електронна дошка оголошень*.

CGI (Common Gateway Interface), стандартний шлюзовий *інтерфейс* — *програмний засіб* для розширення функціональних можливостей *Web-сервера*, що забезпечує незалежну від *програмного забезпечення*, динамічну, гнучку взаємодію між користувачами і *Web-сервером*. CGI дає можливість виконувати *програми* або процедури, які відповідають CGI-сценарію, на мережевому *сервері* у відповідь на запити *Web-браузера*.

DLI. Див.: *бібліотеки, що динамічно підключаються*

DNS (Domain Name System), доменна система імен — розподілена *база даних*, що забезпечує перетворення доменних імен *комп'ютерів* на числові *Internet-адреси* і навпаки з метою визначення місця знаходження *комп'ютерів* у мережі. Докладний опис наведений у документах RFC 830, 882, 883, 974.

E-mail. Див.: *електронна пошта*.

FTP (File Transfer Protocol) — *протокол* передавання файлів. 1. *Протокол* передавання файлів, що регламентує процедуру обміну файлами між *комп'ютерами* в мережі. *Протокол* прикладного рівня. 2. *Сервіс Internet* для обміну файлами в мережі. Підключення до *FTP-серверу* зазвичай здійснюється за допомогою *FTP-клієнта*. Префікс *URL* для гіперпосилання на *FTP-сервер* має вигляд "ftp://".

HTTP (Hyper Text Transfer Protocol) — *протокол* обміну гіпертекстовою *інформацією* (створеною HTML-мовою), призначений для взаємодії *клієнта* і *сервера* у *WWW*. HTTP використовується *Web-серверами*. Браузери *Интернет* є HTTP-клієнтами.

Internet. Див.: *Интернет*

IP (Internet Protokol) — міжмережевий *протокол*, за яким побудована робота *Internet*. Забезпечує проходження пакета *даних* від відправника до адресата, через мережевий простір.

IP адреса (IP address) — стандартний засіб ідентифікації *комп'ютера* в *Internet*. Являє собою 32-бітне число, яке надається кожному *комп'ютеру* та

однозначно ідентифікує його у мережі. *IP-адреса* записується у вигляді послідовності з 4-х десяткових чисел, розподілених точками. Причому, ці десяткові числа можуть бути тільки з діапазону від 0 до 255 включно.

ISBN (International Standard Book Number) — унікальний *цифровий* код книжкового *видання* реєстраційного характеру, призначений для його ідентифікації.

Номери ISBN, які присвоєно книгам до 2006 р. видання включно, мають довжину у 10 *символів* і складаються з чотирьох *полів* змінної довжини: країна походження або група країн, об'єднана мовою видання; код видавництва; унікальний номер видання; контрольна цифра (арабська від 0 до 9 або римська X). Для використання як штрихкодів формату EAN-13 до ISBN додається префікс **978** і замість контрольної цифри ISBN використовується контрольна цифра, розрахована за стандартом EAN-13. Виокремлено ще один префікс — **979**, але він поки що не використовується.

З 1 січня 2007 р. введено новий стандарт ISBN — 13-символьний, який збігається з штрихкодом. Усі раніше привласнені ISBN однозначно конвертуються до нових (**978** + перші 9 цифр старого ISBN + контрольна цифра, розрахована за EAN-13).

Десятицифровий номер, включаючи перевірочну цифру, якому передуює алфавітний префікс ISBN. ISBN ідентифікує видання праці, випущене одним певним видавцем, і є унікальним для цього видання. Він надається національним агентством ISBN та ґрунтується на стандарті ISO 2108—1978 (E).

ISSN (International Standard Serial Number) — унікальний *цифровий* код серіального *видання* реєстраційного характеру, призначений для його ідентифікації. Включає абрєвіатуру ISSN і, як правило, вісім цифр. ISSN привласнюється *ключовій назві* серіального *видання* міжнародним і національним агентствами ISSN за єдиною методикою та проставляється на кожному черговому випуску або номері.

Десятицифровий номер, включаючи перевірочну цифру, якому передуює алфавітний префікс ISSN. ISSN разом з *ключовою назвою* ідентифікує конкретну *назву* (див.: ISDS Manual, частина 1). Він надається ISSN системою та базується на стандарті ISO 3297—1986.

LAN (Local Area Network) — локальна обчислювальна мережа, яка пов'язує пристрої (такі, як *комп'ютери*, *сервери* тощо), покриваючи порівняно невелику площу (наприклад, будинок), має високу швидкість передавання *даних* на короткі відстані. Для побудови LAN широко застосовуються технології Ethernet, FDDI и Token Ring.

SGML (Standart Generalized Markup Language) — стандартна мова загального маркування (ISO 8879).

TEI (Text Encoding Initiative) — система маркування *текстів* для їх представлення в *цифровій* формі, призначена для забезпечення *обміну інформацією*. У "Принципах кодування та *обміну* електронними *текстами*" (*Electronic Text Encoding and Interchange*) використано міжнародний стандарт *SGML*, що забезпечує універсальність системи TEI для програмного забезпечення загального призначення, орієнтованого на цей стандарт. Структура тексту у форматі TEI включає *заголовок TEI*, маркований як елемент `<teiHeader>`, та власно, текст, маркований як елемент `<text>`.

URL (Uniform Resource Locator), універсальна адреса ресурсу (універсальний локатор ресурсу) — рядок *символів*, що позначає адресу *електронного ресурсу* в мережі *Internet*. Формати URL стандартизовані, тому вони розпізнаються усіма *програмами* для перегляду та іншими інструментальними *програмними засобами* системи *WWW*.

Структура URL має вигляд: `< method >://< host>/< path >/< filename>`, де: *method* — метод доступу до ресурсу, тобто *протокол доступу* (http, gopher, WAIS, ftp, file, telnet тощо);

host — мережева адреса *комп'ютера* чи *сервера* (*хост* або домен), на якому розміщено ресурс;

path — шлях *доступу*; може позначати повний шлях до файлу на *сервері* або текст, за яким повинен здійснюватися пошук у *базі даних*;

filename — ім'я файлу, до якого здійснюється *доступ*, або через який ресурс є доступним.

WAN (Wide Area Network) — глобальна мережа, призначена для поєднання вузлів, що знаходяться на значній відстані одна від одної. Забезпечує передачу *даних* між територіально віддаленими локальними мережами з невисокою швидкістю з'єднання.

Web-портал — *Web-сайт*, організований як системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів і *сервісів Інтернет* за певним тематичним напрямом для забезпечення максимальної можливості доступу користувачів. "Єдина точка входу" до різноманітної *інформації* даного тематичного напрямку.

Web-сайт (Web site) — сукупність програмних та *апаратних засобів* з унікальною адресою в мережі *Інтернет* разом з *інформаційними ресурсами*, що є у розпорядженні певного суб'єкта і забезпечують доступ користувачів до цих *інформаційних ресурсів*, а також інші *інформаційні послуги* через мережу *Інтернет*. Зберігає *Web-сторінки* для *доступу* та використання.

World Wide Web (WWW), "всесвітнє павутиння" — мережева система, що з'єднує електронні *мережеві ресурси* та *документи* шляхом використання гіпертекстової технології. Зв'язки у формі слів, *URL* тощо, слугують пошуку та доступу до *документів*, які зберігаються в *Інтернеті*. Див. також: *URL, Інтернет*.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ І ВИКОРИСТАНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 13. — С. 64.
2. Про внесення змін до Закону України "Про авторське право і суміжні права" : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2627-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 43. — С. 214.
3. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-ІV // Урядовий кур'єр. — 2003. — 2 липня (№ 119). — С. 1—6.
4. Про електронну торгівлю : Закон України: Проект від 17 лютого 2003 р. № 3114 [Електронний ресурс] // Законопроекти / Упр. комп'ютериз. систем Апарату Верховної Ради України. — 2003. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/proza.htm>. — Назва з екрану.
5. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 48. — С. 650.
6. Про національну програму інформатизації : Закон України від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 27—28. — С. 181.
7. ГОСТ 7.11—78. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании. — Изд. офиц. — М. : Изд-во стандартов, 1978. — 239 с.
8. ГОСТ 7.12—93. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила. — Изд. офиц. — М. : Госстандарт России, 1994. — 16 с.
9. ГОСТ 7.60—2003. Издания. Основные виды. Термины и определения [Электронный ресурс] : межгос. стандарт. — Изд. офиц. — М. : Изд-во стандартов, 2003. — Режим доступа: http://www.bookchamber.ru/download/gost_2003-7.60.doc. — Загл. с экрана.
10. ГОСТ 7.7—1996. Описание баз данных и машиночитаемых информационных массивов. Состав и обозначение характеристик : межгос. стандарт // Стандарты по библиотечному делу : сборник / сост.: Т. В. Захарчук, Л. И. Петрова, Т. А. Завадовская, О. Н. Зусьман. — СПб. : Профессия, 2001. — С. 317—361.

11. ГОСТ 7.76—1996. Комплектование фонда документов. Библиографирование. Каталогизация. Термины и определения : межгос. стандарт. — Изд. офиц. // Стандарты по библиотечному делу: сборник. — СПб. : Профессия, 2001. — С. 411—462.

12. ГОСТ 7.80—2000. Библиографическая запись. Заголовок. Общие требования и правила составления [Электронный ресурс] : межгос. стандарт. — Изд. офиц. — Введ. 2000.07.01. — М. : Изд-во стандартов, 2000. — Режим доступа: http://www.bookchamber.ru/download/gost_2000-7.80.doc. — Загл. с экрана.

13. ГОСТ 7.82—2001. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов. Общие требования и правила составления : межгос. стандарт. — Введ. 2002.07.01. — М. : Изд-во стандартов, 2001. — 23 с.

14. ГОСТ 7.83—2001. Электронные издания. Основные виды и выходные сведения : межгос. стандарт. — Введ. 2002.07.01. — М. : Изд-во стандартов, 2002. — 13 с.

15. ГОСТ 7.9—95 (ИСО 214—76). Реферат и аннотация. Общие требования : межгос. стандарт. — Изд. офиц. — Введ. 1997.07.01. — М. : Изд-во стандартов, 1996. — 7 с.

16. ДСТУ ГОСТ 2.051:2006. Електронні документи. Загальні положення. (ГОСТ 2.051—2006, IDT) : нац. стандарт України. — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — III, III, 11 с. — (Єдина система конструкторської документації).

17. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. (ГОСТ 7.1—2003, IDT) : нац. стандарт України. — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — III, III, 47 с.

18. ДСТУ ГОСТ 7.51:2003. Картки для каталогів і картотек. Каталогізація у виданні. Склад, структура даних та видавниче оформлення (ГОСТ 7.51—1998, IDT) : нац. стандарт України. — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2004. — III, II, 9 с.

19. ДСТУ ГОСТ 7.59:2003. Індексуння документів. Загальні вимоги систематизації та предметизації (ГОСТ 7.59—2003 (ИСО 5963—85) IDT) : нац. стандарт України. — Вид. офіц. — К. : Держспоживстандарт України, 2004. — III, II, 5 с.

20. ДСТУ 2732—94. Діловодство і архівна справа. Терміни та визначення. — Вид. офіц. — К. : Держстандарт України, 1994. — 33 с.

21. ДСТУ 3578—97. Формат для обміну бібліографічними даними на магнітних носіях. — К. : Держстандарт України, 1997. — 20 с.

22. ДСТУ 3582—97. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. — Вид. офіц. — К. : Держстандарт України, 1998. — 27 с.
23. ДСТУ 3719—1—98. Інформаційні технології. Електронний документообіг. Архітектура службових документів (ОДА) та обмінний формат. Ч. 1. Вступ і загальні принципи. — К. : Держстандарт України, 1999. — V, 31 с.
24. ДСТУ 3719—2—98. Інформаційні технології. Електронний документообіг. Архітектура службових документів (ОДА) та обмінний формат. Ч. 2. Структура документа. — К. : Держстандарт України, 1999. — 187 с.
25. ДСТУ 3901—99. Інформаційні технології. Мови програмування, їх середовище і системний інтерфейс. Незалежні від мов типи даних. — К. : Держстандарт України, 2000. — 106 с.
26. ISBD(CR): International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources : Revised from the ISBD(S) /International Federation of Library Assotiations and Institutions. — Munchen: K.G.Saur, 2002. — VII, 114 p.
27. ISBD(ER): International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources : rev. from the ISBD(CF). — Frankfurt at Main, 1996. — 109 p.
28. ISO 2709:1996(E). Information and documentation — Format for information exchange : International standard. — 3. ed. — Geneve : International Organization for Stadardization, 1996. — III, 6 p.
29. ISO 9707:1991. Information and documentation — Statistics on the production and distribution of books, newspapers, periodicals and electronic publications [Electronic resource] / TC 46/SC 8/WG 2. — 1991. — 13 p. — Mode of access: <http://www.iso.ch/iso/en/CatalogueDetailPage.CatalogueDetail?CSNUMBER=17564&ICS1=1>. — Title from the screen.
30. Антоненко І. П. Бібліографічний опис електронних ресурсів: методичні матеріали для пристатейної бібліографії / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Бібл. вісн. — 2006. — № 1. — С. 25—27.
31. Антоненко І. П. Електронні ресурси як об'єкт каталогізації: історія питання, термінологія, форматне забезпечення / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Бібл. вісн. — 2004. — № 2. — С. 11—22.
32. Антоненко І. П. Каталогізація електронних ресурсів: методичні рекомендації в таблицях і схемах / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Бібл. планета. — 2007. — № 4. — С. 14—20.

33. Антоненко І. П. Науково-методичне забезпечення каталогізації електронних ресурсів / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Наук. праці НБУВ. — К., 2005. — Вип. 14. — С. 445—454.

34. Антоненко І. П. Термінологічне забезпечення каталогізації електронних ресурсів: електронні дані та програми та каталогізаційна термінологія / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Культура народів Причорномор'я. — 2007. — № 100, т. 2. — С. 62—67.

35. Антоненко І. П. Термінологічні аспекти каталогізації електронних ресурсів / І. П. Антоненко, О. В. Баркова // Бібл. форум України. — 2004. — № 3 (5). — С. 17—24.

36. Антопольский А. Б. Системы метаданных в электронных библиотеках // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : Материалы 8-й Междунар. конф. "Крым—2001": г. Судак, 9—17 июня 2001 г. — М. : Изд-во ГПНТБ России, 2001. — Т. 1. — С. 287—298.

37. Антопольский А. Б. Электронные издания: проблемы и решения / А. Б. Антопольский, К. В. Вигурский // Информ. ресурсы. — 1998. — № 1. — С. 19—23.

38. Армс В. Электронные библиотеки : (пер. с англ). — М. : ПИК ВИНТИ, 2001. — 274 с.

39. Баркова О. В. Електронні інформаційні ресурси: представлення бібліографічних даних в УКРМАРК // Бібліосвіт : інформ. вісник. — Вип. 8. — 2003. — С. 15—18.

40. Баркова О. В. Електронні ресурси: аспекти типології // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25—26 травня 2004 р. — К., 2004. — С. 147—149.

41. Баркова О. В. Путь онлайн-документа в библиотечном технологическом процессе // Б-ки национальных академий наук: пробл. функционирования, тенденции развития. — К. : НБУВ, 2003. — Вып. 2. — С. 209—216.

42. Бахтурина Т. А. Проблемы стандартизации библиографического описания электронных ресурсов // Науч. и техн. б-ки. — 2000. — № 7. — С. 16—21.

43. Бахтурина Т. А. Термины, связанные с типологией электронных ресурсов // Науч. и техн. б-ки. — 2001. — № 5. — С. 60—66.

44. Белорусский коммуникативный формат представления библиографических записей в машиночитаемой форме BELMARC [Электронный ресурс] / Гос. ком. по науке и технологиям Республики Беларусь, М-во культуры Республики Беларусь. — Электрон. дан. и прогр. — Минск, 2002. — Режим доступа: http://old.nlb.by/html/news2006/30_08_06/BELMARC.pdf. — Загл. с экрана.

45. Библиографическое описание электронных ресурсов : метод. рекомендации [Электронный ресурс]. — М. : РГБ, 2001. — Режим доступа: <http://www.rsl.ru/pub/erdes.htm>. — Загл. с экрана.

46. Бібліографічний опис електронних ресурсів / Держ. наук. установа "Книжкова палата України ім. Івана Федорова". — К. : Кн. палата України, 2007. — 40 с.

47. Википедия [Электронный ресурс] : многоязычная общедоступная свободно распространяемая энциклопедия, публикуемая в Интернете / Дж. Уэйсл, Л. Сэнгер. — Электрон. дан. и прогр. — Майами, 2001. — Режим доступа: <http://wikipedia.org/>. — Загл. с экрана.

48. Глоссарий компьютерных терминов / А. Бэдед, Д. Бурдхардт, А. Камминг [и др.] — 10-е изд. — М. [и др.] : Изд. дом "Вильямс", 2002. — 429 с.

49. Дарлинг К. От сериальных зданий к продолжающимся ресурсам: аспекты терминологии // Библиотечное дело — XXI век : науч.-практ. сб. / РГБ. — М., 2003. — Вып. 1 (5). — С. 12—23.

50. Е-будущее и информационное право / В. М. Брыжко, В. С. Цимбалюк, А. А. Орехов, О. Н. Кальченко; под ред. Р. А. Калюжного, М. Я. Швеца. — К. : Интеграл, 2002. — 264 с.

51. Еременко Т. В. Информатизация библиотечной деятельности в России и США (терминологический аспект) // Библиотековедение. — 2004. — № 1. — С. 40—45.

52. Захаров В. П. Актуальные проблемы лингвистического обеспечения автоматизированных систем крупных библиотек России / В. П. Захаров, А. Ц. Масевич // Информационное обеспечение науки: новые технологии. — М. : БЕН, 1997. — С. 143—150.

53. Корнієнко В. Проблеми розвитку стандартизації бібліотечної та видавничої справи в Україні : (аналіт. огляд) // Бібл. вісн. — 2000. — № 3. — С. 6—11.

54. Ланде Д. В. Глосарій // Ресурси українського Інтернет'2000. — 2000. — С. 443—452

55. Ланде Д. В. Навігація в мережі Інтернет // НТІ. — К., 2000. — № 2. — С. 18—24.
56. Мамедова Н. О. Типология электронных периодических изданий [Электронный ресурс] // Библиотечное дело — 2001: российские библиотеки в мировом информационном и интеллектуальном пространстве : 6-я междунар. науч. конф. : материалы конф., г. Москва, 26—27 апреля 2001 г. — 2001. — Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/articles/msuk/2001/8s/s8_p8.html. — Загол. с экрана.
57. Пелле Ф. ISSN: что нового // Библиотечное дело — XXI век : науч.-практ. сб. / РГБ. — М., 2003. — Вып. 1 (5). — С. 23—27.
58. Российский коммуникативный формат представления библиографических записей в машиночитаемой форме (российская версия UNIMARC) [Электронный ресурс] / М-во культуры РФ, Рос. библ. ассоциация. — Электрон. дан. и прогр. — М. — Режим доступа: <http://www.rba.ru/rusmarc/rusmarc/format1.htm>. — Загл. с экрана.
59. Руководство по UNIMARC: Руководство по применению международного коммуникативного формата UNIMARC / пер. с англ. авт. коллектива под руководством А. И. Земскова, Я. Л. Шрайберга. — М., 1992. — 320 с.
60. Сукиасян Э. Р. Дискуссионный клуб "Термин" // Науч. и техн. б-ки. — 2000. — № 6. — С. 113—119.
61. Шрайберг Я. Л. Современные тенденции развития библиотечно-информационных технологий : ежегод. пленар. докл. междунар. конф. "Крым", год 2001. — М. : Изд-во ГПНТБ России, 2002. — 44 с.
62. Bunn P. V. Bibliographic standards for serials: recent developments [Electronic resource] // 68th IFLA Council and General Conference, August 18—24 2002 : proceedings. — Mode of access: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/151-162e.pdf>. — Title from the screen.
63. Knutsen U. ISBD(CR) and title changes — applied in practice [Electronic resource] // 68th IFLA Council and General Conference, August 18—24 2002 : proceedings. — Mode of access: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/152-162e.pdf>. — Title from the screen.
64. Swanson E. Editing ISBD(CR): approach, scope, definitions [Electronic resource] // 68th IFLA Council and General Conference, August 18—24 2002 : proceedings. — Mode of access: <http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/148-162e.pdf>. — Title from the screen.

65. The explanatory dictionary of modern computer lexicon [Электронный ресурс] = (Толковый словарь современной компьютерной лексики) — Designed K.G. 2003 — Режим доступа: <http://slovar.boom.ru/Head.html>. — Загл. с экрана. — Слова взяты с книги: Дрот В.Л., Новиков Ф.А "Толковый словарь современной компьютерной лексики"

66. UNIMARC Manual: Bibliographic Format 1994 [Electronic resource] / International Federation of Library Associations and Institutions. — Latest revision: 6 April 2000. — Mode of access: <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-1/sec-uni.htm>. — Title from the screen.

67. Watstein S. B. Digital library: keywords / S. B. Watstein, P. V. Calarco, F. S. Ghaphery // Reference Services Review. — 1999. — Vol. 27, № 4. — P. 344—352.

Наукове видання

Антоненко І. П. Каталогізація електронних ресурсів : наук.-метод. посібник / І. П. Антоненко, О. В. Баркова ; Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. - К. : НБУВ, 2007. - 115 с. - ISBN 978-966-02-4608-9.

Комп'ютерний набір О. В. Баркова, І. П. Антоненко

Комп'ютерна верстка Ю. А. Мордвинов

Підписано до друку 20.11.2007. Формат 60x84/8/. Папір офсетний.
Друк офсетний. Умовних друк. арк. 7.18 . Наклад 300 прим. Зам. № 32.

Науково-видавничий центр НБУВ

Друкарня Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
03039, Київ-39, проспект 40-річчя Жовтня, 3